„Un adevărat război al sexelor."
Le Figaro

Yasmina

Reza

Fericiţi cei fericiţi

BIBLIOTECARUL POLIROM

O succesiune de scene conjugale viciate de certuri, minciuni şi infidelităţi, *Fericiţi cei fericiţi* consemnează eşecul final al cuplului. Deopotrivă tulburător şi plin de umor, romanul este străbătut de o adîncă melancolie a celor învinşi în dragoste, sfîrşind într-o covîrşitoare singurătate. Considerat de critici drept cel mai frumos text de pînă acum al Yasminei Reza, *Fericiţi cei fericiţi* este marele roman al dezolării umane.

Colecţia BIBLIOTECA POLIROM este coordonată de Bogdan-Alexandru Stănescu.

BIBLIOTECARII POLIROM

A C T U A L

Scriitori contemporani, voci şi tendinţe în literatura universală de azi.

Yasmina Reza, *Heureux les heureux*

Copyright © Yasmina Reza and Îditions Flammarion, Paris, 2013 AII rights reserved

© 2013 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

Această carte este protejată prin Copyright. Reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea prin orice mijloace şi sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum şi alte fapte similare săvîrşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: © iStockphoto.com/iEverest

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României:

REZA, YASMINA
Fericiţi cei fericiţi / Yasmina Reza; Luiza Vasiliu (trad. din lb. franc, şi note de). - Iaşi: Polirom, 2013

ISBN: 978-973-46-3787-4

I. Vasiliu, Luiza (trad.)

821.133.1-31 -135.1
Printed in ROMANIA

Colecţia BIBLIOTECA POLIROM este coordonată de Bogdan-Alexandru Stănescu.

Yasmina Reza

Fericiţi cei fericiţi

Traducere din limba franceză
şi note de Luiza Vasiliu

POLIROM

201

3

pentru Moira
Felices los amados y los amantes
y los que pueden prescindir del
amor. Felices los felices.

„Fericiţi cei iubiţi şi cei iubitori şi cei care se pot lipsi de iubire. Fericiţi cei fericiţi."

Jorge Luis Borges

Robert Toscano

Făceam cumpărăturile pentru weekend la super - market. La un moment dat, ea a spus, du-te şi stai la coadă la brînză cît timp mă ocup eu de restul. Cînd m-am întors, coşul era pe jumătate plin cu cereale, biscuiţi, tot felul de pliculeţe alimentare cu prafuri şi alte creme pentru deserturi, am zis, la ce ne trebuie toate astea? - Cum adică la ce ne trebuie? Am zis, ce-i cu toate astea? Ai copii, Robert, le plac Cruesli, le plac Napolitain, adoră Kinder Bueno, îmi arăta cutiile, am zis, e absurd să-i îndopi cu dulciuri şi grăsimi, e absurd tot ce-ai pus în coşul ăsta, ea a zis, ce brînzeturi ai cumpărat? - *crottin de Chavignol*[1] şi *morbier*[2]*.* Ea a ţipat, cum, şi gruyere[3]? - Am uitat şi nu mă mai întorc, e prea multă lume. - Dacă iei un singur fel de brînză, ştii foarte bine că trebuie să iei gruyere, cine mănîncă *morbier* la noi acasă? Cine? Eu, am zis. - De cînd

---

Cea mai faimoasă brînză de capră produsă pe Valea Loarei.

Brînză din lapte crud de vacă, produsă în masivul Jura. Are un miros puternic.

Sortiment de şvaiţer.

mănînci tu *morbier*[7]*.* Cine ar

vrea să mănînce *morbier*? Am zis, gata Odile. - Cui îi place căcatul ăsta de *morbierV.* A se înţelege „în afară de maică-ta“, mama găsise recent o piuliţă într-o bucată de *morbier,* urli Odile, am zis. A smucit cărucior şi a aruncat înăuntru un pachet de trei Milka cu lapte. Le-am luat şi le-am pus înapoi la raft. Ea le-a pus aproape instantaneu înapoi în căruţ. Mă car, am zis. Păi cară-te, cară-te, a răspuns ea, numai asta ştii să spui, mă car, e singurul tău răspuns, cînd nu mai ai argumente, spui mă car, scoţi imediat ameninţarea asta grotească. Adevărul e că spun des mă car, recunosc, dar nu văd cum aş putea să n-o spun, cînd e singura chestie care-mi vine, cînd nu văd altă scăpare decît să dezertez cît mai repede, dar recunosc c-o rostesc, da, aşa e, ca pe un ultimatum. Bine-atunci, ai terminat de făcut cumpărăturile, îi spun lui Odile, împingînd scurt căruţul înainte, mai avem şi-alte porcării de cumpărat? - Uite în ce hal vorbeşti cu mine! îţi dai seama cum vorbeşti cu mine? Spun, hai. Haide! Nimic nu mă irită mai mult decît frecuşurile astea bruşte, cînd totul se opreşte, cînd totul încremeneşte. Evident, aş putea spune, iartă-mă. Nu o dată, de două ori ar trebui s-o spun, cu intonaţia potrivită. Dacă aş zice iartă-mă, de două ori şi cu intonaţia potrivită, ne-am putea continua restul zilei cît de cît normal, doar că n-am nici un chef, nici o resursă fiziologică pentru a spune aceste cuvinte cînd ea se opreşte în dreptul

unui raft de condimente, cu un aer perplex, ofensat şi nefericit. Hai, Odile,

te rog, spun pe-un ton calm, mi-e cald şi am de terminat un articol. Cere-ţi ietare, zice ea. Dacă ar spune cere-ţi iertare pe un ton normal, aş putea să fac ce-mi zice, dar ea şopteşte, şi-atunci vocea ei capătă o inflexiune seacă, atonală, peste care pur şi simplu nu pot să trec. Spun te rog, stau calm, te rog, cit mai temperat, mă văd gonind nebuneşte pe o şosea de centură, ascultînd la maximum „Sodade“, o piesă pe care am descoperit-o recent, din care nu înţeleg nimic în afară de singurătatea din voce şi cuvîn- tul singurătate repetat la nesfârşit, chiar dacă mi s-a spus că acel cuvînt nu înseamnă singurătate, ci nostalgie, dor, regret, spleen, atîtea lucruri intime şi de neîmpărtăşit care se numesc singurătate, aşa cum tot singurătate se cheamă şi căruciorul domestic, culoarul cu uleiuri şi oţeturi şi bărbatul care-şi imploră soţia în lumina neoanelor. Iartă-mă, spun. Iartă-mă, Odile. Odile nu e necesară în propoziţie. Normal. Odile nu-i deloc amabil, adaug Odile ca să-mi arăt nerăbdarea, dar nu mă aştept să facă stînga-mprejur legănîndu-şi braţele şi luînd-o spre produsele congelate, adică spre capătul magazinului, fără nici un cuvînt, lăsîndu-şi geanta în cărucior. Ce faci, Odile? strig eu, mai am două ore ca să scriu ceva foarte important despre noua goană după aur! strig. O frază complet ridicolă. A dispărut. Oamenii se uită la mine. Pun mîna pe

cărucior şi o tai în capătul magazinului, n-o văd (a avut mereu talentul de-a dispărea, chiar şi în situaţiile fericite), Odile! strig eu. Mă duc spre băuturi,

nimeni: Odile! Odile! îmi dau seama că-i tulbur pe oamenii din jurul meu, dar nu-mi pasă absolut deloc, fac slalom cu căruciorul printre rafturi, urăsc super-marketurile astea, şi, deodată, o văd, la coadă la brînze- turi, o coadă şi mai lungă decît cea de-adineauri, s-a aşezat iar la coadă la brînzeturi! Odile, zic, odată ajuns lingă ea, mă exprim cumpătat, Odile, ai de aşteptat douăzeci de minute ca te servească, hai să plecăm de-aici şi ne luăm noi gruyere din altă parte. Nici un răspuns. Oare ce face? Cotrobăie prin cărucior şi scoate bucata de *morbier.* Doar n-o s-o dai înapoi, spun. - Ba da. 1-1 facem cadou maică-mii, zic eu ca s-o îmbunez. Mama a găsit de curînd o piuliţă într-o bucată de *morbier.* Odile nu zîmbeşte. Stă ţeapănă şi îmbufnată în şirul de penitenţi. Mama i-a spus vînzătorului, eu nu sînt o femeie care să facă scandal, dar, avînd în vedere cît de vechi şi de faimos sînteţi în branşă, trebuie să vă aduc la cunoştinţă că am găsit în bucata de *morbier* cumpărată de la dumneavoastră un şurub, pe tip l-a durut în cot, nici măcar nu i-a oferit din partea casei cele trei bucăţi de *rocamadour*[4] pe care le cumpărase în ziua aceea. Mama se laudă că a plătit fără să crîcnească şi că s-a purtat mai nobil decît

---

Brînză de capră din familia *cabecou,* **numită şi „cabecou din Rocamadour“.**

vînzătorul. Mă apropii de Odile şi îi spun în şoaptă, număr pînă la trei, Odile. Număr pînă la trei. Auzi? Şi nu ştiu de ce, în momentul în care spun

asta, mă gîndesc la soţii Hutner, un cuplu de prieteni de-ai noştri, care s-au cuibărit într-o dorinţă de confort conjugal, îşi spun unul altuia, mai nou, „sufletul meu“ şi-şi zic fraze de genul „să mîncăm bine în seara asta, dragostea mea“. Nu ştiu de ce-mi vin în minte soţii Hutner, în timp ce pe mine mă cuprinde o nebunie de la cealaltă extremă, dar poate că nu e o diferenţă atît de mare între să mîncăm bine în seara asta, dragostea mea şi număr pînă la trei, Odile, în ambele cazuri e vorba de un fel de îngustare a eului pentru a putea fi în doi, adică nu există nici mai multă armonie naturală în să mîncăm bine, sufletul meu, nu, nu, şi nici mai puţină nenorocire, doar că număr pînă la trei a produs o tresărire pe chipul lui Odile, o cută în colţul gurii, un început infim de rîs, căruia nu trebuie nici eu să-i cedez, desigur, pînă nu obţin de-adevăratelea undă verde, chiar dacă tentaţia e mare, dar trebuie să mă prefac că n-am văzut nimic, aşa că număr, spun *unu,* îl şoptesc răspicat, femeia din spatele lui Odile e plasată numai bine, Odile împinge cu vîrful pantofului un rest de ambalaj, coada se măreşte şi nu înaintează deloc, trebuie să spun doi, spun *doi,* doiul este deschis, generos, femeia din spate se lipeşte de noi, poartă o pălărie, un fel de găleată răsturnată dintr-un fetru moale, nu-mi plac deloc

femeile care poartă genul ăsta de pălărie, e semn rău pălăria asta, îi arunc o privire în ‘stare s-o facă să se dea înapoi cu vreun metru, dar nu se întîmplă nimic, se uită la
mine curioasă, mă măsoară din cap pînă-n picioare, oare ea miroase aşa de urît? Femeile care se îmbracă în straturi răspîndesc adesea un miros specific, asta dacă nu cumva o fi din cauza proximităţii lactatelor fermentate. Mobilul îmi vibrează în haină. Mă strîmb încercînd să citesc numele celui care mă sună pentru că n-am timp să-mi caut ochelarii. E un colaborator care ar putea să-mi furnizeze o pistă în legătură cu rezervele de aur ale Bundesbankului. îl rog să-mi trimită un mail, căci sînt într-o întîlnire, chestie pe care o spun ca să scap mai repede. Poate că această conversaţie scurtă e o şansă: mă aplec şi-i şoptesc la ureche lui Odile, cu o voce din nou responsabilă, redactorul meu şef vrea o casetă despre secretul de stat al rezervei germane, deocamdată nu am nici cea mai mică informaţie în acest sens. Pe cine interesează chestia asta? spune ea. îşi bagă capul între umeri, lăsîndu-şi colţurile gurii în jos, ca să pricep inutilitatea subiectului meu, dar, şi mai grav, inutilitatea muncii mele, a eforturilor mele în general, ca şi cum n-ai avea la ce să te mai aştepţi de la mine, nici măcar la conştiinţa propriilor mele renunţări. Femeile profită de orice ca să te înfunde, adoră să-ţi aducă aminte cît eşti de dezamăgitor. Odile tocmai a cîştigat un loc la coada de brînzeturi. Şi-a luat din nou geanta în mînă şi ţine la fel de hotărît bucata de *morbier.* Mi-e cald. Mă sufoc. Aş vrea să fiu departe, nu mai ştiu nici ce căutăm acolo, nici despre ce e vorba. Aş vrea să alunec pe rachete în vestul canadian,

ca Graham Boer, căutătorul de aur, eroul articolului meu, să înfig ţăruşi şi să însemn copacii cu toporul în văile îngheţate. Oare Boer ăsta are nevastă şi copii? Un tip care se luptă cu grizzly şi cu temperaturi sub treizeci de grade n-o să se enerveze aiurea într-un supermarket la ora la care toată lumea îşi face cumpărăturile. E ăsta un loc pentru un bărbat? Cine poate să circule pe culoarele astea cu neoane, pline cu tot felul de cutii, fără să cadă pradă disperării? Ştiind, pe deasupra, că o să te întorci, indiferent de anotimp, fie că vrei, fie că nu, tîrînd acelaşi cărucior la ordinele unei femei din ce în ce mai neînduplecate. Nu demult, socrul meu, Ernest Blot, i-a spus fiului nostru de nouă ani, o să-ţi cumpăr un stilou nou, cu ăsta te murdăreşti pe degete. Antoine a răspuns, nu-i nevoie, nu-mi mai trebuie un stilou ca să fiu fericit. Iată secretul, a spus Ernest, copilul ăsta a înţeles, trebuie să reduci la minimum condiţiile pentru a fi fericit. Socrul meu este campion la astfel de maxime iluzorii, aflate la polul opus al temperamentului său. Ernest n-a admis niciodată nici cea mai mică diminuare a potenţialului său vital (să uităm cuvîntul fericire). Constrîns la un ritm de convalescenţă după mai multe pontaje coronariene, confruntat cu reînvăţarea modestă a vieţii şi cu îndatoririle

casnice de la care se eschivase mereu, s-a simţit direct vizat şi pedepsit de însuşi Dumnezeu. Odile, dacă spun trei, dacă pronunţ cifra trei, nu mă mai vezi, iau maşina şi te las baltă cu cărucior cu tot. Mira-m-aş, spune ea.

- Mira-te-ai, dar fix asta o să fac peste două secunde.

Nu poţi să pleci cu maşina, Robert, cheile sînt la mine în geantă. Scotocesc prin buzunare ca un prost, cu atît mai mult cu cît îmi amintesc că eu singur mă debarasasem de chei. Dă-mi-le înapoi, te rog. Odile zîmbeşte. îşi blochează geanta între corpul ei şi vitrina cu brînzeturi. Fac un pas în faţă ca să trag de geantă. Trag. Odile opune rezistenţă. Trag de curea. Ea se agaţă şi trage în sensul opus. Se amuză! Apuc de fundul genţii, nu mi-ar fi deloc greu să i-1 smulg dacă ne-am afla în alt context. Rîde. Se agaţă. Nu spui trei? zice. De ce nu spui *trei?* Mă enervează. Şi cheile alea din geantă mă enervează. Dar îmi place cînd Odile e aşa. Şi-mi place s-o văd rîzînd. Sînt cît pe ce să mă relaxez şi s-o dau într-un fel de tachinare jucăuşă cînd aud un rîs înfundat foarte aproape de noi şi o văd pe femeia cu pălăria de fetru, îmbătată de complicitatea feminină, pufnind de-a dreptul, fără nici o jenă. Aşa că nu mai am de ales. Devin brutal. O trîntesc pe Odile de plexiglas şi încerc să-mi croiesc drum prin deschizătura genţii, ea se zbate, se vaită că-i fac rău, dă-mi cheile, ce dracu', spun eu, eşti complet nebun, spune ea, îi smulg bucata de *morbier* din mînă, o arunc pe raft, simt în sfîrşit cheile în dezordinea din geantă, le scot, le flutur în faţa ochilor ei fără să-i dau drumul, ne cărăm de-aici imediat, zic. Femeia cu pălărie are acum un aer îngrozit, văd că nu mai rîzi, de ce?.îi zic. O trag pe Odile, trag şi coşul, o luăm de-a lungul raioanelor, spre casele de la ieşire, o strîng tare de încheietura mîinii, chiar dacă nu opune nici o rezistenţă, o supunere care n-are nimic inocent, aş prefera să fiu nevoit s-o tîrăsc după mine, de fiecare dată sfîrşesc prin a i-o plăti cînd îşi ia armura de martir. E coadă la casă, normal. Ne aşezăm şi noi la rîndul ăsta criminal, fără să ne spunem un cuvînt. I-am dat drumul la braţ lui Odile care se poartă ca şi cum ar fi o clientă obişnuită, văd chiar cum triază lucrurile în cărucior şi face puţină ordine pentru a uşura împachetarea. în parcare, nu ne spunem nimic. Nici în

maşină. E noapte. Luminile de pe drum ne adorm şi pun CD-ul cu melodia portugheză şi vocea femeii repetă acelaşi cuvînt la nesfîrşit.

Marguerite Blot

Pe vremea îndepărtată a căsniciei mele, în hotelul în care mergeam vara cu familia, locuia o femeie pe care o vedeam în fiecare an. Zglobie, elegantă, cu părul cărunt şi o tunsoare sportivă. Ubicuă, trecea de la un grup la altul şi cina în fiecare seară la altă masă. Adesea, spre sfîrşitul după-amiezii, o vedeai citind o carte. Se aşeza intr-un colţ al salonului de unde putea ţine sub observaţie venirile şi plecările. Cum zărea o faţă cunoscută, cum se lumina şi-şi flutura cartea în aer ca pe-o batistă. într-o zi, a venit însoţită de o femeie înaltă şi brunetă cu o fustă plisată vaporoasă. Stăteau tot timpul împreună. Luau masa în faţa lacului, jucau tenis, jucau cărţi. Am întrebat cine era femeia aceea şi mi s-a spus o damă de companie. Am acceptat cuvintele astea ca şi cum ar fi fost nişte cuvinte obişnuite, nişte cuvinte fără o semnificaţie anume. în fiecare an, în aceeaşi perioadă, îşi făceau apariţia amîndouă, iar eu îmi spuneam, ia uite-o pe doamna Compain şi pe dama ei de companie. Apoi a mai fost şi un cîine, ţinut în lesă cînd de una, cînd de

cealaltă, dar era clar că era al doamnei Compain. îi vedeam cum pleacă toţi trei
dimineaţa, cîinele le trăgea după el pe femei, ele încercau să-l stăpînească rostindu-i numele pe toate tonurile, fără nici un rezultat. în februarie, iarna asta, deci după mulţi ani, m-am dus la munte cu fiul meu, mare de-acum. Fireşte, el schiază împreună cu prietenii lui, iar eu mă plimb, merg. îmi place să merg. îmi place pădurea, îmi place liniştea. La hotel, mi se recomandau anumite trasee, dar nu îndrăzneam să le fac din cauză că duceau prea departe. Nu poţi merge singură prea sus pe munte, prin zăpadă. M-am gîndit, rîzînd în sinea mea, că ar trebui să las un anunţ la recepţie, femeie singură caută o persoană agreabilă cu care să se plimbe. Mi-am adus aminte numaidecît de doamna Compain şi de dama ei de companie şi am înţeles ce înseamnă de fapt *damă de companie.* Lucru care m-a speriat de-a dreptul, căci doamna Compain îmi lăsase mereu impresia unei femei uşor pierdute. Chiar şi-atunci cînd rîdea împreună cu ceilalţi. Şi poate, dacă stau să mă gîn- desc bine, mai ales atunci cînd rîdea şi se pregătea să iasă seara. M-am întors spre tatăl meu, adică am ridicat ochii spre cer şi am şoptit, tată, eu nu pot să devin o doamnă Compain! De mult nu mă mai adresasem tatălui meu. De cînd a murit, îl rog să intervină în viaţa mea. Mă uit către cer şi îi vorbesc tatei cu o voce tainică şi vehementă. E singura fiinţă căreia pot să mă adresez cînd mă simt neputincioasă. în afară de el, nu mai cunosc pe nimeni în lumea de dincolo căruia să-i pese de mine. Nu mi-ar

trece niciodată prin cap să vorbesc cu Dumnezeu, întotdeauna am fost de părere că nu poţi să-L deranjezi pe Dumnezeu. Nu poţi să vorbeşti direct cu El. N-are timp să se intereseze de soarta fiecărui caz. Sau de cazuri extrem de grave. Pe scara implorărilor, ale mele sînt, ca să spun aşa, ridicole. Am acelaşi sentiment ca prietena mea Pauline atunci cînd a găsit un colier, moştenit de la mama ei, pe care-1 pierduse prin nişte ierburi înalte. Trecînd printr-un sat, soţul ei a oprit maşina şi s-a dus glonţ la biserică. Uşa era închisă, aşa că a început să zgîlţîie lacătul cu putere. Ce te-a apucat? Vreau să-i mulţumesc lui Dumnezeu, a răspuns el. - Pe Dumnezeu îl doare-n cot! - Vreau să-i mulţumesc Sfintei Fecioare. - Ascultă, Herve, dacă există vreun Dumnezeu, dacă există vreo Sfîntă Fecioară, crezi că, în comparaţie cu universul, cu nefericirile pămînteşti şi cu tot ce se întîmplă pe-aici, le pasă lor cumva de colierul meu?!... Aşa că îl invoc pe tata, care mi se pare mai la îndemînă. îi cer servicii precise. Poate pentru că împrejurările mă fac să-mi doresc lucruri clare, dar şi pentru că, în sinea mea, vreau să-i măsor puterile. Mereu aceeaşi chemare în ajutor. O implorare pentru mişcare. Dar tata nu-i bun de nimic. Ori nu mă aude, ori nu are nici o putere. Mi se pare absolut regretabil faptul că morţii nu au nici o putere. Dezaprob această împărţire

radicală a lumilor. Din cînd în cînd, îi atribui o cunoaştere profetică. Mă gîndesc aşa: nu-ţi îndeplineşte dorinţele pentru că ştie că n-o să-ţi facă bine.

Chestia asta mă scoate din sărite, îmi vine să zic, ce te bagi tu, dar măcar pot să iau neimplicarea lui drept un act deliberat. Aşa a făcut şi cu Jean-Gabriel Vigarello, ultimul bărbat de care m-am îndrăgostit. Jean-Gabriel Vigarello este unul dintre colegii mei, profesor de matematică la Liceul Camille-Saint-Saens, unde sînt profesoară de spaniolă. Privind acum în urmă, îmi spun că tata a avut dreptate. Dar ce înseamnă să priveşti în urmă? înseamnă să fii bătrîn. Valorile cereşti ale tatălui meu mă enervează peste măsură, sînt extrem de burgheze, dacă stai să te gîn- deşti bine. Cînd mai trăia, credea în astrologie, în case bîntuite şi în tot felul de alte prostioare ezoterice. Ernest, fratele meu, care a făcut mereu din necredinţa lui un motiv de mîndrie, îi seamănă totuşi pe zi ce trece din ce în ce mai mult. Recent, l-am auzit pre- luîndu-i replica „astrele influeţează, dar nu predestinează". Tatălui meu îi plăcea la nebunie formularea, uitasem asta, la care adăuga într-un mod aproape ameninţător numele lui Ptolemeu. Mi-am spus, dacă astrele nu predestinează, atunci ce puteai să ştii, tată, despre viitorul imanent? Jean-Gabriel Vigarello mi-a stîrnit interesul în ziua în care i-am remarcat

ochii. Nu era uşor să-i remarci avînd în vedere tunsoarea lui, cu un păr lung care-i acoperea toată fruntea, o tunsoare şi urîtă, şi nepotrivită pentru cineva de vîrsta lui. Mi-am spus pe dată, bărbatul ăsta are o soţie care nu se ocupă de el (bineînţeles că e căsătorit). Nu laşi un bărbat | d g g ţ i p ţ t u n s o a r e ca asta. Şi, mai ales, îi spui, nu-ţi ascunde ochii. Ochi de un gri-albăstrui, schimbători, scînteietori ca lacurile de la mare altitudine. într-o seară, m-am nimerit singură cu el într-o cafenea din Madrid (organizaserăm cu trei clase o vacanţă la Madrid), mi-am luat inima în dinţi şi i-am spus, aveţi nişte ochi foarte blînzi, Jean-Gabriel, e o nebunie să-i ascundeţi în halul ăsta. Din aproape în aproape, după replica asta şi o sticlă de Carta de Oro, am ajuns în camera mea, cu ferestre ce dădeau spre o curte cu pisici care mieunau. După ce ne-am întors la Rouen, el s-a afundat din nou în viaţa lui de zi cu zi. Ne întîlneam pe holurile liceului ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat, părea mereu grăbit, cu ghiozdanul în mîna stingă şi corpul aplecat în aceeaşi parte, cu bretonul cărunt mai lung ca oricînd. Mi se pare jalnic felul ăsta tăcut al bărbaţilor de a te trimite undeva în trecut. Ca şi cum-ar trebui să-ţi reamintească, pentru orice eventualitate, că existenţa e o chestie discontinuă. îi las un bileţel în dulăpior, mi-am zis. Un bileţel fără urmări,

spiritual, care să conţină amintirea unei poveşti madrilene. I-am pus bileţelul într-o dimineaţă în care ştiam că e la şcoală. Nici un răspuns. Nici în ziua aceea, nici în zilele următoare. Ne salutam ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Am fost cuprinsă de un soi de dezamăgire, nu pot să spun că era o dezamăgire din dragoste, ci mai degrabă o dezamăgire din părăsire. E un poem al lui Borges care începe cu „Ya no es mágico el mundo. Te han dejado“. „Şi lumea nu mai e magică. Te-au lăsat.“ Spune *lăsat,* un cuvînt banal, care nu face zgomot. Toată lumea poate să te lase, chiar şi-un Jean-Gabriel Vigarello, cu tunsoarea lui de Beatles cincizeci de ani mai tîrziu. L-am rugat pe tata să intervină. între timp, am mai scris un bileţel, o frază, „Nu mă uita de tot. Marguerite“. *De tot* mi se părea foarte nimerit ca să-i risipesc temerile, în caz că ar fi avut aşa ceva. O mică reamintire pe-un ton glumeţ. I-am zis tatei, eu mă port frumos, dar vezi bine că nu se întîmplă nimic şi că nu mai am mult pînă îmbătrînesc. I-am zis tatei, eu plec de la liceu la cinci după-amiaza, acum e nouă, ai opt ore ca să-i inspiri lui Jean-Gabriel Vigarello un răspuns şarmant pe care să-l găsesc la mine în dulap sau în telefon. Tata n-a mişcat măcar un deget. Privind în urmă, îi dau dreptate. N-a fost niciodată de acord cu capriciile mele absurde. Are dreptate. Alegem chipuri dintr-o sumedenie

de alte chipuri, ne inventăm repere în timp. Toată lumea vrea să aibă ceva de povestit. Altădată, mă aruncam spre viitor cu capul înainte. Doamna Compain părea genul care să aibă capricii absurde. Cînd venea singură la hotel, aducea cu ea mai multe valize. în fiecare seară, apărea cu altă rochie, cu alt colier. Purta rujul pînă şi pe dinţi, asta făcea parte din eleganţa ei. Trecea de la o masă la alta, bea cîte un pahar cu un grup, apoi cu altul, plină de antren, făcea conversaţie, mai ales cu bărbaţii. Pe vremea aceea, eram cu soţul şi cu copiii mei. O chilie mică, la căldură, de unde priveşti lumea.

Doamna Compain plutea ca un fluture de noapte. în colţurile unde pătrundea lumina, chiar şi o lumină slabă, doamna Compain îşi făcea apariţia pe neaşteptate cu aripile ei de dantelă. încă din copilărie, îmi construiesc reprezentări mentale ale timpului. Văd anul ca pe un trapez isoscel. Iarna e sus, o linie dreaptă bine fixată. Toamna şi primăvara sînt agăţate în formă de fustă. Iar vara a fost dintotdeauna un pămînt lung şi plat. Astăzi, am impresia că unghiurile s-au înmuiat, iar figura nu mai e stabilă. Ce înseamnă asta? Nu pot să devin o doamnă Compain. Voi avea o discuţie serioasă cu tata. îi voi spune că are şansa unică de a acţiona pentru binele meu. îi voi cere să restabilească geometria vieţii mele. E vorba de un lucru foarte simplu şi uşor de rezolvat. Ai putea oare, mă pregătesc să-i spun, să-mi scoţi în cale pe cineva vesel, cu care să pot rîde şi căruia să-i placă să se plimbe? Sigur cunoşti pe cineva care să-şi aranjeze bine fularul, încrucişîndu-1 pe sub un palton de modă veche, cineva care să mă ţină la braţul lui puternic şi să mă ducă prin zăpadă şi prin pădure fără să ne pierdem.*Odile Toscano*

Totul îl enervează. Părerile, lucrurile, oamenii. Totul. Nu mai putem ieşi undeva fără să se termine prost. Reuşesc să-l conving să iasă, dar, pînă la urmă, aproape întotdeauna îmi pare rău că am facut-o. Ne luăm rămas-bun de la oameni cu nişte poante tembele, rîdem pe hol, şi-n lift

răceala se instalează imediat. Ar trebui ca la un moment dat cineva să studieze această tăcere, specifică maşinii, nopţii, atunci cînd te întorci acasă după ce ţi-ai afişat starea de bine pe sub nasul întregii galerii, un amestec de îndoctrinare şi de minciună faţă de tine însuţi. O tăcere care nu mai suportă nici măcar radioul, cine, în acest război al duşmăniei mute, ar îndrăzni să-i dea drumul? Astă-seară, în timp ce mă dezbrac, Robert mai stă puţin, ca de obicei, în camera copiilor. Ştiu ce face. Le controlează respiraţia. Se apleacă şi se asigură pe îndelete că nu au murit. Apoi sîntem amîndoi în baie. Nici un fel de comunicare. El se spală pe dinţi, eu mă demachiez. Se duce la toaletă. îl găsesc apoi stînd pe patul din dormitor; îşi verifică e-mailurile pe Blackberry-ul lui, îşi setează alarma. După aceea

se strecoară în aşternuturi şi stinge imediat lumina de pe partea lui. Eu mă aşez pe partea cealaltă a patului, îmi setez alarma, mă dau cu cremă pe mîini, iau un Stilnox, pun dopurile de urechi la îndemînă pe noptieră, la fel şi paharul cu apă. Aşez mai bine pernele, îmi pun ochelarii şi mă instalez confortabil ca să citesc. Nici nu-ncep bine, că Robert, pe un ton cică neutru, spune, stinge, te rog. E primul cuvînt pe care-1 pronunţă de cînd am plecat din scara blocului lui Remi Grobe. Nu răspund. După cîteva secunde, se ridică în fund şi se apleacă pe jumătate peste mine ca să-mi stingă veioza. Reuşeşte s-o stingă. Pe întuneric, îl lovesc peste braţ, pe spate, în fine îl lovesc de mai multe ori şi aprind veioza la loc. Robert spune, de trei nopţi nu dorm, vrei să crăp? Nu ridic ochii din carte şi spun, ia un Stilnox. - Nu iau căcaturi de-astea. - Atunci nu te mai plînge. - Sînt obosit, Odile... Stinge lumina. Stinge-o, ce dracu'. Se ghemuieşte sub aşternuturi. încerc să citesc. Mă întreb dacă acest cuvînt *obosit* rostit de Robert nu a contribuit cumva mai mult decît orice altceva la înstrăinarea noastră. Nu vreau să-i dau o semnificaţie existenţială. Poţi accepta că un erou literar se retrage în umbră, dar nu şi un soţ cu care împărţi o viaţă domestică. Robert îşi aprinde veioza, dă cearşaful la o parte exagerat de brusc

şi se-aşază pe marginea patului. Fără să se întoarcă, spune, mă duc la hotel. Eu tac. El nu se mişcă. Citesc pentru a şaptea oară „în lumina care încă trecea prin jaluzelele ponosite, Gaylor văzu cîinele culcat sub scaunul-clo- set, chiuveta cu smalţul scorojit. De pe peretele din faţă, un bărbat îl privea cu tristeţe. Gaylor se apropie de oglindă..." Cine era Gaylor ăsta? Robert stă aplecat în faţă, cu spatele la mine. Din poziţia asta intonează, ce-am făcut, am vorbit prea mult? Sînt agresiv? Beau prea mult? Am guşă? Hai, fa-ţi numărul. Ce-a fost în seara asta? Vorbeşti prea mult, asta-i clar, am zis. - A fost atît de penibil. Şi de greţos. - Nu foarte în regulă, într-adevăr. - Greţos. Cu ce naiba se ocupă Remi Grobe ăsta? - E consultant. - Consultant! Care-i geniul care a inventat un asemenea cuvînt? Nu ştiu de ce trebuie să suportăm cinele astea absurde. - Nu te obligă nimeni să vii.

- Ba da. - Ba nu. - Normal că da. Şi proasta aia în roşu, care nici măcar nu ştie că japonezii n-au bombă!
- Ce contează asta? Cine are nevoie să ştie aşa ceva?
- Dacă nu cunoşti forţele de apărare japoneze, de altfel cine le cunoaşte?, nu te bagi într-o conversaţie despre revendicările teritoriale maritime ale Chinei. Mi-e frig. încerc să trag pilota. Cînd s-a aşezat pe marginea patului,

Robert s-a pus pe ea fără să vrea. Trag, mă lasă să trag de pilotă fără să se ridice nici măcar un centimetru. Trag şi scîncesc uşor. O luptă mută, complet cretină. în cele din urmă, se ridică şi iese din cameră. Mă întorc la pagina precedentă ca să pricep cine e Gaylor. Robert apare din nou destul de repede, şi-a pus pantalonii. îşi caută şosetele, le găseşte, se încalţă. Pleacă iar. îl aud cum cotrobăie pe hol şi deschide un dulap. Apoi mi se pare că se întoarce în baie. La pagina de dinainte, Gaylor discută în capătul unui garaj cu un bărbat pe care-1 cheamă Pal. Cine mai e şi Pal ăsta? Mă dau jos din pat. îmi pun papucii şi mă duc şi eu la baie. Robert şi-a luat pe el o cămaşă, fără să-şi încheie nasturii, stînd pe marginea căzii. întreb, unde te duci? Face gestul cuiva disperat care spune, nu ştiu, oriunde. Zic, vrei să-ţi fac patul în sufragerie? - Nu-ţi bate capul cu mine, Odile, du-te să dormi. - Robert, am patru audienţe săptămîna asta. - Lasă-mă, te rog. Zic, întoarce-te, sting lumina. Mă văd în oglindă, Robert a aprins lumina greşită. Eu nu aprind niciodată în baie spoturile din tavan, sau măcar le combin cu spoturile de lîngă chiuvetă. Spun, sînt urîtă. M-a tuns aia prea scurt. Robert spune, mult prea. Ăsta e genul de umor al lui Robert. Te şi tachinează, te şi pune pe gînduri. Ar trebui să mă facă să rîd, chiar şi în momentele cele mai crunte. Ar trebui să mă şi pună pe

gînduri. Spun, vorbeşti serios? Robert spune, ce fel de consultant e boul ăla? - Despre cine vorbeşti? - De Remi Grobe. - De artă, de imobiliare, nu ştiu exact. - Un tip care-şi bagă nasul peste tot. Un escroc, ce să mai. Nu-i căsătorit? - Divorţat. - Ţi se pare că-i un tip frumos? De pe hol se aud paşi şi o voce de copil: mamă? Ce are? întreabă Robert, ca şi cum eu aş şti, pe tonul lui brusc îngrijoraţ care mă neliniş-teşte. Sîntem aici, Antoine, spun, sînt cu tata în baie. Antoine apare în pijama, cu ochii-n lacrimi.

- Am pierdut-o pe Doudine. Iar! spun, de-acuma o s-o pierzi pe Doudine în fiecare noapte? La două noaptea, n-avem treabă cu Doudine, facem nani, Antoine! Faţa lui Antoine se încreţeşte aproape cu încetinitorul. Cînd faţa i se încreţeşte în felul ăsta, e cu neputinţă să-l opreşti din plîns. Robert spune, dar de ce-1 certi, sărăcuţul de el? Nu-1 cert, spun, adunîndu-mi după această frază întreaga mea stăpînire de sine, dar nu înţeleg de ce n-o legăm pe Doudine. Ar trebui s-o legăm în timpul nopţii! Nu te cert, puiul meu, dar nu-i momentul acum să ne ocupăm de Doudine. Haide, înapoi în pat. O luăm spre camera băieţilor. Antoine smiorcăind *Doudiiine*, Robert şi cu mine în şir indian pe hol. Intrăm în cameră. Simon doarme. îl rog pe Antoine să se calmeze ca să nu-şi trezească fratele. Robert şopteşte, o găsim noi, castoraş. O s-o legi? scînceşte

Antoine, fără să se străduiască deloc să vorbească mai încet. N-o s-o leg, castoraş, spune Robert. Aprind veioza şi spun, de ce nu? Am putea s-o legăm seara, într-un fel care să-i placă şi ei. N-o să simtă nimic, iar tu o să ai o sfoară subţire de care să tragi... Antoine începe să se smiorcăie ca o sirenă. Puţini copii au o modulaţie plîngăcioasă atît de insuportabilă. Şşşşşşt! spun. Ce-i? spune Simon.

- Ia uite! L-ai trezit pe fratele tău, bravo! - Ce faceţi? Am pierdut-o pe Doudine, spune Robert. Simon ne priveşte cu ochii pe jumătate închişi, ca şi cum n-am fi întregi la minte. Are dreptate. Mă ghemuiesc ca s-o caut sub somieră. Bag mîna peste tot, pentru că

nu se vede mare lucru. Robert scormoneşte prin pilotă. Cu capul băgat sub pat, mormăi, nu înţeleg de ce nu dormi la ora asta! Nu-i normal. La nouă ani, lumea doarme. Deodată o simt, blocată între stinghii şi saltea. Am prins-o, am prins-o. E acolo. Ce enervantă e şi Doudine asta!... Antoine îşi lipeşte animalul de pluş de gură. - Hai, în pat! Antoine se culcă. îl sărut. Simon se înfăşoară în aşternuturi şi se întoarce cu spatele asemenea cuiva care tocmai a asistat la o scenă patetică. Sting veioza. încerc să-l împing pe Robert afară din cameră. Dar Robert rămîne. Vrea să compenseze răceala mamei. Vrea să restabilească armonia în camera fermecată a copilăriei. îl văd cum se apleacă deasupra lui Simon, pe care-1 sărută pe ceafa. Apoi, într-o penumbră pe care o adîncesc şi mai mult împingînd uşa, se aşază pe patul lui Antoine, se întinde lîngă el, îl acoperă cu pătura, o sprijină bine pe Doudine ca să nu mai fugă. îl aud cum şopteşte cuvinte pline de duioşie, mă întreb dacă nu cumva a început o povestioară din pădurea lui Jupîn Ianuarie. Pe timpuri, oamenii plecau de-acasă să vîneze lei sau să cucerească noi teritorii. Aştept în pragul uşii, facînd din cînd în cînd canatul să scîrţîie ca să-mi exprim exasperarea, chiar dacă postura marmoreeană este deja suficient de grăitoare. în cele din urmă, Robert se ridică. O luăm înapoi pe hol, în tăcere. Robert intră în baie, eu în cameră. Mă întorc în pat. îmi pun ochelarii. „Pal stătea la birou. Cu mîinile lui grăsuţe odihnindu-se pe

sugativa murdară. în dimineaţa aceea, îi spuse el lui Gaylor, Raoul Toni intrase în garaj...“ Cine e Raoul Toni? Ochii mi se-nchid. Mă întreb ce face Robert în baie. Aud zgomot de paşi. Apare. Şi-a dat jos pantalonii. De cîte ori în viaţa asta ne îmbrăcăm şi ne dezbrăcăm în felul ăsta nebunesc şi ameninţător? Spun, ţie ţi se pare normal ca la nouă ani încă să adoarmă cu jucăria lui preferată? - Sigur că da. Eu aveam una şi la optsprezece ani. îmi vine să rîd, dar mă abţin. Robert îşi scoate şosetele şi cămaşa, îşi stinge veioza şi se strecoară în aşternuturi. Cred că ştiu cine e Gaylor. Gaylor e tipul angajat ca s-o găsească pe fata lui Joss Kroll, şi mă întreb dacă Raoul Toni nu apăruse cumva la început, la tombolă... Mi se-nchid ochii. Romanul ăsta poliţist e o prostie, îmi scot ochelarii, sting veioza. Mă întorc pe partea cu noptiera. îmi dau seama că n-am tras destul perdeaua, şi mîine lumina o să intre prea devreme. Nasol. Spun, de ce se trezeşte Antoine în mijlocul nopţii? Robert răspunde, pentru că n-o simte pe Doudine lîngă el. Rămînem amîndoi, o clipă, de-o parte şi de alta a patului, uitîndu-ne fiecare la peretele lui. Apoi eu mă întorc, încă o dată, şi mă lipesc de el. Robert îşi pune mîna pe coapsele mele şi spune, şi pe tine ar trebui să te leg. *Vincent Zawada*

în aşteptarea şedinţei de radioterapie la clinica Tollere Leman, mama inspectează fiecare

pacient din sala de aşteptare şi spune, cu o voce de-abia reţinută, perucă, perucă, poate, fără perucă, fără perucă... Mamă, mamă, mai încet, spun, te-aude toată lumea. Ce zici? Vorbeşti în barbă şi nu-nţeleg nimic, zice mama. - Ţi-ai pus urechile? - Cum? - Ţi-ai pus aparatul auditiv? De ce nu-1 pui? - Pentru că trebuie să-l scot cînd fac raze. - Pune-1 deocamdată, mamă. Nu-i bun de nimic, spune mama. Un bărbat de lîngă ea îmi zîmbeşte cu simpatie. Ţine în mîini o bască â la Prinţul de Wales, iar tenul lui palid se potriveşte perfect cu costumul englezesc demodat. Oricum, spune mama scotocind prin geantă, nici măcar nu l-am luat. După ce se întoarce la activitatea ei de observaţie, de-abia dacă are grijă să-şi coboare vocea cînd spune, aia de-acolo nu prinde luna, nu-s eu cea mai bătrînă de-aici, vezi, parcă mă simt mai bine... Mamă, te rog, spun, poftim, uite, e un test simpatic în *Le Figaro.* - Bine, dacă-ţi face ţie plăcere. - Ce legumă, pînă atunci necunoscută în Franţa, a adus la curte Regina Caterina de Medici? Anghinare, broccoli,

roşie? Anghinare, spune mama. - Anghinare, bravo. Care a fost prima slujbă a Gretei Garbo cînd avea paisprezece ani? Ucenică la un bărbier, dublură a lui Shirley Temple în *Little Miss,* curăţătoare de heringi la piaţa din Stockholm, oraşul ei natal? Curăţătoare de heringi în Stockholm, spune mama. - Ucenică la un bărbier.

Ei na, ca să vezi, spune mama, ce proastă sînt, de cînd are heringul solzi! De mult timp, doamnă, dacă-mi permiteţi, intervine bărbatul de lîngă ea, căruia îi remarc şi cravata gri cu picăţele roz, heringul a avut din totdeauna solzi. Ei na? spune mama, nu, nu, heringii n-au solzi, sînt ca sardinele. Şi sardi- nele au avut mereu solzi, spune bărbatul. Sardinele au solzi, prima noutate pe ziua de azi, spune mama, ştiai asta, Vincent? La fel ca anşoa şi şprotul, adaugă bărbatul, în orice caz, deduc că nu mîncaţi cuşer! Rîde şi mă include şi pe mine în încercarea lui de-a fi familiar. în ciuda dinţilor îngălbeniţi, a părului rar şi cărunt, are o anumită prestanţă. Dau din cap cu amabilitate. Din fericire, răspunde mama, din fericire, nu mănînc cuşer, şi-aşa nu mai am deloc poftă de mîncare. La ce doctor sînteţi? întreabă bărbatul, desfăcîndu-şi puţin cravata cu picăţele şi luîndu-şi poziţia pentru conversaţie. La doctorul Chemla, spune mama. Philip Chemla, cel mai bun, nu există altul mai bun, mă ţine în viaţă de şase ani, spune bărbatul. Pe mine de opt, spune mama, mîndră să fie ţinută în viaţă de şi mai mulţi ani. Tot plămîn? întreabă bărbatul. Ficat, răspunde mama, prima dată sîn şi

apoi ficat. Bărbatul dă din cap cu aerul cuiva care ştie despre ce e vorba. Dar, ştiţi, eu sînt un caz special, continuă mama, nu fac nimic ca

restul lumii. Chemla îmi spune de fiecare dată Paulette (îmi zice Paulette, sînt preferata lui), sînteţi cu totul atipică, în traducere, trebuia să crăpaţi de mult. Mama rîde în hohote, la fel şi bărbatul. Cît despre mine, mă-ntreb dacă n-ar fi mai bine să ne întoarcem la test. E formidabil, aşa e, reia mama, care nu mai poate fi oprită, şi mi se pare chiar foarte seducător. Prima dată cînd l-am văzut, am spus, sînteţi căsătorit, doctore? Aveţi copii? N-am copii. Am zis, vreţi să v-arăt eu cum se fac? O strîng de mînă, mîna ei cu pielea uscată şi degradată de medicamente, şi spun, ascultă, mamă. Ce, spune mama, ăsta-i adevărul, a fost încîn- tat, se amuza ceva de speriat, cum rareori am văzut amuzîndu-se un cancerolog. Bărbatul o aprobă. Spune, Chemla e un domn adevărat, un *mensch.* într-o zi, n-o s-o uit niciodată, a rostit fraza asta, cînd cineva intră la mine în cabinet, îmi face o onoare. Ştiţi că n-are nici măcar patruzeci de ani? Mama nu e deloc impresionată. îşi continuă propria tiradă ca şi cum n-ar fi auzit nimic. Vineri, vorbeşte din ce în ce mai tare, i-am spus, doctorul Ayoun (e cardiologul meu) e un medic mult mai bun decît dumneavoastră, o, nu prea cred, ba da, mi-a făcut imediat un compliment legat de pălăria mea cea nouă, în vreme ce dumneavoastră, doctore, nici măcar n-aţi remarcat-o. Trebuie să mă mişc puţin. Mă ridic şi spun,

mamă, mă duc s-o întreb pe secretară cît mai ai pînă intri. Mama se întoarce spre noul ei prieten: înseamnă că se duce să fumeze, fiul meu iese ca să fumeze o ţigară, spuneţi-i că se omoară la foc mic la vîrsta de patruzeci şi trei de ani. Păi aşa o să murim împreună, mamă, spun, vezi şi tu jumătatea plină a paharului. Foarte amuzant, spune mama. Bărbatul cu cravata cu picăţele îşi strînge nările şi trage aer în piept ca şi cum s-ar pregăti să spună ceva hotărîtor. I-o tai din scurt, precizînd că nu ies ca să fumez, chiar dacă o doză de nicotină mi-ar prinde foarte bine, ci că mă duc doar pînă la secretară, Cînd mă întorc, o informez pe mama că intră'la raze în zece minute şi că doctorul Chemla încă n-a sosit. Ah, ăsta e Chemla, certat cu ceasul, nu-i trece prin cap că am putea avea şi noi o viaţă dincolo de toate astea, spune bărbatul, bucuros că şi-a putut face vocea din nou auzită şi sperînd să păstreze mingea la el în teren. Dar mama a şi contraatacat: eu mă-nţeleg foarte bine cu secretara, mă pune mereu la începutul consultaţiilor, îi spun Virginie, mă adoră, adaugă mama cu o voce scăzută, îi spun, fiţi drăguţă, daţi-mi mie prima programare, micuţa mea Virginie, ei îi place, asta o individualizează. Vincent, dragule, oare n-ar trebui să-i aducem o cutie cu bomboane data viitoare? De ce nu, spun. - Ce? Vorbeşti în barbă. Spun, e o idee bună. Cu ocazia

asta, am putea să scăpăm de Vanilie Kipferl de la Roseline, spune mama, nici măcar n-am deschis cutia. Nu ştie să le facă, zici că mănînci nisip. Sărmana Roseline, acum arată ca o legătură de chei tremurînde. Ştii că e cu totul altă femeie de cînd fata ei a dispărut în tsunami, e printre cele douăzeci şi cinci de corpuri care n-au mai fost găsite niciodată, Roseline crede că mai trăieşte, din cînd în cînd mă scoate din sărite treaba asta, îmi vine să-i spun, da, bineînţeles, crescută de cimpanzei care-au făcut-o amnezică. Zic, nu fi rea, mamă. - Nu sînt rea, dar trebuie să fii şi fatalist, ştii foarte bine că lumea e o vale a plîngerii. Valea plîngerii, o expresie a lui taică-tu, ţi-aduci aminte? Răspund da, îmi aduc aminte. Bărbatul cu cravata cu picăţele pare să se fi întors la gînduri mai sumbre. S-a aplecat în faţă, şi observ o cîrjă sprijinită de scaun. îmi trece prin cap că s-ar putea să-l doară vreo parte a corpului şi îmi spun că probabil şi alte persoane din această sală de aşteptare din subsolul clinicii Tollere Leman suferă în tăcere. Ştiţi, spune mama deodată, aplecîndu-se spre bărbat cu o expresie surprinzător de serioasă, soţul meu era obsedat de Israel. Bărbatul îşi îndreaptă spatele şi-şi netezeşte poalele costumului său dungat. Evreii sînt obsedaţi de Israel, dar eu nu, nu sînt deloc obsedată de Israel, dar soţul meu era. Mi-e greu s-o urmez pe mama în virajul ăsta. Asta

dacă nu cumva vrea să corecteze pista falsă a peştilor fără solzi. Da, poate ţine să precizeze că toţi din familia ei sînt evrei, inclusiv ea, în ciuda ignoranţei sale în ceea ce priveşte legile elementare. Şi dumneavoastră sînteţi obsedat de Israel? întreabă mama. Fireşte, răspunde bărbatul.

îmi place această exprimare laconică. Dacă ar fi după mine, aş putea să glosez în jurul acestui răspuns abisal. Mama vede altfel lucrurile. Cînd l-am cunoscut pe soţul meu, n-avea absolut nimic, spune ea, familia lui ţinea o mercerie pe strada Reaumur, una mică de tot, o vizuină. La sfîrşitul vieţii, ajunsese angrosist, avea trei magazine şi un bloc cu locuinţe de închiriat. Voia să lase totul Israelului. - Mamă, ce-ţi veni? Ce spui acolo?! Ăsta-i adevărul, zice mama, fără să se obosească măcar să se întoarcă, am foşt o familie foarte unită, foarte fericită, singurul punct vulnerabil era Israelul. într-o zi, i-am spus că evreii n-aveau nevoie de o ţară, a fost cît pe ce să mă bată. Altă dată, Vincent a vrut să coboare pe Nil, l-a dat pe uşă afară. Bărbatul se pregăteşte să facă o remarcă, dar nu-i suficient de rapid, nici nu-şi întredeschide bine buzele decolorate, că mama a şi-nceput iar. Chemla vrea să-mi schimbe tratamentul. Nu mai suport Xynophrenul. Am mîinile ferfeniţă, vedeţi doar. Vrea să mă apuc iar de o chimioterapie cu perfuzii, şi iar o să-mi cadă părul. Mamă, nu-i ceva sigur, mă bag şi eu, Chemla a spus cincizeci la sută şanse. Cincizeci la sută şanse înseamnă sută la sută şanse, spune mama, respingîndu-mi afirmaţia cu o fluturare a mîinii, dar eu nu vreau să mor ca la Auschwitz, nu vreau să sfîrşesc tunsă zero. Dacă fac tratamentul ăsta, atunci adio păr. La vîrsta mea, nu mai apuc să-l văd crescînd la loc. Şi adio pălării. Mama îşi scutură capul cu o mină îndurerată. Se ţine dreaptă în timp ce vorbeşte

încontinuu, cu gîtul întins ca o tînără evlavioasă. Nu-mi fac iluzii, ştiţi, spune. Dacă stau aici şi trăncănesc cu dumneavoastră în sala asta oribilă e ca să le fac pe plac fiilor mei şi doctorului Philip Chemla. Sînt preferata lui, îi face plăcere să mă trateze în continuare. între noi fie vorba, razele astea nu sînt bune de nimic, zero barat. Ar trebui să-mi redea vederea de altădată, iar eu văd mai rău pe zi ce trece. Nu spune asta mama, zic eu, ţi s-a explicat că rezultatele nu apar imediat. Ce spui acolo, zice mama, vorbeşti în barbă. Rezultatul nu e instantaneu, repet eu. Nu e instantaneu înseamnă nu e garantat, spune mama. Adevărul e că Chemla nu-i sigur de nimic. E în tatonări. Eu îi servesc drept cobai, asta e, e nevoie şi de cobai. Sînt o fatalistă. Chiar înainte să moară, soţul meu m-a întrebat dacă mai uram Israelul, patria poporului evreu. Am răspuns, o, nu, fireşte că nu. Ce-ai vrea să-i spui unui om care n-o să mai fie aici? îi spui ce-şi doreşte să audă. E ciudat să te agăţi de nişte valori prosteşti. în ultimul ceas, cînd totul va dispărea. Patria, cine are nevoie de patrie? Pînă şi viaţa, de la un punct încolo, e o valoare prostească. Pînă şi viaţa, nu vi se pare? spune mama oftînd. Bărbatul stă pe gînduri. Ar putea să-i răspundă, căci mama pare să-şi fi oprit vorbăria pe o notă neaşteptat de meditativă. Moment în care o asistentă îl cheamă pe domnul Ehrenfried. Bărbatul îşi ia cîrja, basca â la Prinţul de Wales şi un pardesiu din loden pus pe scaunul de alături. Fără să se ridice încă, se apleacă spre mama şi-i

şopteşte: viaţa poate, dar nu şi Israelul. Apoi îşi sprijină braţul în cîrjă şi se ridică cu greu. Sînt chemat la datorie, spune încli- nîndu-se, Jean Ehrenfried, a fost o plăcere. Se vede că fiecare mişcare îl costă, dar chipul lui rămîne zîmbitor. Pălăria pe care o purtaţi astăzi, adaugă el, e cea pentru care aţi primit complimentele cardio- logului? Mama îşi pipăie pălăria ca să verifice. Nu, nu, ăsta e lynxul. Cea de la doctorul Ayoun era un fel de Borsalino cu un trandafir din catifea neagră. Atunci vă complimentez eu pentru cea de azi, a înnobilat această sală de aşteptare, spune bărbatul. E mica mea tocă din lynx, spune mama fremătînd de încîntare, o am de patruzeci de ani, încă-mi mai vine bine? La perfecţie, spune Jean Ehrenfried salu- tînd-o cu o răsucire de bască. Ne uităm la el cum se duce şi dispare în spatele uşii de la radioterapie. Mama îşi bagă mîinile rănite în geantă. Scoate de-acolo o pudrieră şi un ruj şi spune, şchioapătă săracul de el, mă întreb dacă nu cumva bărbatul ăsta s-a îndrăgostit de mine. *Pascaline Hutner*

Nu ne-am aşteptat deloc la una ca asta. N-am presimţit că totul poate să se dea peste cap. Nu. Nici Lionel, nici eu. Sîntem singuri şi descumpăniţi. Cu cine să vorbim despre asta? Ar trebui .să putem vorbi, dar cui să-i încredinţăm un asemenea secret? Ar trebui să-l putem spune persoanelor de încredere, celor plini de compasiune, care nu simt nevoia să facă glume

pe tema asta. Nu suportăm nici cea mai mică urmă de umor în această privinţă, chiar dacă sîntem conştienţi, Lionel şi cu mine, că, dacă n-ar fi vorba de fiul nostru, am fi în stare să rîdem. Ba mai mult, ca să fim sinceri pînă la capăt, am rîde în public cu prima ocazie. Nu le-am spus nici măcar lui Odile şi lui Robert. Soţii Toscano sînt prietenii noştri dintotdeauna, chiar dacă nu e foarte uşor să păstrezi o prietenie între cupluri. Una profundă, vreau să zic. Pînă la urmă, singurele relaţii cu adevărat intime între oameni se joacă numai în doi. Ar fi trebuit să ne putem vedea şi separat, numai noi între noi, femeile, sau numai ei între ei, bărbaţii, sau poate chiar încrucişat (asta presupunînd că Robert şi cu mine am fi avut ce să ne spunem între patru

ochi). Soţii Toscano îşi bat joc de felul în care fuzionăm unul cu celălalt. Au dezvoltat faţă de noi o formă de ironie permanentă care a ajuns să mă obosească. Nu mai putem spune nici un cuvînt fără ca ei să ne arunce în faţă imaginea unui cuplu însiropat într-o stare de bine sufocantă. Zilele trecute am avut proasta inspiraţie de a spune că pregătisem un calcan în crustă (fac cursuri de bucătărie, mă amuză chestia asta). Calcan în crustă? a spus Odile ca şi cum aş fi vorbit în altă limbă. - Da, calcan cu o crustă în formă de peşte. - Dar cîţi eraţi? Am spus, noi doi, Lionel şi cu mine, pentru amîndoi.

Numai pentru voi doi, e înfricoşător! a spus Odile. Verişoara mea Josiane, care era cu noi, a spus, de ce, eu chiar aş putea să gătesc numai pentru mine un calcan în crustă. Numai pentru tine, da, se schimbă situaţia, a supralicitat Robert, un calcan în crustă cu o crustă în formă de peşte numai pentru tine, aici o dăm deja în tragic. în general, mă prefac că nu înţeleg ca să nu iasă scandal. Lui Lionel i se fîlfîie. Cînd îi zic de asta, îmi spune că sînt invidioşi şi că fericirea celorlalţi este adesea agresivă. Dacă am povesti ce ni se întîmplă, nu văd cum ar putea cineva să fie invidios pe noi. Dar tocmai din cauză că întruchipăm imaginea însăşi a armoniei, mărturisirea catastrofei e atît de dificilă. îmi şi închipui în ce hal s-ar distra pe seama noastră nişte oameni ca soţii Toscano. Trebuie să ne întoarcem puţin în timp ca să se priceapă cum de s-a ajuns aici. Fiului nostru Jacob, care tocmai a

împlinit nouăsprezece ani, i-a plăcut dintotdeauna Celine Dion. Spun dintotdeauna pentru că această admiraţie exagerată datează de la cea mai fragedă vîrstă. într-o zi, copilul ăsta aude într-o maşină vocea lui Celine Dion. Dragoste la prima ascultare. îi cumpărăm albumul, apoi pe următorul, peretele se umple de postere, iar noi începem să trăim cu un mic fan, cum presupun că mai sînt o mie alţii în lume.

După un timp sîntem invitaţi la concerte la el în cameră. Jacob se îmbracă în Celine cu unul dintre combine- zoanele mele şi face playback peste vocea ei. îmi amintesc că îşi confecţiona o podoabă capilară din benzile magnetice ale minicasetelor de pe vremea aceea, pe care le demonta. Nu sînt foarte sigură că Lionel aprecia pe deplin acest spectacol, dar era foarte amuzant. încă de pe-atunci trebuia să suportăm batjocura lui Robert, care ne felicita pentru toleranţa şi mintea noastră deschisă. Dar era foarte amuzant. Jacob a crescut. Cu timpul, nu s-a mai mulţumit să cînte ca ea, acum vorbea ca ea şi dădea interviuri în gol cu un accent canadian. O imita pe Celine şi îl imita şi pe Rene, soţul ei. Era amuzant. Rîdeam. O imita la perfecţie. îi puneam întrebări, adică noi vorbeam cu Jacob, iar el ne răspundea ca Celine. Era foarte amuzant. Era foarte amuzant. Nu ştiu ce s-a stricat. Cum am trecut de la o pasiune puerilă la acest... nu ştiu ce cuvînt să folosesc... această dereglare a minţii? A fiinţei?... într-o seară, la masă, eram toţi trei în bucătărie, Lionel i-a spus lui Jacob că s-a săturat

să-l audă maimuţărindu-se în franceza din Quebec. Eu pregătisem mîncărică de linte. De regulă, cei doi bărbaţi se dau în vînt după ea, dar peste noi se lăsase un soi de tristeţe. O senzaţie asemănătoare cu cea pe care o poţi avea în

intimitate, cînd celălalt se retrage în sine, şi tu simţi că urmează să fii părăsit. Jacob s-a prefăcut că nu înţelege cuvîntul maimuţăreală. I-a răspuns tatălui său, cu accentul lui de Quebec, că, deşi trăia în Franţa de ceva vreme, el era canadian şi n-avea nici cea mai mică intenţie să-şi nege originile. Lionel a ridicat tonul spunînd că toată povestea asta începe să nu mai fie deloc amuzantă, iar Jacob i-a replicat că nu poate să se „şicaneze"[5] pentru că trebuie să-şi protejeze corzile vocale. Din seara aceea îngrozitoare, noi am început să trăim cu Celine Dion în corpul lui Jacob Hutner. Nu ne-a mai spus tată şi mamă, ci Lionel şi Pascaline. Şi n-am mai avut nici un fel de relaţie cu fiul nostru real. La început, am crezut că e vorba de o criză trecătoare, adolescenţii sînt predispuşi la astfel de mici accese de delir. Dar, cînd Bogdana, menajera noastră, a venit să ne spună cum îi ceruse, cu multă delicateţe, un umidificator pentru vocea lui (era cît pe ce să-l găsească surprinzător de simplu pentru un star aşa de mare), am simţit că lucrurile iau o întorsătură proastă. Fără să-i spun lui Lionel, bărbaţii sînt uneori prea cu picioarele

pe pămînt, m-am dus să-i cer părerea unui magneti- zator. Auzisem deja de oameni posedaţi de diverse entităţi. Magnetizatorul mi-a explicat

5 **în franceza vorbită în Quebec, „a se şicana" e folosit cu sensul de „a se certa".**

că Celine Dion nu este o entitate. Şi că, prin urmare, nu e în măsură să o desprindă de Jacob. Entitatea e un suflet rătăcitor care se agaţă de un om viu. Nu putea să elibereze un bărbat locuit de cineva care cîntă în fiecare seară la Las Vegas. Magnetizatorul m-a sfătuit să merg la un psihiatru. Cuvîntul psihiatru mi s-a înfipt în gît ca un dop de vată. Mi-a trebuit un timp înainte de a fi în stare să-l rostesc acasă. Lionel s-a dovedit a fi mai lucid. N-aş fi putut niciodată să trec peste această încercare fără sprijinul lui Lionel. Soţul meu. Dragostea mea. Un om fidel lui însuşi, care n-a ieşit niciodată în faţă şi care n-are nici o apetenţă pentru soluţiile complicate. într-o zi, Robert a spus despre el, e un om care caută bucuria, care e în căutarea fericirii, dar a unei fericiri aş spune „cubice". Am rîs de termenul răutăcios, ba chiar i-am dat una lui Robert. însă aşa e de fapt, cubică. Solidă. Bine ancorată. Am reuşit să-l ducem pe Jacob la psihiatru, amăgindu-1 că era un orelist. Psihiatrul i-a recomandat un sejur la o clinică. Am fost cu totul dată peste cap de faptul că puteam să ne manipulăm copilul atît de uşor. Jacob a trecut vesel pragul sanatoriului, convins că intră într-un studio de înregistrări. Un fel de studio-hotel rezervat starurilor de-acelaşi rang, ca să nu fie nevoite să bată drumul în fiecare dimineaţă. Cînd am intrat în prima zi în camera goală şi

albă, am fost la doi paşi să mă arunc la picioarele lui şi să-i cer iertare pentru această trădare. Le-am spus tuturor că Jacob plecase la un stagiu în străinătate. Tuturor, inclusiv soţilor Toscano. Singura persoană care ne ştie secretul e Bogdana. Se încăpăţînează să-i facă prăjituri sîrbeşti cu nucă şi mac, de care Jacob nici măcar nu se atinge, pentru că lui nu-i mai place acum ce-i plăcea înainte. Din punct de vedere fizic, este normal, nu imită o femeie. E ceva mult mai profund decît simpla imitare. Lionel şi cu mine am ajuns în cele din urmă să-i spunem Celine. între noi, se mai întîmplă să-i spunem *ea.* Doctorul Igor Lorrain, medicul psihiatru care se ocupă de el la clinică, ne spune că nu e nefericit, cu excepţia momentelor în care se uită la ştiri. E obsedat de caracterul arbitrar al norocului şi al privilegiului său. Asistentele se întreabă dacă n-ar fi mai bine să-i ia televizorul pentru că plînge la ştiri în fiecare seară, chiar şi cînd vine vorba de o recoltă distrusă de grindină. Psihiatrul mai e îngrijorat de încă un aspect al comportamentului său. Jacob coboară în holul de la intrare pentru a da autografe. îşi înfăşoară mai multe fulare în jurul gîtului ca să nu răcească, asta din cauza turneului mondial, glumeşte medicul (nu-mi prea place medicul ăsta), şi se postează în faţa uşii turnante, convins că oamenii care intră în clinică au mers kilometri întregi ca să-l vadă pe el. Acolo

stătea şi cînd am sosit ieri după-amiază. L-am văzut din maşină, înainte să ajungem în parcare. Aplecat spre un copil, în spatele

geamurilor uşii turnante, ridicol de prietenos, mîz- gălind ceva într-un caieţel. Lionel îmi cunoaşte tăcerile. După ce-am parcat maşina, s-a uitat la platani şi a spus, iar era jos? Am dat din cap şi ne-am strîns în braţe fără să mai putem scoate un cuvînt. Doctorul Lorrain ne spune că Jacob îl strigă Humberto. I-am explicat că sigur îl confundă cu Humberto Gatica, inginerul lui de sunet, adică inginerul de sunet al lui Celine. E destul de logic dacă stai să te gîndeşti, pentru că amîndoi seamănă cu regizorul Steven Spielberg. Tot la fel, l-am auzit pe Jacob spunîndu-i Oprah (de la Oprah Winfrey) asistentei din Martinica, iar aceasta se tot agită ca şi cum s-ar simţi flatată. Astăzi a fost o zi atît de complicată. Mai întîi, ne-a spus, cu felul lui de-a pronunţa cuvintele pe care nu pot niciodată să-l imit, nu păreţi prea fericiţi zilele astea, Lionel şi Pascaline. Eu am multă empatie pentru ceilalţi şi-mi face rău să vă văd aşa. Vreţi să vă cînt ceva ca să vă binedispun? Am spus că nu, ar trebui să-şi odihnească vocea, şi-aşa avea destul de lucru cu înregistrările, dar el tot a vrut. Ne-a aşezat unul lîngă celălalt, cum făcea cînd era mic, Lionel pe un scăunel, eu pe fotoliul din scai. S-a apucat de cîntat, în picioare în faţa noastră, ţinînd foarte bine ritmul, o piesă care se cheamă „Love Can Move Mountains“. La final, am făcut ce făceam şi cînd era mic, am aplaudat foarte tare. Lionel şi-a

pus braţul pe după umărul meu ca să mă susţină. Seara, la plecare, am auzit de pe hol oameni care strigau unii la alţii cu accent canadian. Hei, David Foster, vino să vezi ceva! Humberto a coborît sau nu? întreab-o pe Barbra!... Ar trebui şi aia să facă un *two years breakl...* I-am auzit pufnind şi am înţeles că personalul medical se amuza să o maimuţărească pe Celine şi anturajul ei. Lionel n-a suportat una ca asta. A intrat în sala de unde ieşeau rîsetele şi a spus cu o voce solemnă, care în clipa aceea mi s-a părut şi mie ridicolă, eu sînt tatăl lui Jacob Hutner. S-a făcut linişte. Şi nimeni nu ştia ce să zică. Iar eu am zis, haide, Lionel, nu-i chiar aşa de grav. Iar asistentele au început să îngaime nişte scuze. Şi mi-am tras soţul de mînecă. Nu mai ştiam nici măcar unde e liftul, am coborît, cu totul derutaţi, pe nişte trepte care scoteau zgomote cînd păşeai. Afară aproape că se înnoptase, ploua un pic. Mi-am pus mănuşile şi Lionel a luat-o spre parcare fără ca măcar să mă aştepte. Am spus, aşteaptă-mă, dragostea mea. S-a întors, cu ochii încreţiţi din cauza picăturilor, mi s-a părut că are un cap mic de tot şi părul rărit în lumina felinarului. Mi-am spus, trebuie să revenim la o viaţă normală, trebuie ca Lionel să se întoarcă la birou, trebuie să fim veseli în continuare. în maşină am spus că am chef să merg la Cantina rusească, să beau votcă

şi să mănînc piroşti. Şi apoi am întrebat, tu cine crezi că e Barbra? Barbra Streisand, a zis Lionel. - Da, dar la clinică? Crezi că e şefa de etaj cu nasul lung?

Paola Suares

Sînt foarte sensibilă la lumini. Din punct de vedere psihic, vreau să zic. Mă întreb dacă toată lumea e la fel de sensibilă la lumină sau dacă e vorba de o slăbiciune anume. La lumina de afară mă mai adaptez eu. La o vreme mohorîtă mă adaptez. Cerul e pentru toată lumea. Oamenii trec prin aceeaşi ceaţă. Interioarele te pun faţă în faţă cu tine însuţi. Lumina locurilor închise mă atacă personal. Loveşte obiectele şi sufletul meu. Unele lumini mă privează de orice sentiment al viitorului. Cînd eram mică, mîncam într-o bucătărie care dădea înspre o curte acoperită. Lumina care venea din tavan făcea ca totul să pară cuprins de melancolie şi-ţi dădea senzaţia că eşti uitat de lume. Cînd am ajuns, pe la opt seara, în faţa centrului medical din arondismentul 10, unde tocmai născuse Caroline, i-am propus lui Luc să urce cu mine, dar mi-a răspuns că vrea să aştepte în maşină. M-a întrebat dacă o să dureze mult şi am spus nu, nu, chiar dacă întrebarea mi s-a părut deplasată, ca să nu spun de-a dreptul vulgară. Ploua. Strada era pustie. La fel şi holul maternităţii. Am bătut la uşa

camerei. Mi-a deschis Joel. Stînd pe pat, în

halat, palidă, fericită, Caroline ţinea în braţe o fetiţă mică de tot. M-am aplecat. Era frumuşică. Foarte delicată, chiar foarte frumoasă. Nu mi-a fost deloc greu să le-o spun şi să-i felicit. în încăpere era extrem de cald. Am cerut o vază pentru buchetul de anemone. Joel mi-a spus că florile sînt interzise în rezerve şi că va trebui să le iau înapoi. Mi-am scos haina. Caroline i-a dat bebeluşul soţului ei şi s-a băgat în pat. Joel a luat în braţe micuţa povară şi s-a aşezat în fotoliul de scai, legănînd-o uşor, bucuros peste măsură că a dat viaţă unei fiinţe. Caroline a scos un catalog *facadi* şi mi-a arătat patul pliant de voiaj. Am notat codul. Pe un raft de plastic se aflau pachete pe jumătate desfăcute şi mai multe sticle de gel hidro- alcoolic. Am întrebat dacă în spital era vreo secţie de reanimare, căci eram în pragul apoplexiei. Caroline a spus că nu putem deschide fereastra din cauza micuţei şi mi-a oferit nişte jeleuri de fructe decolorate. Un biberon de unică folosinţă şi un scutec boţit zăceau aruncate în pătuţul transparent. în lumina stranie din tavan, toate ţesăturile, aşternuturi, prosoape, baveţele, erau galbene. în lumea aceea închisă, infinit de ternă, începea o nouă viaţă. Am mîngîiat fruntea micuţei care adormise, i-am sărutat pe Joel şi Caroline. înainte să ies, am pus anemonele moleşite de căldură

pe o tejghea din hol. în maşină, i-am spus lui Luc că fetiţa prietenei mele chiar e frumoasă. A întrebat, ce facem? Mergem la tine? Iar eu am

spus, nu. Luc a părut surprins. Am zis, am chef de-o schimbare. A băgat cheile în contact şi a pornit maşina într-o direcţie oarecare. Am simţit că era contrariat. - Nu mai suport uşurinţa cu care mergem la mine de fiecare dată. Luc n-a răspuns. N-ar fi trebuit s-o spun în felul ăsta. Am regretat cuvîntul uşurinţă, dar nu poţi fi întotdeauna stăpîn peste situaţie. Ploua în continuare. Am mers fără să ne vorbim. A parcat chiar înainte de Bastille. Am luat-o pe jos pînă la un restaurant pe care-1 ştia el şi unde nu mai erau locuri. Luc a parlamentat, dar nu se putea face nimic. Eram deja departe de maşină şi ne învîrtiserăm mult pînă să găsim un loc. La un moment dat, pe stradă, am zis că mi-e frig şi Luc a spus pe un ton care mi s-a părut agasat, hai acolo. - Nu, de ce acolo? - Ţi-e frig. Am intrat într-un loc care nu-mi plăcea deloc şi Luc a acceptat fără să crîcnească masa pe care ne-a propus-o patronul. în timp ce ne aşezam, m-a întrebat dacă îmi convine. Seara începea să şchioapete, n-am avut curaj să spun nu. S-a aşezat în faţa mea, cu coatele sprijinite pe masă, cu mîinile încrucişate şi jucîndu-se cu degetele. Mie tot îmi mai era frig şi nu puteam să-mi scot nici haina,

nici fularul. Chelnerul a adus meniul. Luc s-a prefăcut brusc interesat. Părea obosit în lumina fadă de neon. A primit pe telefon un mesaj de la fiica lui cea mică, pe care mi l-a arătat: „Mîncăm rakletă!“. Soţia şi copiii lui erau în vacanţă la munte. I-am reproşat în gînd lui Luc lipsa de delicateţe, între paranteze fie spus, mi se pare patetic

ramolismentul ăsta părintesc. Dar am zîmbit amabil. Am spus, ce noroc are. Luc a spus, da. Un da apăsat. Fără lejeritate. Nu eram în starea în care să ştiu cum să mă apăr de această intonaţie. Am spus, nu te duci şi tu? - Ba da, vineri. Mi-am zis, să se ducă dracului, în meniul ăla nu era absolut nimic ce-aş fi putut mînca. De fapt în nici un meniu din lume, după părerea mea, şi am spus, nu mi-e foame, aş vrea doar un pahar de coniac. Luc a spus, eu aş lua un escalop pane cu nişte cartofi prăjiţi. M-a atacat melancolia în acel separeu jalnic, intim cică. Chelnerul a curăţat masa din lemn lăcuit, care nici măcar nu era curată după ce-a plecat. Mă întreb dacă bărbaţii suferă şi ei, fără s-o mărturisească, de genul ăsta de atac. M-am gîndit la fetiţa înfăşată care-şi trăia primele ei ore într-o cameră gălbuie. Mi-a venit în minte o poveste pe care i-am spus-o imediat lui Luc ca să umplu timpul cu ceva. într-o seară, în timpul unei

cine, un psihiatru, de altfel, şi psihanalist, a reprodus cuvintele unuia dintre pacienţii săi care suferea de singurătate. Pacientul acela îi spusese, cînd sînt acasă, mi-e teamă c-o să vină cineva şi-o să vadă cît de singur sînt. Psihanalistul adăugase, rîzînd uşor a batjocură, tipul se află într-un cerc vicios. I-am spus şi asta lui Luc. Iar Luc, comandînd un pahar de vin alb, a rîs şi el a batjocură, la fel ca Igor Lorrain, psihanalistul, prosteşte, prozaic şi detestabil. Ar fi trebuit să plec, să-l las baltă în separeul ăla ridicol, dar în loc de asta am spus, aş vrea să văd unde

locuieşti. Luc a făcut pe miratul, ca atunci cînd cineva nu e sigur că a înţeles bine. Am repetat, aş vrea să merg la tine, să văd cum trăieşti. Luc m-a privit ca şi cum aş fi început să redevin cît de cît interesantă şi a fredonat, aha la mine, ştrengăriţo?... Am dat din cap într-un mod vag jucăuş şi mi-am reproşat pe dată această maimuţăreală, această incapacitate de a rezista în faţa lui Luc. Am zis totuşi, întorcîn- du-mă la discuţia de dinainte (tocmai mi se adusese paharul de coniac), nu ţi-a plăcut povestea asta cu pacientul? N-ai înţeles-o ca pe o alegorie perfectă a absenţei? Absenţa cui? a zis Luc. - A celuilalt. - A, ba da, sigur, a zis Luc apăsînd tubul de muştar. Eşti sigură că nu vrei să mănînci

nimic? Ia măcar nişte cartofi. Am luat un cartof. Nu sînt obişnuită să beau coniac, nici vreun alt alcool tare. Mi se învîrte capul de la prima înghiţitură. Lui Luc nici măcar nu-i trecuse prin minte să mă ducă la hotel. S-a obişnuit atît de tare să vină la mine, încît n-a fost în stare să găsească nici cea mai mică idee de variaţie. Bărbaţii sînt de-un fixism total. Noi sîntem cele care produc mişcarea. Ne dăm duhul străduindune să animăm dragostea. De cînd îl cunosc pe Luc Condamine, mă tot dau peste cap. Nişte tineri zgomotoşi, plini de energie, s-au instalat în separeul din spatele nostru. Luc m-a întrebat dacă mă mai văd cu soţii Toscano în perioada asta. Noi ne-am cunoscut acasă la soţii Toscano. Luc e cel mai bun prieten al lui Robert. Lucrează la acelaşi ziar, dar Luc e reporterul numărul

unu. Am zis că mă întorc acasă tîrziu şi că mă văd cu puţină lume. Luc mi-a spus că Robert i se părea deprimat şi că îi făcuse cunoştinţă cu o fată. Ceea ce m-a surprins, pentru că am crezut mereu că Robert nu era acelaşi gen de bărbat ca Luc. Am zis, nu ştiam că Robert are aventuri. - N-are, tocmai de-asta am luat eu problema-n mîini. I-am reamintit că, fiind prietenă cu Odile, nu puteam fi părtaşă la asemenea confidenţe. Luc a rîs ştergîndu-se la gură. M-a ciupit de obraz cu oarecare milă. îşi înfulecase deja castronul de

cartofi şi se pregătea să atace restul escalopului. Am zis, cine e? - Vai, nu, Paola! Doar eşti prietena lui Odile, nu vrei să ştii! - Cine e? O cunosc? - Ai dreptate, ar fi urît să ştii. - Da, ar fi foarte urît. Bine, spune. - Virginie. Secretară medicală. - Tu de unde o cunoşti?... Luc a schiţat cu un gest vasta lume a relaţiilor sale. Eram brusc binedispusă. Băusem paharul de coniac cu o viteză neobişnuită. Dar eram binedispusă pentru că şi Luc era din nou binedispus. A comandat o tartă cu caise, cu două linguriţe. Era cam acră şi prea cremoasă, dar ne-am bătut pe ultimul fruct. Tinerii rîdeau în spatele nostru şi m-am simţit la fel de tînără ca ei. Am zis, mă iei la tine, Luc? A zis, haide. N-am mai ştiut dacă era o idee bună. N-aveam mintea prea limpede. încă o clipă lucrurile au continuat să fie relaxate. Alergînd prin ploaie. în maşină, la început, atmosfera a fost relaxată. Apoi am dat pe jos unul dintre CD-urile care se aflau în suportul din mijloc. Discul a ieşit din carcasă şi s-a rostogolit pînă

sub scaunul meu. în timp ce-1 luam de pe jos, Luc ridicase deja carcasa. Continuînd să conducă, mi-a luat CD-ul din mină şi l-a băgat în ambalaj. Apoi l-a aşezat la locul lui bătînd uşor cu palma ca să refacă alinierea. Toate astea s-au produs fără zgomot. Fără cuvinte. M-am simţit neîndemînatică şi poate chiar vinovată de indiscreţie. Aş fi putut deduce din această solicitudine că Luc Condamine era maniac, dar mi-a venit doar să plîng prosteşte ca un copil prins cu mîţa-n sac. Nu mi s-a mai părut că era o idee bună să merg la el. în holul blocului, Luc a deschis cu cheia o uşă cu geam. în spate erau un landou şi un cărucior pliant agăţate de balustradă. Luc m-a lăsat să trec în faţă şi am urcat pe jos pînă la etajul trei, pe nişte scări mîncate de un lift invizibil. Luc a luminat intrarea în apartament. Am desluşit nişte rafturi cu cărţi şi un cuier de care erau atîrnate hanorace şi paltoane. L-am scos pe-al meu, la fel şi mănuşile, fularul. Luc m-a poftit în sufragerie. A potrivit un lampadar cu halogen şi m-a lăsat singură o clipă. O canapea, o masă joasă, scaune desperecheate, ca-n orice sufragerie. Un fotoliu din piele destul de uzat. O bibliotecă, nişte cărţi, fotografii în rame dintre care una cu Luc, în biroul oval, hipnotizat de Bill Clinton. O combinaţie de elemente aleatorii. M-am aşezat

pe marginea fotoliului din piele. Mai văzusem undeva imprimeul de pe perdea. Luc s-a întors, îşi scosese haina. Mi-a zis, vrei să bei ceva? Am zis, un coniac, ca şi cum devenisem într-o singură seară o femeie care bea coniac din cinci în cinci minute. Luc a adus o sticlă de coniac şi două pahare. S-a aşezat pe canapea şi a turnat în pahare. A micşorat lumina lampadarului, a aprins un abajur din pînză şifonată şi s-a trîntit pe perne, apoi a început să mă măsoare din priviri. Stăteam pe marginea fotoliului, cu spatele drept, picior peste picior, încercînd să-mi iau un aer de Lauren Bacall cu paharul meu de alcool cu tot. Luc se afunda în canapea, avea picioarele desfăcute, între-el şi mine, pe un soi de gheridon, se afla o fotografie înrămată cu soţia lui rîzînd, aparent într-un golf în miniatură, împreună cu cele două fiice ale lor. Luc a spus, Andernos-les-Bains. Au o casă de vacanţă la Andernos-les-Bains. Soţia lui e din Bordeaux. Capul începea uşor să mi se-nvîrtă. Cu o încetineală care mi s-a părut aproape melodramatică, Luc s-a apucat să-şi descheie cu o mînă cămaşa. Am înţeles că ideea era ca şi eu să fac acelaşi lucru, să mă dezbrac în acelaşi ritm, la cîţiva metri de el. Din punctul ăsta de vedere, Luc Condamine are asupra mea o mare putere. Aveam o rochie şi, pe deasupra, o

jachetă. Mi-am descoperit un umăr. Apoi mi-am scos una dintre mînecile jachetei ca să i-o iau înainte. Luc şi-a scos o mînecă de la cămaşă. Mi-am scos jacheta, pe care am aruncat-o pe jos. A făcut acelaşi lucru cu cămaşa lui. Luc era la bustul gol. îmi zîmbea. Mi-am ridicat rochia şi am dat jos un ciorap. Luc şi-a scos şosetele. Mi-am dat jos şi celălalt ciorap, l-am înnodat şi l-am aruncat spre el. Luc şi-a descheiat şliţul.

Am aşteptat puţin. Şi-a scos sexul şi brusc mi-am dat seama că sofaua era turcoaz. Un turcoaz strălucitor în lumina artificială de alcov, şi mi-am zis că e destul de surprinzător să alegi o asemenea culoare pentru canapea printre toate celelalte lucruri. M-am întrebat cine se ocupa cu decoraţiunea interioară în cuplul acesta. Luc s-a întins, avea o poziţie lascivă care mi s-a părut în acelaşi timp atrăgătoare şi jenantă. Am privit camera, tablourile în falsa lor penumbră, fotografiile, lampioanele marocane. M-am întrebat ale cui sînt cărţile, chitara, piciorul oribil de elefant. Am spus, tu n-o să laşi niciodată toate astea. Luc Condamine şi-a ridicat capul şi s-a uitat la mine ca şi cum tocmai aş fi rostit o frază cu totul stranie.

Ernest Blot

Cenuşa mea. Nu ştiu ce-ar trebui făcut cu ea. Să fie ţinută undeva sau împrăştiată. îmi pun întrebarea asta în timp ce stau în bucătărie, în halat, în faţa laptopului. Jeannette tot intră şi iese, ca o femeie bucuroasă că se poate desfăşura în voie într-o zi liberă. Deschide dulapurile, manevrează aparatele, zornăie tacîmurile. încerc să citesc un ziar în versiune electronică. Spun, Jeannette!... Te rog. Nevastă-mea răspunde, nu te obligă nimeni să te instalezi în bucătărie fix cînd pregătesc eu micul dejun. Un bubuit de furtună ajunge pînă la noi prin fereastra întredeschisă. Mă simt uzat,

adus de spate, mijesc ochii, deşi port ochelari. Mă uit la mîna mea rătăcind aiurea pe masă, strîngînd această ustensilă care se cheamă *mouse*; un corp în conflict cu o lume căreia nu-i mai aparţine. Bătrînii, nişte oameni dintr-o altă epocă duşi în viitor, a zis zilele trecute nepotul meu Simon. Un geniu puştiul ăsta. Ploaia începe să bată în geam şi-mi vin în minte imagini cu mări, cu rîuri, cu cenuşă. Tatăl meu a fost incinerat. L-am adunat într-o cutie de metal pătrată, urîtă, vopsită în maro,

culoarea pereţilor din încăperile Colegiului Henri-Avril din Lamballe. I-am împrăştiat cenuşa împreună cu sora mea Marguerite şi doi veri de pe un pod din Guernonz6. Voia să fie în Braive. La o sută de metri de casa în care se născuse. La şase seara. în mijlocul oraşului. Aveam şaizeci şi patru de ani. La cîteva luni după pontajul meu cvintuplu. Nu există nici un loc cu numele lui. Marguerite nu reuşeşte să se obişnuiască la gîndul că nu se află undeva. Cînd mă duc acolo - o dată pe an, e departe ori fur o floare de printr-o tufă, ori cumpăr una, pe care o arunc apoi pe furiş. Cade în apă. Şi petrec aşa zece minute de plenitudine. Tatălui meu îi era frică să fie închis la fel cum fusese fratele lui. Un frate care era opusul lui. îi plăcea să trăiască pe picior mare. Un fel de Marele Gatsby. Cînd intra într-un restaurant, angajaţii făceau temenele. Şi el a fost incinerat. Ultima lui soţie a vrut să-l pună alături de familia lui, în mormîntul lor de faraoni. Ajutorul de băgător în seamă de la pompele funebre a

întredeschis uşa din bronz şlefuit, a pus urna pe primul dintre cele douăsprezece rafturi din marmură, apoi a închis-o la loc. în maşină, pe drumul de întoarcere de la cimitir, tatăl meu a spus, toată viaţa te lauzi c-ai intrat pe uşa din faţă, iar la final cineva te strecoară printr-o uşă întredeschisă şi te-aruncă la întîmplare. Şi mie mi-ar plăcea să mă topesc într-un curent. Dar, de cînd am vîndut Plou-Gouzan LTc, nu mai am nici un rîu. Cît despre rîul din copilăria mea, nu mai arată bine deloc. înainte era sălbatic, ierburile creşteau printre pietre, de-a lungul lui se înălţa un perete de caprifoi. Astăzi malurile sînt betonate, alături s-a construit o parcare. Sau atunci în mare. Dar e prea întinsă (şi mi-e frică de rechini). îi zic lui Jeannette, aş vrea să-mi arunci cenuşa într-o apă curgătoare, dar încă n-am ales în care. Jeannette opreşte prăji- torul de pîine. îşi şterge mîinile cu o cîrpă şi se aşază în faţa mea. - Cenuşa ta? Vrei să fii incinerat, Ernest? Prea multă tulburare pe chipul ei. Prea multă patimă. Rid cu toţi dinţii mei răi, da. - Şi-o zici aşa, ca şi cum ai vorbi de furtună? - Nu-i cine ştie ce subiect de conversaţie. Tace. Netezeşte materialul feţei de masă, ştii că sînt contra. - Ştiu, dar nu vreau să fiu îngrămădit într-un cavou, Jeannette. - Nu eşti obligat să le faci pe toate ca taică-tu. La şaptezeci şi trei de ani. - E vîrsta potrivită ca să faci ca taică-tu. îmi aşez mai bine ochelarii. Zic, eşti drăguţă să mă laşi să citesc? Mai întîi mă înjunghii şi dup-aia te întorci la ziarul tău, îmi răspunde. Mi-ar plăcea ca pe ecran să apară un ziar. îmi lipseşte o parolă, un utilizator, oare le ştiu? Fiica noastră Odile şi-a pus în minte să mă recicleze. îi e teamă să nu ruginesc şi să mă izolez. Cînd mă ocupam de afaceri, nimeni nu-mi cerea să fiu în pas cu modernitatea. Trupuri şerpuitoare fîlfîie pe;

ecran. Asta mi-aduce aminte de muştele care-mi pluteau prin faţa ochilor cînd eram copil. îi povestisem despre asta unei prietene. Am întrebat-o atunci, oare sînt îngeri? Mi-a spus că da. Mă cam umflasem

în pene. Nu cred în nimic. Cu atît mai puţin în toate cretinismele astea religioase. Totuşi, puţin în îngeri, în constelaţii. în rolul meu, chiar şi infim, din cartea cauzelor şi a efectelor. Nu e interzis să-ţi imaginezi că eşti parte a unui întreg. Nu ştiu ce naiba face Jeannette cu cîrpa aia în loc să prăjească pîinea. Răsuceşte colţurile şi le înfăşoară în jurul arătătorului. îmi distrage complet atenţia. Nu pot să pornesc o discuţie serioasă cu soţia mea. A te face înţeles e un lucru imposibil. Nu există aşa ceva. Cu atît mai mult în cadrul matrimonial unde totul se transformă într-un tribunal criminal. Jeannette îşi desface cîrpa cu o mişcare bruscă şi spune pe un ton sumbru, nu vrei să fii cu mine. Cu tine unde? zic. - Cu mine, în general. - Ba da, Jeannette, vreau să fiu cu tine. - Nu. - în moarte sîntem cu toţii singuri. Termină odată cu cîrpa aia, ce tot faci? - Mi s-a părut întotdeauna trist că părinţii tăi nu sînt îngropaţi împreună. Şi sora ta e de aceeaşi părere cu mine. Tata e foarte fericit în Braive, spun. Iar mama ta e tristă, spune Jeannette. - Mama mea e tristă! Iarăşi râsul meu răutăcios, mama n-avea decît să se ducă după el în loc să pună unul peste altul corpurile părinţilor ei ca să-şi facă loc în cavoul familiei. A obligat-o cineva? - Eşti dezgustător, Ernest. - Nimic nou, zic. Jeannette şi-ar dori să mă înfăşoare cu ea în giulgiu pentru ca trecătorii să vadă numele

noastre împreună. Jeannette Blot şi soţul ei devotat, bine legaţi unul de altul în piatră. Şi-ar dori să şteargă pentru totdeauna umilinţele vieţii noastre conjugale.

Odinioară, cînd nu dormeam acasă, îmi boţea pijamaua înainte de sosirea menajerei. Soţia mea se bazează pe mormînt ca să-şi ia revanşa în faţa gurilor rele, vrea să rămînă o mic-burgheză chiar şi-n moarte. Ploaia mitraliază dalele. Cînd mă întorceam de la Brehau-Monge la Lamballe, unde se afla internatul meu, bătea vîntul de seară. îmi lipeam nasul de şiroaiele de apă. Era o frază în Renan: „Cînd clopotul bate la ora cinci..." în ce carte? Mi-ar plăcea s-o recitesc. Jeannette a încetat să se mai joace cu cîrpa. Priveşte undeva, departe, în gol, spre lumina tulburată a zilei. Cînd era tînără, avea un fel de aer obraznic. Semăna cu actriţa Suzy Delair[6]. Timpul schimbă pînă şi sufletul chipurilor. Spun, nu merit şi eu măcar o cafea? Ridică din umeri. Mă întreb cum o să fie ziua asta. Pe vremuri nu dădeam nici o atenţie trecerii ameţitoare a zilelor şi-a nopţilor, nu ştiam nici măcar dacă e dimineaţă, după-amiază sau Dumnezeu ştie ce alt moment din zi. Mă duceam la minister, mă duceam la bancă, umblam după femei, eventualele consecinţe nu mă îngrijorau

6 **Actriţă şi cîntăreaţă franceză, a cărei carieră se întinde din anii ’30 pînă în anii 70.**

niciodată. Mi se mai întîmplă şi acum să fiu destul de vioi cît să mai umblu puţin după femei, dar de la o anumită vîrstă încolo preludiile devin obositoare. Jeannette spune, poţi la fel de bine să fii incinerat fără să ţi se împrăştie cenuşa. Nici măcar nu mă obosesc să răspund. Mă întorc la falsa

mea activitate cibernetică. Nu sînt împotriva învăţării a ceva nou, dar cu ce scop? Ca să-mi stimulez celulele cerebrale, spune fiică-mea. O să-mi schimbe asta viziunea asupra lumii? Şi-aşa e destul polen şi-s destule porcării în aer ca să mai pui şi tu nişte praf de mort, n-are rost, spune Jeannette. O să rog pe altcineva, îi spun. Pe Odile sau pe Robert. Sau pe Jean, dar mi-e teamă că o să dea colţul înaintea mea prostovanul ăla. Nu mi s-a părut c-ar fi prea în formă marţea trecută. Aruncaţi-mă în Braive. O să mă întîlnesc cu tata. Dar ai grijă să nu mi se trîn- tească vreo ceremonie, vreun serviciu funerar sau altă circăraie, fără vorbe sfinţite şi sforăitoare. Mai ştii, poate că şi eu o să mor înaintea ta, zice Jeannette. - Nu, nu, tu eşti zdravănă. - Dacă mor înaintea ta, Ernest, vreau să fie o binecuvîntare şi să povesteşti cum m-ai cerut de nevastă la Roquebrune. Săraca Jeannette. într-o vreme care nu mai e acum decît materie incertă, îi cerusem mîna prin vizorul unei temniţe medievale în care o închisesem. Dacă ar şti cît de mult şi-a pierdut pentru mine Roquebrune-ul orice fel de semnificaţie. Că acel trecut s-a dizolvat şi s-a evaporat. Două fiinţe trăiesc una alături de cealaltă, iar imaginaţia lor le îndepărtează pe zi ce trece fără drept de apel. Femeile îşi construiesc, înlă- untrul lor, palate fermecate. Iar pe tine te-au îmbălsămat pe undeva pe-acolo şi tu n-ai nici cea mai mică idee. Nici o derogare, nici o lipsă de scrupule, nici o cruzime nu sînt luate drept reale. în clipa eternităţii, va trebui să

spunem povestea unor tinerei. Totul e neînţelegere, şi toropeală. - Nu conta pe asta, Jeannette. O să dispar înaintea ta, din fericire. Şi tu o să asişti la incinerarea mea. Nu mai miroase a porc pîrlit ca înainte, stai liniştită. Jeannette împinge scaunul cît colo şi se ridică. Aruncă şi cîrpa aia pe masă. Stinge aragazul pe care-şi dă duhul apa în care fierbeau ouăle şi scoate din priză prăjitorul de pîine. înainte să iasă, îmi aruncă, bine măcar că taică-tu n-a ales să fie ciopîrţit în bucăţele, că ai fi vrut şi tu să fii ciopîrţit în bucăţele. Cred că stinge şi becul. Lumina zilei nu e suficient de puternică, aşa că rămîn ca-ntr-o debara întunecată. Scot din buzunar pachetul de Gauloises. I-am promis doctorului Ayoun că nu mai fumez. La fel cum i-am promis că o să mănînc salată şi friptură. E chiar amabil Ayoun ăsta. Hai, una singură n-o să mă omoare. Privirea îmi cade pe plasa cu creveţi din lemn, agăţată de ani buni pe perete. Acum cincizeci de ani, cineva o scufunda pe sub alge şi prin crăpături. Pe vremuri, Jeannette punea în plasă bucheţele de cimbru, dafin, tot felul de ierburi. Obiectele se adună şi nu mai folosesc la nimic. Nici noi. Ascult ploaia care s-a mai potolit un pic. La fel şi vîntul. Aplec ecranul laptopului. Tot ce se află sub ochii noştri a trecut deja. Nu sînt trist. Lucrurile sînt făcute să dispară. O să plec fără tam-tam. N-o să rămînă după mine nici sicriu, nici oase. Totul va continua ca-ntotdeauna. Totul se va duce vesel în apă.*Philip Chemla*

Mi-ar plăcea să sufăr din dragoste. Acum cîteva seri, la teatru, am auzit replica asta: „Tristeţea de după raporturile sexuale intime ne e, fireşte, bine-cunos- cută. [...] Da, ei ştim să-i ţinem piept." Era din O, *ce zile frumoase!* a lui Beckett. O, ce zile frumoase de tristeţe pe care eu n-o cunosc. Nu visez la uniuni, la idile, nu visez la nici o fericire sentimentală, mai mult sau mai puţin durabilă, nu, eu aş vrea să cunosc o anumită formă de tristeţe. O ghicesc. Poate că am simţit-o deja. O senzaţie la jumătatea drumului între' lipsă şi inima grea din copilărie. Aş vrea să dau, printre sutele de corpuri pe care le doresc, peste cel care ar avea darul să mă rănească. Chiar şi de la distanţă, chiar şi în absenţă, chiar şi zăcînd într-un pat, întorcîndu-mi spatele. Peste amantul înarmat cu un tăiş nevăzut care te jupoaie. Asta e semnătura dragostei, o ştiu din cărţile pe care le citeam acum multă vreme, înainte ca medicina să-mi acapareze tot timpul. între mine şi fratele meu n-a existat niciodată vreun cuvînt. Cînd aveam zece ani, a venit în patul meu. Era cu cinci ani mai mare ca mine. Uşa

era întredeschisă. N-am înţeles foarte bine ce se întîmpla, dar ştiam că e interzis. Nu-mi amintesc exact ce lucruri făceam. Ani de-a rîndul. Mîngîieri, frecări. îmi amintesc de ziua în

care a venit şi de primul meu orgasm. Asta-i tot. Nu sînt foarte sigur dacă ne sărutam sau nu, dar, dacă mă iau după importanţa pe care sărutatul a căpătat-o apoi în viaţa mea, probabil că da. Pe măsură ce timpul trecea, pînă la căsătoria lui, eu eram cel care i-o cerea. Nici un cuvînt între noi. în afară de *nu* atunci cînd apăream. Spunea nu, dar ceda întotdeauna. între mine şi fratele meu, tot ce-mi aduc aminte sînt tăcerile. Nu discuţii, nu limbaj cu care să întreţinem o viaţă imaginară. Nici o suprapunere între sentiment şi sex. în spatele grădinii, era garajul. Printr-un ochi de geam spart mă uitam la viaţa de pe stradă. într-o noapte, m-a văzut un gunoier şi mi-a făcut cu ochiul. Era noaptea, era întunericul, bărbatul interzis împingîndu-şi căruţul. După aceea, cînd nu mai eram aşa tînăr, porneam la vînătoare de gunoieri. Tatăl meu era abonat la revista *Vivante Afrique.* Avea un frate în Guineea. A fost prima mea revistă porno. Corpuri mate pe hîrtie mată. Ţărani bine făcuţi, protectori, aproape goi, care străluceau pe foaie. Pe un perete, deasupra patului meu, o agăţasem pe Nefertiti. Veghea ca o icoană inaccesibilă şi întunecată. înainte de internat, mă duceam să mă ofer arabilor prin scua- ruri. Ziceam, foloseşte-mă. într-o zi, într-o scară de bloc, am simţit, în timp ce ne dezbrăcăm, că tipul

voia să-mi fure banii. Am zis, vrei bani? S-a prăbuşit în braţele mele. Lucrurile au devenit simple, aproape tandre. Tatăl meu nu cunoaşte o parte considerabilă din viaţa mea. E un om drept, ataşat ideii de filiaţie. Un evreu autentic şi bun. Mă gîndesc adesea la el. Mă simt mai liber de cînd am început să plătesc. Locul meu e acum legitim, chiar dacă trebuie să reglez raportul de putere. Cu unii dintre băieţi discut. îmi pasă de viaţa lor, îi tratez cu respect. în secret îi spun tatei, e-adevărat că am făcut un mic ocol, dar nu m-am abătut de la drumul principal. Sîmbătă seara, uneori şi în timpul săptămînii, după ce termin consultaţiile, cînd nu am vreo şedinţă, mă duc în Bois[7], în cinemauri, în zonele în care sînt băieţii care-mi convin mie. Le spun, îmi plac pulile mari. Cer să le-o văd. Ei o scot. E sculată sau nu. De ceva vreme încoace, cînd aleg pe cineva, vreau să ştiu dacă păl- muieşte. (Nu dau mai mult pentru o palmă. Palma nu trebuie luată în calcul la negociere.) înainte, puneam întrebarea asta pe parcurs. Acum întreb la început. E o întrebare incompletă. Cea adevărată ar suna cam aşa: Dai palme? Şi imediat apoi,

7 **Bois de Boulogne, pădure întinsă din zona vestică a Parisului, cunoscut loc de agrement cu parcuri, hipodrom, teatru de vară etc., în care noaptea se desfăşoară o intensă activitate de prostituţie.**

consolezi? Nu poţi să-ntrebi aşa ceva. Şi nici nu poţi să zici, consolează-mă. Tot ce pot să fac e să spun, mîngîie-mă pe faţă. Mai mult n-aş îndrăzni. Există cuvinte care nu-şi au rostul acolo. *Consolează-mă* e un imperativ straniu. Printre toate celelalte imperative, linge-mă, pălmuieşte-mă, sărută-mă, bagă limba (mulţi n-o fac), consolează-mă nu-ţi trece prin cap. Ce vreau eu cu adevărat nu se poate rosti. Să fiu lovit peste faţă, să-mi ofer faţa palmelor lor, să-mi pun la dispoziţie buzele, dinţii, ochii, şi-apoi deodată să fiu mîngîiat, cînd nici nu mai credeam c-o să se întîmple, şi din nou lovit în ritmul potrivit, cu măsura potrivită, şi cînd voi fi ejaculat, să fiu luat în braţe, purtat, acoperit de sărutări. Perfecţiunea aceasta nu există, în afară, poate, de dragostea pe care eu n-o cunosc. De cînd plătesc şi pot să decid desfăşurarea evenimentelor, îmi aparţin numai mie însumi. Fac ceea ce nu pot să obţin în viaţa reală: îngenunchez, mă supun, îmi înfig genunchii în pămînt. Mă întorc la supunerea totală. Banii ne leagă la fel ca oricare altă formă de ataşament. Egipteanul şi-a pus mîinile pe faţa mea. Mi-a cuprins faţa, şi-a aşezat palmele pe obrajii mei. Mama făcea gestul ăsta cînd aveam otită, voia să domolească arsura febrei prin simpla atingere a mîinii ei. Altfel, în viaţa de zi cu zi, păstra distanţa. Egipteanul mi-a

lins gura. A dispărut în noapte, la fel ca gunoierii de altădată. îl caut de-atunci. Măsor aleea laterală în sus şi-n jos, mă afund în pădure. Nu e acolo. Dacă mă concentrez, încă simt umezeala limbii lui pe buzele mele. Un concentrat ameţitor dintr-un lucru care mi-e străin. Jean Ehrenfried, un pacient la care ţin mult, mi-a făcut cadou *Elegiile duineze* ale lui

Rilke. Mi-a zis, nişte poezie, domnule doctor, poate o să aveţi timp. A deschis cartea în faţa mea şi mi-a citit primele cuvinte (am remarcat în treacăt că timbrul lui s-a mai împuţinat de la ultima noastră întîlnire), „Cine, dacă-aş striga, m-ar auzi din cetele îngerilor?"[8]. E o cărţulie. Stă lîngă patul meu. Am recitit versul gîndindu-mă la vocea slăbită a lui Ehrenfried, la combinaţiile lui de cravate cu picăţele şi batiste extravagante. Poezia mă aşteaptă sub veioză de cîteva săptămîni. Mă trezesc la şase jumate în fiecare dimineaţă. îmi văd primul pacient o oră mai tîrziu. Pot să văd cam treizeci pe zi. Predau, scriu articole în reviste internaţionale de oncologie şi radioterapie, merg la vreo cincisprezece congrese pe an. Nu mai am vreme să privesc existenţa în perspectivă. Uneori prietenii mă mai iau pe la teatru. Am văzut de curînd O, *ce zile frumoase!.* O umbreluţă sub un soare zdrobitor. Corpul care se afundă puţin cîte puţin, aspirat de pămînt, fiinţa care vrea să dureze veşnic *cu inima uşoară* şi se bucură de mici surprize. Cunosc asta bine. O admir în fiecare zi. Dar nu sînt sigur că vreau să mai aud alte cuvinte. Poeţii n-au sentimentul timpului. Oamenii ăştia te atrag în melancolii inutile. Nu i-am cerut egipteanului numărul de telefon. în general, nu-1 cer. La ce bun? Mi s-a mai întîmplat să iau numere de telefon. Nu şi pe-al lui. A lăsat undeva în mine o urmă pe care nu pot s-o definesc. Poate că are de-a face cu geniul ăsta rău care e Beckett. Nu pe egiptean îl caut eu prin pădure, în spatele gardului de la Passy. L-am căutat chiar şi în cabine, unde nu l-am văzut niciodată. Miroase-a tristeţe. Un lucru imperceptibil, mai profund decît ne putem da seama şi care nu are nimic de-a face cu realul. Viaţa mea e frumoasă. Fac ce-mi place. Dimineaţa mă trezesc ca o baterie. Am descoperit că sînt puternic. în stare să iau

---

Rainer Maria Rilke, *Elegiile duineze. Sonetele către Orfeu,* **traducere de George Popa, Polirom, Iaşi, 2000.**

decizii, să-i asum riscuri, vreau să spun. Pacienţii au numărul meu de mobil, pot să mă sune la orice oră. Le datorez multe. Vreau să fiu la înălţimea lor (e unul dintre motivele pentru care vreau să fiu mereu la zi şi să practic o cancerologie altfel decît clinică). Ştiu de mult că moartea există. înainte să fac medicina, aveam deja ceasornicul în cap. Nu dau vina pe fratele meu. Nu ştiu exact care e locul lui în viaţa mea. Complexitatea umană nu se reduce la nici un principiu de cauzalitate. Poată că, dacă n-aş fi trăit aceşti ani de singurătate, aş fi avut curaj să înfrunt prăpastia unei relaţii care să-mi ofere şi sex, şi dragoste. Cine poate şti? în general, plătesc după. Aproape întotdeauna. Celălalt trebuie să aibă încredere în mine, un fel de dovadă de prietenie. Pe egiptean l-am plătit înainte. Pură întîmplare. N-a băgat bancnota în buzunar, a ţinut-o în mînă. Bancnota se afla în cîmpul meu vizual în timp ce i-o sugeam. Mi-a băgat-o în gură. Am supt puia şi banii. Mi-a vîrît bancnota în gură şi mi-a pus mîna pe faţă. Un jurămînt fără urmări pe care nimeni nu-1 va afla niciodată. Cînd eram mic, îi dădeam mamei din cînd în cînd cîte o pietricică sau o castană găsite pe jos. îi mai cîntam şi cîntecele. Ofrande inutile şi, în acelaşi timp, nemuritoare. Mi s-a întîmplat adesea să-mi conving pacienţii că prezentul e singurul lucru real. Băiatul egiptean mi-a băgat bancnota în gură şi mi-a pus mîna pe faţă. Am luat tot ce mi-a dat, puia lui, banii, bucuria, amărăciunea.

Loula Moreno

Anders Breivik, norvegianul care a împuşcat şaizeci şi

nouă de persoane şi a omorît cu o bombă încă vreo opt, a spus la tribunalul din Oslo, „în mod normal, sînt un tip foarte simpatic". Cînd am citit replica asta, m-am gîndit imediat la Darius Ardashir. în mod normal, cînd nu e ocupat să mă distrugă pe mine, Darius Ardashir e foarte simpatic. în afară de mine, poate şi de nevastă-sa, şi de cele care au avut nefericirea de-a se ataşa de el, nimeni nu ştie că e un monstru. Jurnalista care-mi ia interviu în dimineaţa asta e genul de femeie care-şi bea ceaiul cu gesturi precaute şi cu o seamă de mici ritualuri enervante. Ieri, pe la şase seara, Darius Ardashir mi-a spus, te sun eu înapoi peste un sfert de oră. Pe masă, mobilul meu nu sună şi nu se aprinde. E ora prînzului. Noaptea trecută aproape că am luat-o razna. Jurnalista spune, tocmai aţi împlinit treizeci de ani, aveţi vreo dorinţă anume? - Am o sută. - Una dintre ele. Spun, să joc rolul unei călugăriţe. Sau să am părul ondulat. Răspunsuri consternante. Vreau să fac pe deşteaptă. Nu ştiu să rămîn cu eleganţă la suprafaţa

lucrurilor. - Călugăriţă! îşi confecţionează un zîm- bet puţin cam chinuit care e menit să confirme că n-aş fi prima alegere pentru un astfel de rol. - De ce nu? - Care e cel mai mare defect al dumneavoastră? - Am o mie. - Cel de care aţi vrea să scăpaţi?

- Prostul meu gust. - Aveţi gusturi proaste? în ce domeniu? Zic, la bărbaţi. Regret instantaneu. întotdeauna vorbesc prea mult. Lingă noi, o fată şterge o masă. Dă cu o cîrpă umezită peste lemnul lăcuit făcînd gestul circular care trebuie, mută suportul de chibrituri, pune meniul de prăjituri pe cealaltă masă, apoi aşază lucrurile la locul lor iniţial şi pleacă. De-acolo de unde stau eu, o văd cum cere la bar o nouă sarcină. Ospătăriţa cea adevărată îi dă o tavă pe care a pus cartoane publicitare îndoite în formă de cort, îi arată mesele goale, fetiţa începe să le împartă pe fiecare lîngă cîte-un ghiveci cu violete. Ador seriozitatea ei. Jurnalista spune, aveţi un tip anume de bărbat? Mă aud răspunzînd, masculii periculoşi şi iraţionali. Strecor cu un rîs înfundat, să nu scrieţi asta, doamnă, spun numai prostii. - Păcat.

- Nu sînt atrasă de bărbaţii frumoşi, de tipul *Mad Men,* mie-mi plac ăia mici şi stîlciţi, care par mereu prost-dispuşi, care nu vorbesc prea mult. Aş putea s-o lungesc, dar e cît pe ce să mă înec cu un sîmbure de măslină. Spun, să nu scrieţi

toate astea. - Păi le-am scris. - Să nu le publicaţi, nu interesează pe nimeni.

- Dimpotrivă. - N-am chef să vorbesc despre mine în felul ăsta. - Cititorii sînt onoraţi, le faceţi un cadou.

îşi trage fusta sub fund şi cere mai multă apă caldă pentru ceai. Eu termin măslinele şi comand un al doilea pahar de votcă. Mă las îmbrobodită, n-am nici o autoritate asupra oamenilor ăstora. Jurnalista mă întreabă dacă sînt răcită. Zic, nu, de ce? I se pare că vocea mea e mai groasă în realitate. Spune că am intonaţii de alcov. Rîd prosteşte. Crede că-mi face plăcere cu expresia asta tîmpită. Mobilul meu de pe masă nu dă nici un semn de viaţă. Nici unul. Nici unul. Fetiţa trece iarăşi în legea ei printre canapele, cu bărbia împinsă înainte. - De unde vine Loula Moreno? Nu e numele dumneavoastră adevărat? - Vine de la un cîntec al lui Charlie Odine... „Promisiuni deşarte făcute pe genunchi / în paturi de impresari care ţi-ar putea fi unchi / Loula, aştepţi ca ziua cea mare să vină / La intrarea-n palate unde stai ca-n vitrină..." - Şi vine ziua cea mare? - în cîntec? Nu. La dumneavoastră a venit? - Nici la mine. îmi termin votca şi rîd. E minunat că putem să rîdem. E ca un joker. Funcţionează în orice sens. Puştoaica pleacă. S-a transformat la loc într-un copil cu impermeabil şi ghiozdan. în momentul în care dispare în spatele uşii cu geam, îl văd intrînd pe Darius Ardashir. Ştiu că vine în barul ăsta. Ce să mai, am ales barul ăsta în speranţa infimă că o să-l zăresc. Dar Darius Ardashir nu e însoţit de conspiratorii lui obişnuiţi în costum şi cravată închise la culoare (n-am înţeles niciodată ce face el de fapt, e genul de tip al cărui nume e legat astăzi de politică, iar mîine de un consorţiu industrial sau de o vînzare de arme), e cu o femeie. Dau pe gît paharul dintr-o înghiţitură şi glota mea ia foc. Nu sînt obişnuită să beau. Cu atît mai puţin dimineaţa. Femeia e înaltă, genul clasic cu un coc blond. Darius Ardashir o conduce spre două fotolii-colţar, lîngă pian. Are părul ud. I-a pus mîna pe talie. N-am auzit întrebarea jurnalistei. Am spus, pardon, scuze? Ridic braţul spre chelner, comand încă un pahar de votcă. îi spun jurnalistei, asta mă trezeşte, n-am prea dormit azi-noapte. Mereu trebuie să mă

justific. E absurd. Am treizeci de ani, sînt celebră, pot să dansez pe marginea oricărei prăpăstii. Darius Ardashir încearcă să închidă o umbreluţă cu imprimeu. Se luptă cu balenele fără vreo urmă de inteligenţă. Pînă la urmă, turteşte tijele cu forţa şi înfăşoară pînza absolut aiurea. Femeia rîde. Scena asta mă termină. Jurnalista spune, aveţi nostalgia pro- priei'copilării? După felul în care s-a aplecat spre mine, aşa cum o faci cu persoanele surde, îmi închipui că probabil a mai pus întrebarea asta cel puţin o dată. A, nu, deloc, spun, nu-mi plăcea cînd eram mică, voiam să fiu mare. Se apleacă şi mai mult, spune o chestie pe care n-o aud, iau mobilul, mă ridic, spun, scuzaţi-mă o secundă. Mă îndrept spre toaletă cît mai discret cu putinţă. Mă clatin puţin din cauza votcii. Mă studiez în oglindă. Sînt palidă, îmi convin ochii încercănaţi. Sînt o ţipă atrăgătoare. Scriu pe mobil, „Te văd“. îi trimit mesajul lui Darius Ardashir. Acum cîteva zile, i-am spus că sînt sclava lui şi că vreau să mă ţină în lesă. Darius Ardashir mi-a răspuns că nu-i place să fie incomodat de nimic şi că pînă şi-o valijoară îl deranjează. Mă întorc fără să fiu deloc precaută. Nu mă uit înspre pian. Cînd jurnalista mă vede, chipul i se luminează într-un fel aproape matern. Zice, putem să reluăm? Spun, da. Mă aşez. Sigur a primit mesajul meu, Darius Ardashir trăieşte agăţat de telefonul lui. îmi încordez coapsele, îmi întind gîtul de lebădă. Nu trebuie în nici un caz să privesc înspre el. Jurnalista scotoceşte printre notiţe şi spune, aţi spus... - Dumnezeule. - Aţi spus, bărbaţii sînt musafirii dragostei. - Am zis eu aşa? - Da. - Nu-i rea fraza asta. - Puteţi dezvolta? Zic, oare o să-mi spună cineva ceva dacă fumez? Spune, mă tem că da. Ecranul telefonului se aprinde. Darius A. îmi răspunde. „Bună, ştrengăriţo". Mă întorc. Darius Ardashir comandă băuturile. Poartă un sacou maro peste o cămaşă bej, femeia blondă e îndrăgostită de el, se vede de la o poştă. *Bună, ştrengăriţo* ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Darius Ardashir este geniul

prezentului pur. Noaptea şterge orice urmă de peste zi şi cuvintele saltă la fel de uşoare ca nişte baloane cu heliu. Trimit „Cine e?“. Regret numaidecît. Scriu „Nu, mi se rupe“. Dar şterg, din fericire. Jurnalista oftează şi se trîntește pe spătarul fotoliului. Scriu „Trebuia să luăm cina împreună aseară? Nu?!“. Şterg, şterg. Reproşurile îi fac pe bărbaţi să fugă mîncînd pămîntul. La început, Darius Ardashir îmi spunea, te iubesc cu capul, cu inima şi cu puia. îi repetasem replica asta lui Remi Grobe, cel mai bun prieten al meu, care mi-a zis, ce poet, tipul ăsta al tău, o s-o testez şi eu, probabil că merge la toante. La mine a mers de minune. N-am chef să aud o muzică prea subtilă. îi spun jurnalistei, despre ce vorbeam? Dă din cap, nici ea nu mai ştie. Mi se-nvîrte capul. îi fac semn chelnerului, îi cer un nou mix sărat cu multe nuci caju. N-o să las *Cine e?* singur. E prea slăbuţ. Cu atît mai mult cu cît nu-mi răspunde. îmi vine o idee bună. Scriu „Spune-i că ţie îţi plac numai începuturile". Excelent. Trimit. Nu, nu trimit. Fac ceva şi mai şi. îl mai strig o dată pe chelner. Vine cu chipsurile şi nucile caju. îi cer o hîrtie. îi spun jurnalistei, scuzaţi-mă, cred că sînt cam incoerentă în dimineaţa asta. Ridică o mînă moale în semn de descurajare totală. N-am timp să mă simt jenată. Chelnerul îmi aduce o foaie mare de hîrtie. îl rog să aştepte. Scriu fraza în jumătatea de sus a paginii şi o îndoi cu grijă. îl rog pe chelner să i-o dea discret bărbatului cu sacou maro de lîngă pian, fără să-i dezvălui expeditorul. Chelnerul spune cu o voce înspăimîntător de limpede, domnul Ardashir? Confirm clipind o dată. Pleacă. Mă reped la mixul de fistic şi nuci caju. Sub nici o formă nu trebuie să mă uit ca să văd ce se întîmplă în partea dinspre pian. Jurnalista şi-a revenit din toropeală. Şi-a scos ochelarii şi i-a pus înapoi în toc. începe să-şi facă ordine prin hîrtii. Nu pot să fiu părăsită fix acum. îi spun, ştiţi, mă simt bătrînă. La treizeci de ani nu te mai simţi tînără. Azi-noapte, n-am putut să dorm, am citit jurnalul lui Pavese. îl ştiţi? îl

ţin pe noptieră, îmi face bine să citesc lucruri triste. Are o frază în care spune „nebunii, blestemaţii au fost copii, s-au jucat şi ei ca tine, au crezut că-i aşteaptă ceva frumos". Să nu scrieţi asta, dar am crezut multă vreme că voi avea o viaţă scurtă în meseria asta. Jurnalista mă priveşte îngrijorată. E drăguţă săraca de ea. Chelnerul se întoarce cu foaia îndoită. Tremur. O ţin o clipă în mînă, după care o desfac. Sus e fraza mea, „Spune-i că-ţi plac numai începuturile", jos, cu litere fine şi negre, a scris „Nu întotdeauna". Nimic altceva. Fără punct. La cine se referă cuvintele astea? La mine? La femeia aia?... întorc capul în direcţia pianului. Darius Ardashir şi femeia sînt foarte binedispuşi. Jurnalista se apleacă spre mine şi spune, vă aştepta ceva frumos, Loula.

Raoul Barneche

Am mîncat un popă de treflă. Nu de tot, dar aproape. Sînt un om care a ajuns în halul în care să poată băga în gură un popă de treflă, să rupă o bucată, să-l mestece aşa cum un sălbatic ar mesteca nişte carne crudă şi să-l înghită. Am facut-o eu. Am mîncat o carte cu care au umblat zeci de oameni înaintea mea, în plin turneu de la Juan-les-Pins[9]. Recunosc un singur lucru, eroarea de început. Aceea

Festivalul de bridge de la Juan-les-Pins este cea mai mare manifestare de gen din Europa şi una dintre cele mai mari din lume.

de a juca împreună cu Helene. De a mă fi lăsat prostit de sentimentalismul dulceag al femeilor. Ştiu de ani buni că nu trebuie să mai fac echipă cu nevastă-mea Helene. Vremea în care puteam să facem asta, într-o atmosferă de armonie - cuvîntul e exagerat şi nu există aşa ceva în bridge -, să zicem de indulgenţă, cel puţin din partea mea, într-o atmosferă, caut cuvîntul potrivit, de conciliere, a trecut de mult. La un moment dat am cîştigat împreună campionatul Franţei la perechi mixte open, o întîmplare fericită. De atunci, alianţa noastră n-a mai produs nici o scînteie şi mi-a aruncat în aer coronarele. Helene nu ştia să joace bridge cînd ne-am cunoscut. Un amic a dus-o într-o cafenea în care noaptea se juca bridge. Studia ca să devină secretară. S-a aşezat, s-a uitat. S-a întors. Am învăţat-o tot. Tatăl meu era tehnician de utilaje la Renault, iar mama era croitoreasă. Helene venea din nord. Părinţii ei erau muncitori în domeniul textil. Astăzi s-a mai democratizat, dar altădată nu prea găseai prin cluburi oameni ca noi. înainte să las totul pentru jucat, eram inginer chimist la Labinal. Ziua la Saint-Ouen, serile la Darcey, în Place Clichy, apoi prin cluburi. Weekendurile la hipodrom. Micuţa Helene venea din urmă. Nu poţi transmite cuiva pasiunea pentru cărţi. Există în creier un sertar special pentru asta. Există un sertar numit *cărţi de joc.* Cine nu-1 are nu-1 are. Poţi să iei toate lecţiile din lume, nu-i nimic de făcut. Helene îl avea. Pe distanţe mici, juca onorabil. Femeile nu se pot concentra vreme îndelungată. După treisprezece ani de bridge separat, Helene s-a trezit într-o dimineaţă şi a propus să refacem perechea la turneul de la Juan-les-Pins. Juan-les-Pins, cerul albastru, marea, amintirea unui han la Cannet, Dumnezeu ştie ce imagini mai avea ea în minte. Ar fi

trebuit să spun nu şi am zis da ca orice bărbat care îmbătrîneşte. Drama s-a produs la a şaptesprezecea donă. Contract de cinci pici cerut de nord-sud. Atac un doi de carou, mic de la mort, as la Helene, mic. Helene trage asul ei de treflă, nordul pune mic, am

trei trefle cu popă, pun nouarul, mic de la mort. Ce face Helene? Ce face o femeie care-a învăţat totul de la mine şi care a devenit chipurile jucătoare de primă ligă? Rejoacă carou. Eu pusesem nouarul de treflă, şi Helene joacă carou! Aveam trei levate în cap, n-am făcut decît două. La finalul partidei, mi-am fluturat ostentativ popa de treflă şi am strigat, acuma unde-1 mai pun pe ăsta? îl halesc? Vrei să mă omori, Helene? Vrei să fac un atac în mijlocul Palatului congreselor? I-am fluturat cartea pe sub nas şi-am băgat-o în gură. După ce-am început s-o mestec, am rostit, ai văzut, idioato, nouarul meu de treflă, crezi că pun nouarul ca să mă aflu-n treabă? Helene încremenise. Adversarii încremeniseră. Chestia asta m-a electrizat. Cînd mănînci carton, îţi vine imediat să vomiţi, dar eu am atacat problema cu tot maxilarul şi m-am concentrat pe mestecat. Am sesizat ceva mişcăre în jurul nostru, am auzit pe cineva rîzînd, am văzut cum se apropie chipul prietenului meu Yorgos Katos, un vechi amic din Place Clichy. Yorgos a spus, ce naiba faci, Raoul, scuipă imediat rahatul ăsta, bătrîne. Am zis, cu greu, pentru că ţineam să înghit de-a dreptul popa ăla de treflă, unde şi-a pus bastonul ei alb? Mmm? Scoate-ţi bastonul ăla ălb, sărăcuţa de tine! Yorgos a zis - cel puţin aşa mi se pare -, doar n-o să te enervezi în halul ăsta din cauza

unui turneu, Raoul, o chestie de probabilitate. E ultima replică de care-mi aduc aminte. Am auzit pe cineva chemîndu-1 pe arbitru, masa s-a clătinat,

Helene s-a ridicat, şi-a întins braţele, am vrut să-i apuc degetele, am văzut-o plutind alături de ceilalţi în cercuri pe deasupra capului meu, am simţit corpuri lipite de mine, mi s-a făcut greaţă, am vărsat pe masa de joc, şi dup-aia nimic. M-am trezit într-o cameră verde-anason pe care n.o ştiam şi care s-a dovedit a fi camera noastră de hotel. Trei persoane vorbeau în şoaptă în pragul uşii. Yorgos, Helene şi un necunoscut. Apoi necunoscutul a plecat. Yorgos a privit înspre pat şi a spus, învie din morţi. Yorgos are părul la fel ca Joseph Kessel. O coamă de leu care le place femeilor, iar pe mine mă face invidios. H&ene s-a repezit la căpătîiul meu, eşti bine? M-a mîngîiat uşor pe frunte. Am zis, ce se-ntîmplă? - Nu-ţi aminteşti? Ai făcut o mică criză de nervi ieri-seară, în timpul turneului. Ai halit un popă de treflă, a spus Yorgos. Am halit un popă de treflă? am încercat să mă ridic, dar mi s-a părut un efort mult prea mare. Hel&ne mi-a aranjat pernele. O rază de soare îi cădea pe faţă, era frumoasă ca-ntotdeauna. Am zis, micuţa mea Bilette. Ea mi-a zîmbit, doctorul ţi-a făcut o injecţie cu un calmant, Rouli (între noi ne spunem Bilette şi Rouli). Yorgos a deschis fereastra. Am auzit

strigăte de copii şi o muzică de carusel. Atunci mi-au venit în minte, nu ştiu de ce, imagini de mult dispărute, caruselul gol din staţiunea balneară unde mergeam cînd eram mic, flaşneta, vremea mohorîtă. Eram în camping. Aşteptam sfîrşitul zilei sub copertina bufetului uitîndu-mă cum se învîrt animalele. M-a cuprins o tristeţe violentă. Mi-am zis, măiculiţă, ce mi-a dat doctorul ăsta nebun? Eu vă las, a zis Yorgos. Astăzi trebuie să rămîi în pat. Mîine o să te poţi plimba. O să-ţi facă bine puţină natură, un pic de aer marin. Cu Yorgos ne-am cunoscut într-un bistrou la capătul cartierului Batignolles. Aveam douăzeci de ani. Cînd Darcey se închidea, la două dimineaţa, o tăiam la Pont Cardinet. Am dus-o o viaţă întreagă fără să ne pese de lumina zilei. Din club în pat şi din pat în club. Am jucat toate jocurile, poker, table, am dus de nas fraierii în sălile din spate. La bridge, chiar ne-am distrat, am mers la marile campionate internaţionale. Era ultimul om care-ar fi putut să-mi recomande natura şi plimbarea. Mai bine mi-ar fi prescris direct mormîntul. Am zis, ce s-a întîmplat? E grav? Nu-ţi aminteşti, Rouli? a zis Helene. Am răspuns, nu foarte clar. Yorgos a spus, mult succes, draga, mea. A pupat-o pe H£l£ne şi a plecat. Helene mi-a adus un pahar cu apă. A spus, te-ai supărat la finalul unei done. - De ce nu sîntem la turneu? - Ne-au dat afară. Nu ştiu

ce au melodioarele astea de carusel, flaşnetele, din cauza lor te pricopseşti cu ditamai depresia. Am zis, închide fereastra, Bilette, trage şi draperiile, vreau să mai dorm. A doua zi, pe la prînz, m-am trezit de-a binelea în clipa în care Helene se întorcea din oraş cu nişte pachete şi cu o pălărie nouă de paie roz. I s-a părut că arăt foarte bine. Ea însăşi părea încîntată de ce cumpărase, a spus, cum ţi se pare, nu-i prea mare? Erau unele şi cu panglici uni. Pot s-o schimb, oricum trebuie să ne întoarcem ca să-ţi luăm şi ţie una. Am zis, o pălărie de paie ca la bătrîni şi mai ce? Helene a spus, soarele arde tare, acuma n-o să faci şi insolaţie pe deasupra. O oră mai tîrziu, stăteam la terasa unei cafenele din oraşul vechi, cu ochelari noi şi-o pălărie împletită. Helene cumpărase un ghid turistic şi se ambala la fiecare pagină. Timp în care, eu bifam discret caii care-mi plăceau în *Paris Turf* (primisem dreptul de a o cumpăra, dar nu şi de-a o consulta). Ea a fost cea care a redeschis discuţia. Dintr-odată, a spus, nu mi-a prea plăcut că m-ai făcut idioată de faţă cu toată lumea. - Te-am făcut idioată, Bilette, scumpa mea? - De faţă cu toată lumea. A făcut o mutriţă de copil jignit. Asta nu-i deloc bine, am spus. - Iar bastonul alb, aia a fost îngrozitoare, nu poţi să-i spui soţiei tale, scoate-ţi bastonul alb, sărăcuţa de tine, în faţa a cinci sute de persoane. - în faţa a cinci

sute de persoane, exagerezi puţin. - Toată lumea e la curent.

- Nu eram în apele mele, Bilette, doar ai văzut.

E totuşi îngrijorător că ai mîncat cartea aia. Am ridicat din umeri şi mi-am retras gîtul aşa cum ar face-o un om ruşinat. Era cald. Prin faţa noastră treceau oameni îmbrăcaţi lejer şi cu sacoşe de pînză, copiii mîncau îngheţată, fetele erau pline de brizbi- zuri. Nu ştiam ce să-i spun lui Helene. Mă uitam cum trecea lumea colorată şi posomorită. Helene a spus, ce-ar fi să mergem să vizităm Fortul pătrat? Sau muzeul de arheologie? - De acord. - Pe care dintre ele? a zis Helene. - Pe care vrei tu. - Poate muzeul de arheologie. Sînt obiecte găsite în corăbii greceşti, feniciene. Vase, bijuterii. - Formidabil. Trecînd pe-o stradă din apropiere, zărisem un bistrou în care dădeau cursele în direct. Am zis, Bilette, ce-ar fi să ne despărţim un pic, o oră? Helene a spus, dacă te întorci la barul ăla, eu mă întorc la Paris imediat. A luat *Paris Turf*-ul pe care-l făcusem sul în buzunar şi s-a apucat să-l agite în toate părţile. - La ce bun să fim căsătoriţi dacă nu facem nimic împreună? La ce bun? - Mă plictisesc fenicienii, Bilette. - Dacă te plictisesc fenicienii, n-aveai decît să nu ne strici turneul. - Nu eu am stricat turneul. - Nu tu? Nu tu ai luat-o razna, nu tu m-ai insultat şi-ai vomitat? - Ba eu. Dar nu fără motiv. Ne refugiaserăm pe şosea şi o maşină ne-a claxonat violent. Helene a lovit capota cu ziarul. Tipul a înjurat-o pe geam, ea a strigat, hai gura! Am vrut s-o iau de braţ ca s-o trag înapoi pe trotuar, dar nu m-a lăsat. - Ai atacat un doi de carou, Raoul, am crezut că aveai un onor la carou. - Dacă am nevoie să rejoci carou, pun doi de treflă. - Cum ştiu că ai popa în trei? - Nu ştii, dar, cînd vezi că pun nouarul, trebuie să-ţi dea prin cap că e un apel. Cum se cheamă asta, Helene, cînd partenerul tău pune un nouar? Un a-pel. - Am interpretat greşit. - N-ai interpretat greşit, nu te uiţi la cărţi, de ani buni tu nu te uiţi la cărţi. - De unde ştii, doar nu mai joci cu mine! - Şi nu fără motiv! Lumea se adunase în jurul nostru. Pălăria de paie a lui Helene era prea largă (aici avea dreptate), iar cu-a mea mă simţeam cam ridicol.

Helene avea ochii în lacrimi şi începea să i se înroşească nasul. Am sesizat că probabil îşi cumpărase nişte cercei provensali. Deodată, m-a cuprins tandreţea faţă de femeia asta din viaţa mea şi am spus, iartă-mă, Bilette, mă enervez aiurea, haide, să mergem la muzeul tău, o să-mi facă bine să văd nişte amfore şi ce-o mai fi pe-acolo. în timp ce-o trăgeam după mine (facînd înspre grupul de gură-cască un semn discret de la revedere), Helene a spus, dacă te plictisesc pietrele vechi, Rouli, atunci mergem în altă parte? Nu mă plictisesc deloc, am spus, şi ia uită-te să vezi ce fac. Cu un gest solemn, i-am luat *Paris Turf*-ul şi l-am aruncat într-un coş de gunoi. în timp ce mergeam pe străzile aglomerate ţinîndu-ne pe după mijloc, am zis, şi dup-aia dăm o tură pe la cazino. Deschid la patru. Dacă n-ai chef să rămîi cu mine la black-jack, poţi să joci la ruletă, Bilette, scumpa mea.

Virginie Deruelle

încă de când urcam scările am auzit-o urlînd pe Edith Piaf. Nu ştiu cum suportă celelalte pensionare muzica dată tare. Nu-mi plac absolut deloc vocile astea plîngăcioase şi rîrîielile din gît. Mă agresează. Mătuşa mamei mele se află într-un azil de bătrîni. Mai bine aş spune într-o cameră de bătrîni pentru că nu iese aproape deloc şi, dacă aş fi în locul ei, aş face la fel. Croşetează diverse chestii stil *patchwork.* Cuverturi, feţe de pernă sau fulăraşe care nu folosesc la nimic. De fapt, nimic nu foloseşte la ceva pentru că realizările mătuşii sînt numai bune de adunat praful şi cu totul demodate. Le iei mimînd bucuria şi imediat, cum

ajungi acasă, le bagi la fundul unui dulap. Nimeni nu îndrăzneşte să le arunce din superstiţie şi nici nu găseşti pe cineva căruia să i le dai. De curînd, i-am adus un CD-player pe care să-l poată folosi fără bătăi de cap. îl adoră pe Tino Rossi. Dar ascultă şi Edith Piaf sau unele cîntece de-ale lui Yves Montând. Cînd am intrat la ea în cameră, mătuşa încerca să stropească un cactus inundînd toată masa în timp ce Piaf răgea „Aş merge pînă la capătul lumii / M-aş vopsi blondă / Dacă mi-ai cere-o...“. Am dat

imediat mai încet şi am spus, Marie-Paule, cactusul n-are nevoie de foarte multă apă. Ăsta are, a zis mătuşa, ăstuia îi place apa, tu ai oprit „l'Hymne â l'amour"? N-am oprit, am dat mai încet. - Ce mai faci, drăguţa mea? Aoleu, cum de nu te împrăştii pe jos cu pantofii ăştia, parc-ai fi cocoţată, pe cuvîntul meu! - Ba tu intri la apă, Marie-Paule. - Foarte bine că intru la apă, doar ai văzut unde trăiesc. „Mi-aş renega patria / Mi-aş renega şi prietenii / Dacă mi-ai cere-o..." închid muzica. Spun, mă scoate din sărite. Cine? zice mătuşa, Cora Vaucaire? - Nu-i Cora Vaucaire, Maire-Paule, e Edith Piaf. Nici vorbă, e Cora Vaucaire. „Hymne â l'amour" îl cîntă Cora Vaucaire, încă mai am capul pe umeri, spune mătuşa. Bine, dacă tu zici. Dar cîntecul mă scoate din sărite, sînt împotriva cîntecelor de dragoste, spun. Cu cît sînt mai cunoscute, cu atît sînt mai prosteşti. Dacă aş fi regina lumii, le-aş interzice. Mătuşa ridică din umeri. Cine mai ştie ce vă place vouă, tinerilor din ziua de azi. Vrei nişte suc de portocale, Virginie? îmi arată o sticlă începută, deschisă acum o mie de ani. Refuz şi spun, tinerii din ziua de azi adoră cîntecele de dragoste. Toţi cîntăreţii au aşa ceva, numai pe mine mă scot din sărite. O să-ţi schimbi părerea în ziua în care o să întîlneşti un băiat care o să-ţi placă, spune mătuşa. A reuşit să mă enerveze în treizeci de secunde. La fel de repede ca mama.

Probabil că e o trăsătură a femeilor din familia mea. Pe noptieră are o fotografie înrămată cu soţul ei fumînd pipă.

într-o, zi mi-a arătat sertarul de la comodă care îi e în întregime dedicat. A păstrat toate scrisorile lui, toate cuvintele, toate cadouaşele. Eu n-am amintiri precise legate de unchiul mamei, eram prea mică atunci cînd a murit. Mă aşez. Mă trîntesc în fotoliul moale care ocupă prea mult loc. Camera asta e tristă. Sînt prea multe lucruri, prea multă mobilă. Scot din geantă ghemele de bumbac pe care mi le-a cerut. Le aranjează repede într-un coş la picioarele patului. Se aşază în celălalt fotoliu. Spune, bun, povesteşte-mi şi mie puţin. E perfect lucidă, eu nu pricep ce caută aici, singură, în închisoarea asta, departe de toată lumea. Din cînd în cînd, la telefon, am impresia că tocmai a plîns. însă, de cînd cu explozia farfuriei cu orez, ştiu că mătuşa are din ce în ce mai puţin capul pe umeri, cum zice ea. Ultima oară cînd eu şi părinţii mei am venit la ea în vizită, mătuşa pusese cu două ore înainte de cină o farfurie de sticlă plină cu orez gătit în ajun pe o placă încinsă. Degeaba se încălzea, că orezul rămînea rece la suprafaţă. Mătuşa tocmai îl amestecase cu o spatulă, adică îl împrăştiase pe bufet. Era imposibil să-i dai vreun sfat sau chiar să intri în încăpere. La un moment dat, am surprins-o prin deschizătura uşii, cu braţele

scufundate în orez malaxînd ca şi cum spăla un căţel rîios cu şampon. La ora opt, farfuria a explodat, înstelînd bucătăria cu boabe şi cioburi de sticlă. După acest incident, părinţii mei au decis s-o ducă la un azil. Spun, ţie-ţi plăcea că Raymond fuma pipă? Fuma pipă? în poză fumează pipă. - A, se prostea şi el din cînd în cînd. Şi apoi nu le controlam eu pe toate, ştii. Tu cînd o să te măriţi, micuţo? Am zis, am douăzeci şi cinci de ani, Marie-Paule, am tot timpul. Spune, vrei nişte suc de portocale? - Nu, mulţumesc. întreb, eraţi fideli? Rîde. Ridică ochii spre tavan, un agent de vînzări în marochinărie, îţi închipui, mi se cam fîlfîia! Există oameni al căror chip din tinereţe nu se mai vede. S-a şters odată cu trecerea anilor. Alţii, dimpotrivă, s-ar spune că se aprind ca nişte copii. Văd asta la clinică la bolnavii în stare gravă. Şi la draga mea Marie-Paule. - Raymond era vorbăreţ? Stă puţin pe gînduri, apoi spune nu, nu cine ştie ce. Un bărbat n-are nevoie să fie vorbăreţ. Zic, ai dreptate. înfăşoară un pic de lînă în jurul degetelor, încă mai am capul pe umeri, să ştii. - Ştiu că ai capul pe umeri, şi, de altfel, o să-ţi cer părerea într-o chestiune importantă. Spune, de acord. Vrei nişte suc de portocale? Spun, nu, mulţumesc. Deci uite. îţi aminteşti că sînt secretară medicală? - Eşti secretară medicală, da, da, da.

- Lucrez într-o clinică împreună cu doi

cancerologi.
- Da, da, da. - Şi una dintre pacientele doctorului Chemla, de vîrsta ta, vine mereu însoţită de fiul ei. E drăguţ, spune mătuşa. - E foarte drăguţ. Cu atît mai mult cu cît maică-sa e scîrboasă. E bătrîn. S-ar putea să aibă chiar patruzeci de ani. Dar mie-mi plac bătrînii. Cu băieţii de vîrsta mea mă plictisesc. într-o zi, la ţigară, m-am trezit cu el afară. Ca să ţi-o spun drept, îl remarcasem de ceva vreme. Să ţi-1 descriu: e brunet, nu prea înalt, seamănă cumva, dar nu-i aşa de frumos, cu actorul ăla, îl ştii pe Joaquin Phoenix? Un spaniol, zice mătuşa. - Da... în fine, nu contează. Deci fumăm noi sub copertină. îi zîmbesc. îmi zîm- beşte şi el. Stăm acolo şi fumăm şi zîmbim unul la celălalt. încerc să ţin ţigara cit mai mult, dar o termin înaintea lui. Cum sînt la muncă, în halat alb, n-am nici un motiv s-o lungesc. îi spun pe curînd, şi mă întorc la mine în subsol. Pe măsură ce trec lunile şi consultaţiile, schimb cîteva cuvinte cu el. Combin programările, găsesc adrese pentru tratamente suplimentare. într-o zi, maică-sa îmi oferă o cutie de bomboane, îmi spune, Vincent le-a ales, altă dată, îl văd în faţa unui lift care nu vine şi i-1 arăt pe cel al angajaţilor, mă rog, genul ăsta de chestii. în zilele în care în carnet scrie Zawada (e numele lor), mă simt bine, mă machiez şi eu mai cu grijă. Vrei un pahar de suc de portocale? spune mătuşa. - Nu, mulţumeşte. îl cheamă

Vincent Zawada. Nu ţi se pare un nume frumos? O, ba da, spune mătuşa. în momentul ăsta, e ideal, vin în fiecare săptămînă pentru că ea face radioterapie. Lunea trecută iar ne-am văzut amîndoi la fumat sub copertină. De data asta, m-am dus după el. E ca Raymond. Deloc vorbăreţ. Mătuşa încuviinţează dînd din cap. Mă ascultă cuminte, cu mîinile aşezate una peste cealaltă pe genunchi. Din cînd în cînd, se mai uită afară. Chiar în faţa ferestrei se află doi plopi care ascund parţial clădirile de vizavi. Zic, îmi iau inima în dinţi şi îndrăznesc să-l întreb ce meserie are. înţelegi, e totuşi bizar, un bărbat care e liber de dimineaţa pînă seara. Mătuşa spune, aşa e, aşa e. Şi cască ochii ei de-un albastru întunecat. Poate să bage un fir prin urechea unui ac mic fără ochelari. Zic, face muzică. E pianist şi compune. La un moment dat, îşi termină ţigara. Şi atunci, în loc să se întoarcă la maică-sa în sala de aşteptare, fără nici un motiv, pentru că noi nu mai vorbim, rămîne. Mă aşteaptă. N-are nici un motiv să rămînă afară, nu-i aşa? Mătuşa dă din cap. Mai ales că e frig şi urît. Stăm acolo amîndoi ca prima dată, zîmbind unul la celălalt. Nu ştiu ce să-i spun. Deyin timidă cu bărbatul acesta, deşi în general eu iau iniţiativa. Cînd îmi termin ţigara, el împinge uşţi de sticlă ca să mă lase să intru înaintea lui (ceea ce confirmă că mă aşteptase) şi îmi spune, să luăm liftul dum-neavoastră. Am fi putut lua fiecare alt lift, sau ar

fi putut să nu spună nimic, nu? Să luăm liftul dumneavoastră e un mod de a ne lega, nu ţi se pare? zic. Mătuşa spune, cred. în lift, care e făcut pentru tărgi, e foarte adînc, vine lîngă mine, ca şi cum liftul ar fi mic de tot. îţi jur, Marie-Paule, îi spun mătuşii, n-aş zice că se lipeşte de mine, dar, avînd în vedere dimensiunile liftului, chiar vine foarte aproape. Din păcate, coboară repede între parter şi minus doi. Jos, facem cîţiva paşi împreună, apoi el se întoarce în sala de aşteptare, iar eu la secretariat. Nu s-a întîmplat aproape nimic, adică nimic precis, dar, cînd ne-am despărţit, la intersecţia holurilor, am avut impresia că ne despărţim pe un peron de gară, după o călătorie în secret. Crezi că sînt îndrăgostită, Marie-Paule?

O, da, aşa pari, spune mătuşa. - Ştii că n-am fost niciodată îndrăgostită. Sau poate numai două ore. Două ore nu-i prea mult, spune mătuşa. - Şi acuma, ce să fac? Dacă mă bazez numai pe întîlnirile noastre de la clinică, lucrurile o să bată pasul pe loc. între pacienţi, telefon, rezumatele consultaţiilor, n-am timp deloc la clinică. Nu, spune mătuşa. - Crezi că-i place de mine? îi place, e evident? O, da, sigur îi place, spune mătuşa, e spaniol? Fereşte-te de spanioli. - Dar nu-i spaniol! - Aha, foarte bine. Mătuşa se ridică şi se duce la fereastră. Copacii se mişcă în bătaia cântului. Se leagănă la unison, iar crengile şi frunzele se agită toate în aceeaşi direcţie. Spune, ia uită-te la plopii mei. Uite ce se mai distrează ei. Ai văzut unde m-au pus. Noroc că-i am aici pe băieţii mei. îmi umplu pervazul cu seminţele lor, ştii ce mîţişori fac, atrag păsările. Nu vrei nişte suc de portocale? Nu, mulţumesc, Marie-Paule. Trebuie să plec, spun. Mătuşa se ridică şi se duce să scotocească în coşul ei de lînă. Spune, ai putea să-mi aduci un ghem de aţă Diana-Noel, verde, ca ăsta? Zic, da, sigur. O strîng în braţe. E micuţă de tot Marie-Paule. Mi se rupe inima s-o las acolo singură. Pe scări, o aud iar pe Edith Piaf. Mi se pare că cineva cîntă cu ea. Urc înapoi cîteva trepte şi aud, pe o muzică antrenantă, vocea fragilă a mătuşii: „E totuşi uimitor / Nu întreci niciodată măsura / Tu eşti bărbatul, tu eşti bărbatul, tu eşti bărbatul / Tu eşti bărbatul de care-am eu nevoie*.*Râmi Grobe*

Şi eu cine-ar trebui să fiu? am întrebat-o. - Un colaborator. - Un colaborator? Dar nu-s avocat. Un jurnalist, a spus Odile. - Ca soţul tău? - De ce nu? - La ce ziar? - O chestie serioasă. *Les Bchos.* Nimeni nu citeşte aşa ceva acolo. Cînd am sosit la Wandermines, Odile a vrut să parchez maşina pe o străduţă din spatele pieţei bisericii. Am zis, plouă. - Nu vreau să apar cu BMW-ul. - Păi foarte bine, apari cu aceeaşi maşină ca avocatul patronului, e perfect. Ezita. Se aranjase, era drăguţă, tocuri mai înalte ca de obicei, coafură de duduie. Am zis, eşti şic, eşti tipa de la Paris, crezi că au ei chef de-o stîngistă care să vină să-i reprezinte în saboţi? A zis, aşa e. Cred că a spus aşa e mai ales din cauza ploii. Am parcat în piaţă. Am făcut înconjurul maşinii cu umbrela. A coborît. Micuţă, înfofolită în paltonul ei, cu eşarfa înnodată la gît, cu o geantă ţeapănă şi un ghiozdan plin de dosare. în clipa aia, am început să simt ceva, adică ceva adevărat. Coborînd din maşină, la Wandermines, sub ploaie. Nu se vorbeşte destul despre influenţa locurilor asupra sentimentelor. Sîntnostalgii care urcă la suprafaţă pe nepusă masă. Fiinţele îşi schimbă năravul, la fel ca-n basme. în faţa bisericii pe jumătate dispărute în ceaţă, a clădirilor din cărămidă roşie, a tonetei cu cartofi prăjiţi, am văzut-o pe marea avocată a victimelor azbestului, o fetiţă nesigură care rîdea - mor

după rîsul ei - recunoscîndu-i pe cei care o întîmpinau. în mijlocul acestei confrerii în haine de duminică, îmbulzindu-se spre primărie ca să scape de picăturile de ploaie, ţinînd-o pe Odile de braţ pentru a o ajuta pe trotuarul alunecos, am simţit catastrofa sentimentelor. Nu fusese niciodată vorba de prostii de genul ăsta. îl cunosc pe soţul ei, ea le cunoaşte pe femeile care trec prin viaţa mea. între noi n-a existat niciodată altă miză în afară de distracţia sexuală. M-am gîndit, ai un moment de slăbiciune, băiete, o să-ţi treacă, în sala municipală, Odile a vorbit în faţa a trei sute de persoane, muncitorii şi familiile lor. La finalul intervenţiei, toată lumea a aplaudat-o. Preşedinta Asociaţiei victimelor i-a spus, ai umplut trei autocare pentru manifestaţia de joi. Odile mi-a şoptit la ureche, eram făcută pentru politică. Se-nroşise la faţă, am fost cît pe ce să-i spun că politica cere mai mult sînge-rece, dar n-am zis nimic. Am părăsit sala adunării generale şi ne-am dus în altă sală în care avea loc un banchet republican. La trei după-amiaza, încă eram la spumantul de la aperitiv. O femeie durdulie de vreo şaizeci de ani într-o rochie plisată conducea operaţiunile cu o mînă de fier. Aveau o sonorizare ultimul răcnet prin anii optzeci. M-am împrietenit cu un fost decofrator, un tip care avea cancer pleural. Mi-a povestit viaţa lui, plăcile ondulate secţionate, ţevile

polizate, şlefuite cu glaspapir fără protecţie. Camera de azbest, praful. Mi-a spus, primeam azbestul în bidoane, ne jucam ca şi cum ar fi fost zăpadă. O vedeam pe Odile dansînd madison cu nişte văduve (ea a zis *madison,* eu nu mă pricep deloc la dans) şi un fel de tango cu nişte bărbaţi înhămaţi la butelii de oxigen. O femeie a aruncat, eşti coafată ca o greblă, Odile, ar trebui să-ţi faci un permanent! Mi-am spus, asta-i viaţa adevărată, mese pliante, fraternitatea, praful, Odile Toscano care dansează într-o sală de festivităţi. Mi-am spus, asta ar fi trebuit să faci în viaţă, Remi, să fii primar la Wandermines, în Nord-Pas-de-Calais, cu biserica lui, uzina lui, cimitirul lui. Au adus *coq au vin* în nişte oale mari. Amicul meu mi-a spus că în cimitir erau mai mulţi morţi recenţi decît locuitori ai comunei. A spus, ne luptăm. M-am gîndit la forţa acestui cuvînt. A zis, cînd fratele meu a murit, am pus să cînte „Le Temps des cerises“. Era gata-gata să-mi explodeze capul. La sfîrşitul zilei, m-am urcat la volan ca s-o luăm spre Douai, dar eram la fel de ameţit ca Odile. în cameră, Odile s-a trîntit pe pat. A spus, sînt o cîrpă, Remi, nu pot totuşi să-i sun pe copii în halul în care sînt, ai o aspirină? - Am ceva şi mai bun. Am luat o sticluţă de coniac din minibar. Şi eu eram o cîrpă, iar ameţeala nu dispărea. Felul ei de-a sta întinsă, de a-şi îndoi o pernă sub cap, de-a da pe gît o duşcă de coniac.

Rîsul ei, chipul extenuat. M-am gîndit, e a mea. Stăpînul meu Toscano. M-am culcat peste ea, am sărutat-o, dezbrăcat-o, am făcut dragoste mahmuri şi a fost fix doza potrivită de durere. Pe la zece seara, ni s-a făcut foame. Cei de la hotel ne-a recomandat un restaurant încă deschis. Am rătăcit puţin prin Douai înainte să-l găsim. Am mers de-au lungul unui rîu care se numeşte Scarpe, mi-a spus Odile, nu ştiu de ce am reţinut numele ăsta, mi-a mai spus şi alte lucruri despre clădiri, mi-a arătat palatul de justiţie. Bătea vin tul şi era un fel de burniţă, dar îmi plăceau atmosfera opacă, tăcerea, lampadarele caraghioase, mai că-mi venea să locuiesc acolo. Odile mergea semeaţă, cu nasul umflat de la frig. îmi venea s-o iau pe după umeri, s-o ţin lipită de mine, dar m-am abţinut. între noi nu fusese niciodată vorba de prostii de genul ăsta. La restaurant, am comandat o supă de legume şi jambon cu os. Odile a vrut ceai, iar eu bere. Mi-a spus, n-ar trebui să mai bei alcool. Am zis, ce drăguţ că ai grijă de mine. A zîmbit. Am spus, m-au impresionat oamenii ăia. Eu duc o viaţă de cretin. Văd numai cretini lipsiţi de substanţă. Ea a spus, nu toată lumea are norocul de a se naşte intr-un bazin minier. - Şi tu mă impresionezi. A, în sfîrşit! a zis Odile şi a făcut un gest ca să mă-ncura- jeze să dezvolt conceptul. - Eşti implicată, solidară, puternică. Eşti frumoasă. - Remi?

Aloooo? Eşti în regulă? - Nu, pe bune, te lupţi alături de ei, pentru ei.
- Asta-i meseria mea. - Ai putea s-o faci altfel. Să fii mai distantă. Muncitorii te iubesc. Odile a rîs (am spus deja că mor după rîsul ei). - Muncitorii mă iubesc! Poporul mă iubeşte, vezi, ar trebui să intru în politică. Iar tu, în noaptea asta, o să dormi bine, sărăcuţul de tine. - Rîzi aiurea. Eu vorbesc serios. Cum ai dansat, cum ai strîns farfuriile, cuvintele de încurajare pe care le-ai spus, ai făcut ziua asta cu adevărat minunată. - Nu ţi s-a părut că mă strîng prea tare pantalonii ăştia? - Nu. - Ţi se pare că-s coafată ca o greblă? Da. Dar îmi place mai mult decît castronul ăla de azi-dimineaţă. Dintr-odată, mi-a venit în minte, mîine o să fim la Paris. Mîine-seară, Odile o să fie la ea acasă, în celula ei pufoasă, cu tot cu soţ şi copii. Eu, naiba ştie unde. De obicei, nu contează, dar, pentru că lucrurile au luat o întorsătură nefirească, m-am gîndit, asigură-ţi spatele, bătrîne. Am scos mobilul din buzunar, i-am spus lui Odile, scuză-mă, şi am căutat-o pe Loula Moreno. E frumoasă, e amuzantă, e disperată. Exact ce-mi trebuie. Am scris „Liberă mîine-seară?“. Odile sufla în supă. M-am lăsat cuprins de un soi de panică. Angoasa de-a fi abandonat. Cînd eram mic, părinţii mei mă lăsau pe la alţii. Stăteam nemişcat, pe întuneric, şi mă făceam din ce în ce mai mic. Mobilul s-a aprins şi

am citit „Liberă mîine-seară, îngeraşule, dar trebuie să vii la Klosterneuburg“. Mi-am adus aminte că Loula făcea un film în Austria. Alcineva? Eşti în regulă? m-a întrebat Odile. Foarte, am spus. - Pari nemulţumit.

- Un client care amină o întîlnire, nimic important. Apoi mi-am luat un aer indiferent şi am lansat, ce faci mîine-seară? Odile a răspuns, o sărbătorim pe mama, face şaptezeci de ani. - La voi acasă? - Nu, la părinţii mei, la Boulogne. Se simte bine cînd ne ducem în vizită. Face cumpărături, găteşte pentru toată lumea. Mi-e teamă ca ai mei să nu cadă pradă melancoliei. - Nu fac nimic? - Tata e inspector de finanţe, a făcut parte din cabinetul lui Raymond Barre la Matignon, dup-aia a condus Banca Wurmster. Ernest Blot, îţi spune ceva? - Vag. - A trebuit să-şi întrerupă activitatea din cauza unei probleme cardiace. Acum e preşedintele consiliului de administraţie, dar e onorific. Mai face muncă asociativă, se-nvîrte în cerc. Mama însă, nimic. Se simte singură. Tata e odios. Ar fi trebuit să se despartă de mult. Odile şi-a terminat ceaiul, a apucat felia de lămîie de pe fundul ceştii şi i-a desprins coaja. Unul dintre efectele dereglării sentimentale e că nimic nu mai alunecă. Totul devine semn, totul e numai bun să fie descifrat. Am fost îndeajuns de nebun încît să-mi închipui că ultimele ei cuvinte conţineau un mesaj şi am spus, v-aţi gîndit vreodată să vă despărţiţi, tu şi soţul tău? I-am acoperit imediat faţa cu mîinile şi am spus, mi se rupe, uită fraza asta, mi se rupe de tot. Cînd mi-am retras mîinile, Odile a spus, probabil că el se gîndeşte în fiecare zi, sînt îngrozitoare. Am zis, sînt convins. Şi Robert e îngrozitor, dar ştie întotdeauna cum să pună din nou stăpînire pe mine, a zis înghiţind lămîia. Nu

mi-a convenit că a ales pentru amîndoi acelaşi cuvînt care nu înseamnă nimic, nu mi-a convenit că a spus Robert, numelui lui Robert ţîşnind în conversaţie. M-a scos din sărite că a putut să lase cu atîta frivolitate să iasă un pic la iveală viaţa lor, de care mie mi se rupe. E o prostie să crezi că sentimentele apropie, dimpotrivă, ele consfinţesc distanţa dintre oameni. în timpul zilei, în plină efervescenţă, sub ploaie, pe estrada cu microfon, în maşină, în camera cu draperiile trase, Odile mi se păruse atît de aproape, la îndemîna mîngîie- rilor mele. Dar în restaurantul ăsta posac, aproape gol, în care m-am apucat, fără să vreau, să pîndesc, cu o atenţie înfrigurată, pînă şi cel mai mic gest al ei, sonoritatea fiecărui cuvînt, a reuşit să scape, s-a evaporat în lumea ei în care nu e loc şi pentru mine. Am zis, m-aş împuşca în două zile dacă ar trebui să trăiesc aici. Odile a rîs (un rîs care mi s-a părut acid şi convenţional). - Parcă ziceai fix contrariul acum zece minute. Erai entuziasmat la culme de Douai. - Mi-am schimbat părerea. M-aş împuşca. A ridicat din umeri. A înmuiat puţină pîine în resturile supei. Aveam impresia că era în pragul plictiselii. Şi eu mă simţeam la fel, cuprins de tristeţea amanţilor atunci cînd nu se mai întîmplă nimic dincolo de pat. Nu găseam nimic de zis. Am auzit ploaia care se întorcea şi bătea în geam. Odile a făcut o faţă uimită şi a spus, n-am luat umbrela! M-am gîndit la decofratorul care rîdea cu dinţii lui complet pătaţi, la organizatoarea cu fustă plisată care o făcea să

pară grasă şi, Dumnezeu ştie de ce, la tatăl meu, carosier la Porte de Pantin, care tuna şi fulgera împotriva ălora responsabili de partea metalică pentru că intra apa prin geamul din acoperiş. Am fost tentat să-i povestesc asta lui Odile, dar m-a ţinut numai o jumătate de secundă. Am trecut în revistă lista contactelor mele din telefon şi am dat peste Yorgos Katos. M-am gîndit, asta-i, du-te să-ţi pierzi cămaşa de pe tine la poker, băiete. Am scris „Chef de-un popa-prostu la o masă mîine-seară? Bancnote de-o mie de spart". Cui îi scrii? a zis Odile. - Lui Yorgos Katos. Nu ţi-am pomenit niciodată de Yorgos? - Niciodată. - Un amic care-şi cîştigă viaţa la jocuri. într-o zi, acum mulţi ani, juca cu Omar Sharif la un turneu de bridge. Simţea cum o sumedenie de fete se înghesuiau peste umărul lui. Şi-a spus, ele ştiu că joc mai bine decît el. Nu s-a gîndit o clipă că, de fapt, voiau să-l vadă pe Omar Sharif din faţă. Odile a spus că era îndrăgostită de prinţul deşerturilor din *Lawrence al Arabiei.* Pentru ea, Omar Sharif avea turban şi călărea un cal negru, nu stătea aplecat la o masă de bridge. Mi s-a părut că avea perfectă dreptate. Eram uşor din nou. Totul reintra în ordinea firească. *Chantal Audouin*

Un bărbat e un bărbat. Nu există bărbat însurat, nici bărbat interzis. Pur şi simplu nu există (asta i-am explicat eu doctorului Lorrain cînd m-a internat). Cînd cunoşti pe cineva, nu te

interesează starea lui civilă. Nici condiţia lui sentimentală. Sentimentele sînt schimbătoare şi muritoare. La fel ca toate lucrurile de pe pămînt. Animalele mor. Plantele. De la un an la altul, cursurile rîurilor nu mai sînt aceleaşi. Nimic nu durează. Oamenii vor să creadă contrariul, îşi petrec viaţa lipind la loc bucăţi şi numesc asta căsătorie, fidelitate sau mai ştiu eu ce. Eu nu mai am treabă cu prostiile astea. îmi încerc norocul cu cine-mi place. Nu mi-e teamă s-o dau în bară. Oricum n-am nimic de pierdut. N-o să fiu mereu frumoasă. Oglinda e deja din ce în ce mai puţin prietenoasă. într-o zi, soţia lui Jacques Ecoupaud, ministrul, amantul meu, m-a sunat ca să ne întîlnim. Eram şocată. Probabil că îi scotocise prin lucruri şi dăduse peste schimbul de e-mailuri dintre mine şi Jacques. La finalul conversaţiei, înainte de a închide, a spus: „Sper că n-o să-i spuneţi nimic. Aş dori să rămînă numai între

noi două". L-am sunat imediat pe Jacques şi am zis, mă văd cu nevastă-ta miercuri. Jacques părea să fie deja la curent. A oftat. Oftatul laşului care înseamnă dacă trebuie, o facem şi pe-asta. Cuplurile îmi fac greaţă. Ipocrizia lor. Autosuficienţa. Pînă în acest moment, n-am putut face nimic împotriva atracţiei exercitate asupra mea de Jacques Ecoupaud. Un seducător de dame. Echivalentul meu masculin. Doar că el e secretar de stat (a spus mereu *ministru*). Cu tot calabalîcul. Maşină cu geamuri fumurii, şofer şi gardă de corp. întotdeauna o masă la restaurant. Eu am plecat de la minus zero. N-am nici măcar bacalaureatul. Am urcat dealul fără ajutorul nimănui. Acum sînt decoratoare la evenimente. Mi-am făcut un nume, lucrez cu oameni din cinema, din politică. Decorasem un salon la Bercy pentru un Seminar naţional al performanţei franceze a autoantreprenorilor (ţin minte şi-acum titlul; înfipseserăm steguleţe în buchetele de flori). Acolo l-am întîlnit pe Jacques. Secretarul de stat însărcinat cu Turismul şi Artizanatul. O denumire jalnică, dacă te uiţi mai de-aproape. Genul de bărbat fără gît, solid, care intră undeva şi măsoară încăperea ca să se asigure că a halit toate privirile. Sala era plină pînă la refuz de antreprenori de provincie, veniţi ca nişte boieri la Paris cu doamnele lor

împopoţonate. în timpul evenimentului, un vice-pre- şedinte al unei asociaţii profesionale a ţinut un discurs. Jacques Ecoupaud a venit spre mine, stăteam în spate, lîngă o fereastră, şi mi-a spus, îl vedeţi pe tipul care tocmai a vorbit? Am zis, da. - Aţi văzut ce papion are? - Da. - E cam mare, nu-i aşa? Da, într-adevăr, am spus. E din lemn, a spus Jacques Ecoupaud. - Din lemn? Tipul e artizan, face şarpante. Şi-a confecţionat un papion din lemn şi l-a dat cu Pliz ca să strălucească, a spus Jacques. Am rîs şi a rîs şi Jacques cu rîsul lui pe jumătate seducător, pe jumătate campanie electorală. Şi ăla cu valijoara din catifea â la James Bond? Ştiţi cum îl cheamă? Frank Ravioli. Vinde mîncare pentru cîini. A doua zi, Jacques îşi parca Citroenul C5 în faţa blocului meu şi petreceam prima parte a nopţii împreună. în general, cu bărbaţii eu dau tonul. Provoc, duc cu vorba şi mă car dimineaţa devreme. Uneori, mă las prinsă în joc. Mă ataşez puţin. Durează cît durează. Atîta vreme cît nu mă plictisesc. Jacques Ecoupaud mi-a tăiat craca de sub picioare. Nici pînă azi n-am reuşit să pricep ce m-a făcut să fiu dependentă de bărbatul ăsta în asemenea hal. Un tip fără gît care-mi ajunge pînă la umăr. Un palavragiu oarecare. Se prezentase din prima drept un mare libertin. De genul, o să te corup, fetiţo. întotdeauna mi-a

spus fetiţo. Am cincizeci şi şase de ani, un metru şaptezeci şi şase, nişte sîni de Anita Ekberg, m-a înduioşat să mi se spună fetiţo. O prostie. Un mare libertin, ce să-ţi povestesc. Nici acum nu ştiu ce-nseamnă asta. Eu eram gata pentru tot felul de experienţe. într-o seară, a venit acasă cu o femeie. O brunetă de vreo patruzeci de ani care lucra la serviciul de locuinţe sociale. O chema Corinne.

Le-am dat un aperitiv. Jacques şi-a scos sacoul şi cravata şi s-a lungit pe canapea. Femeia şi cu mine am rămas pe fotoliu vorbind despre vreme şi cartier. Jacques a spus, faceţi-vă comode, dragele mele. Ne-am dezbrăcat puţin, dar nu de tot. Corinne părea obişnuită cu genul ăsta de situaţie. Tipa lipsită de emoţie care face ce i se spune. Şi-a scos sutienul pe care l-a agăţat de o crizantemă în ghiveci. Jacques s-a amuzat. Purtam amîndouă acelaşi tip de lenjerie în stare să scoale un om din morţi. La un moment dat, Jacques a deschis braţele simetric şi a spus, haideţi! Ne-am aşezat fiecare de-o parte şi de cealaltă, iar el şi-a strîns braţele. Am rămas aşa o vreme, rîzînd pe-nfundate, gîdilîndu-i burta mare şi păroasă, tachinîndu-i şliţul, cînd deodată a spus, păi, hai, apropiaţi-vă, fetelor! Şi-acuma mi-e ruşine de fraza asta. Ruşine de poziţia noastră, de lumina nemiloasă, de lipsa completă de imaginaţie şi dominaţia lui Jacques. Mă aşteptam

la marchizul de Sade şi m-am pricopsit cu un tip cocoşat care spunea păi, *hai, apropiaţi-vă, fetelor.* Dar pe-atunci ştergeam totul cu buretele. Dacă bărbaţii ar vrea să ne recunoască o singură calitate, asta ar fi. îi reabilităm. îi reînălţăm de îndată ce putem s-o facem. Nu vrem să ştim că şoferul e un fost vameş, că bodyguardul e un ţăran de la siguranţa regională din Cantal. Că Citroenul C5 e cea mai varză dintre toate maşinile de pe stradă. Că marele libertin a venit să vă pervertească fără să aducă măcar o sticlă de şampanie. Therese Ecoupaud - e numele nevestei lui Jacques - mi-a dat întîlnire într-o cafenea de la Trinite. Mi-a spus, o să am un sacou bej şi o să citesc *Le Monde.* Ce plan ridicol! Cu o zi înainte, m-am programat la manichiură şi la vopsit. Stilista mi-a făcut un blond mai auriu ca de obicei. Mi-a luat o oră ca să-mi aleg ţinuta. O fustă roşie, cu un pulover verde cu guler rotund. Pantofi cu toc Gigi Dool. Şi, ca să-mi desăvîrşesc apariţia, un trenci micuţ de culoarea masticului englezesc. Era acolo. Am văzut-o imediat. Din stradă, din spatele geamului. Aceeaşi vîrstă ca mine, părea cu zece mai mult. Machiată în grabă. Păr scurt tuns prost, cu rădăcini vizibile. Şal albastru peste un sacou bej cam larg. M-am gîndit pe loc, s-a terminat. Cu Jacques Ecoupaud s-a terminat. A fost chiar cît pe ce să nu intru în cafenea. Imaginea acestei

femei legitime şi neglijate a fost mult mai ucigătoare decît toate dezamăgirile, aşteptările, promisiunile nerespectate, farfuriile şi luminările aranjate pentru nimeni. Se aşezase spre terasă, fără nici cea mai mică reţinere, cu ochelarii pe vîrful nasului, absorbită de lectura ziarului. Ca o profesoară de latină care-şi aşteaptă eleva. Therese Ecoupaud nu făcuse nici cel mai mic efort ca să apară în faţa amantei soţului ei. Ce bărbat poate să trăiască cu o astfel de femeie? Cuplurile îmi fac greaţă. Stafidirea lor, complicitatea lor prăfuită. N-are ce să-mi placă la această structură ambulantă care traversează timpul pe sub nasul celor izolaţi. Dispreţuiesc cele două părţi şi nu-mi doresc decît să le distrug. M-am dus totuşi.

Am întins mina. Am spus, Chantal Audouin. Ea a spus, Therese Ecoupaud. Am comandat un Bellini ca s-o sictiresc. Mi-am desfăcut trendul, fără să-l scot, ca o femeie care are puţin timp la dispoziţie pentru întîlnirea respectivă. Mi-a adus imediat la cunoştinţă că simte numai indiferenţă. Abia dacă mă privea. Se concentra să rotească linguriţa de cafea între degetul mare şi arătător. A spus, doamnă, soţul meu vă scrie e-mailuri. Dumneavostră îi răspundeţi. Vă face declaraţii. Dumneavoastră vă inflamaţi. Cînd vă supăraţi, el îşi cere iertare. Vă consolează. îl iertaţi. Şi aşa mai departe. Problema acestei corespondenţe, doamnă, este că dumneavoastră o consideraţi unică. V-aţi construit o imagine în care de o parte sînteţi dumneavoastră, oaza războinicului, iar de cealaltă parte soţia plictisitoare şi sacerdoţiul naţional. Nu v-a trecut niciodată prin cap că între timp s-ar putea petrece alte legături. Credeaţi că sînteţi singura căreia soţul meu îi împărtăşeşte stările lui de spirit, căreia îi trimite, de exemplu, la ora două dimineaţa, vorbind despre sine ca despre Jacquot (dar trec peste această neghiobie), „Săracul Jacquot, singur în camera lui din Montauban, fără pielea ta, fără buzele tale şi fără...“ ştiţi continuarea. E aceeaşi pentru toate cele trei destinatare. în noaptea aceea, aţi fost trei care-au primit acest mesaj. Mai grăbită decît celelalte, aţi răspuns cu multă căldură şi, cum să vă spun, cu inocenţă. Am vrut să vă întîlnesc pentru că mi s-a părut că eraţi deosebit de îndrăgostită de soţul meu, a spus Therese Ecoupaud. Am presupus că o să vă bucuraţi să fiţi pusă la curent pentru a nu cădea de la prea mare înălţime, a zis femeia aceea îngrozitoare. I-am spus doctorului Lorrain, nu vi se pare normal, domnule doctor, să încerci să te omori după genul ăsta de întîlnire? Cel mai bine ar fi fost, desigur, să-l omori pe bărbat. Sînt de-acord cu femeile care-şi ucid amantul, dar nu toată lumea are temperamentul necesar pentru asta. Doctorul Lorrain m-a întrebat

cum îl vedeam eu pe Jacques Ecoupaud acum, că eram mai bine. Am zis, un bătrînel jalnic! Şi-a ridicat braţele în halatul lui alb şi a repetat ca şi cum tocmai aş fi găsit comoara din peşteră, un bătrînel jalnic! - Da, doctore, un bătrînel jalnic. Dar bătrîneii jalnici pot să ducă fraierele de nas, după cum o ştiţi prea bine. Şi la ce-mi foloseşte mie că-1 văd acum ca pe-un bătrînel jalnic? Bătrînelul ăsta jalnic mă înjoseşte şi nu-mi face nici un bine. Cine v-a spus că inima devine mai uşoară în urma ciocnirii cu realitatea? Igor Lorrain a dat din cap ca un bărbat care se preface că înţelege perfect şi a scris nu ştiu ce evaluare pe dosarul meu. Ieşind de la el din cabinet, pe scările sanatoriului, am dat nas în cu pacientul meu preferat. Un tînăr înalt şi brunet, cu nişte ochi albaştri foarte frumoşi, mereu zîmbitor. Un tip din Quebec. Mi-a zis, bună ziua, Chantal. Am zis, bună ziua, Celine. I-am spus că mă cheamă Chantal, iar el mi-a spus că-1 cheamă Celine. Am impresia că se crede Celine Dion. Dar poate că glumeşte. Are întotdeauna un fular la gît. îl vezi cum rătăceşte pe culoare sau pe aleile din grădină cînd e frumos afară. îşi mişcă buzele şi pronunţă cuvinte greu de înţeles. Nu-i priveşte pe oameni drept în faţă. Parcă se adresează unei flote îndepărtate, parcă se roagă din înaltul unei stînci ca să-i atragă pe cei care vin de departe, exact ca-n mitologie.

Jean Erhenfried

Darius s-a aşezat în uriaşul fotoliu ortopedic, care nu-i deloc confortabil, după părerea mea. S-a aşezat, rezemîndu-se de spătar, asemenea unui om învins.

Dacă cineva şi-ar fi făcut apariţia în cameră, n-ar fi ştiut care dintre noi era mai demn de milă, el în poziţia aceea sau eu zăcînd la pat cu pansamente şi perfuzii. Am aşteptat să vorbească el primul. După o vreme, a spus, cu gîtul împins în faţă de tetieră: Anita m-a părăsit. Chiar dacă stăteam întins, tot eram mai sus decît el în patul meu de spital. Faptul că Darius a putut rosti cuvintele acelea cu o faţă atît de descompusă mi s-a părut la limita comicului. Cu atît mai mult cu cît, a adăugat, cu o voce de-abia auzită, a plecat cu peisagistul. - Peisagistul? - Da. Tipul care desenează de trei ani căcatul de grădină de la Gassin. Şi care mă aduce pe mine la sapă de lemn cu nişte plante subsahariene care mă bagă-n boală. Pe Darius l-am cunoscut, cu mult înainte să fie exlus, la Al treilea cerc[10], unul dintre cluburile acelea închise în care oligarhii de dreapta şi ăia de stînga pun la cale afaceri dubioase, împietriţi în bunăvoinţa lor socială şi credinţa nestrămutată în puterea banului. Pe vremea aceea, conducea mai multe firme, dintre care una de consiliere în inginerie şi alta de cârduri, dacă nu mă înşală memoria. Eu tocmai părăsisem divizia internaţională de la Safranz-Ulm Electric pentru a fi numit preşedinte al consiliului director. Am început să-l îndrăgesc pe băiatul ăsta cu aproape douăzeci şi cinci

---

0 **Aluzie la Primul cerc, un club extrem de select din care fac parte aproximativ 400 de sponsori foarte generoşi cu P-ul, partidul din care face parte Nicolas Sarkozy, fostul preşedinte francez. în 2007, Reza a publicat** *L'aube le soir ou la nuit,* **povestea campaniei electorale a lui Sarkozy, pe care scriitoarea a documentat-o atent timp de cîteva luni.**

de ani mai mic decît mine, care avea şarmul tipic orientalului. Se căsătorise cu Anita, fiica unui lord englez cu care a avut doi copii mai mult sau mai puţin nereuşiţi. Darius Ardashir era un mare şmecher. Se strecura cu o nonşalanţă dezarmantă în tot acest sistem de funcţii care se fac cadou, de servicii care se plătesc, de spioni care se infiltrează în consiliile de administraţie. Niciodată grăbit, niciodată jignit. La fel'şi cu femeile. A sfîrşit prin a face avere ca intermediar în contractele internaţionale. S-a amestecat în nişte afaceri de corupţie, dintre care una mai spinoasă legată de vînzarea către Nigeria a unui sistem de supraveghere a graniţelor, ceea ce, în paranteză fie spus, i-a adus excluderea din Al treilea cerc (după părerea mea, clubul care-şi dă afară golanii e un club

terminat). Cîteva dintre cunoştinţele lui au făcut o
mică excursie pe la închisoare, dar el a scăpat fără
cine ştie ce daune. Mi s-a părut întotdeauna generos
şi fidel în prietenia lui. Cînd m-a lovit cancerul ăsta
ticălos, Darius s-a purtat ca un fiu. înainte să trec
la o conversaţie serioasă, am apăsat pe tot felul de
butoane ca să-mi pot ridica partea de sus a patului.
Darius mi-a contemplat strădania şi succesiunea de
poziţii absurde cu o privire stinsă, fără să se mişte.
A venit o infirmieră, pe care probabil c-o chemasem
din greşeală. - Ce vreţi să faceţi, domnule Erhenfried?
- Să mă aşez! - O să treacă doctorul Chemla. Ştie

> >

că n-aţi mai făcut febră. - Spuneţi-i că m-am săturat şi să mă lase mîine să ies. Ea mi-a reglat patul şi m-a învelit ca pe-un copil. L-am întrebat pe Darius dacă vrea să bea ceva. A refuzat, iar fata a plecat. Am zis, aşadar. Peisagistul ăsta nu-i vreo toană trecătoare de-a ei? - Vrea să divorţeze. Am aşteptat o clipă şi am spus, niciodată nu i-ai dat Anitei prea mare importanţă. S-a uitat la mine cu stupoare, ca şi cum aş fi spus cine ştie ce absurditate. - A avut cea mai bună viaţă de pe pămînt. înţeleg, am spus. - I-am dat totul. Zi-mi ceva ce n-a avut. Casă, bijuterii, servitori. Călătorii fabuloase. N-o să primească nimic, Jean. Toate bunurile mele sînt pe firmă. Vila de la Gassin, aia de pe rue de la Tour, mobilele, operele de artă, nimic nu-i pe numele meu. Să crape amîn- doi. - Ai înşelat-o zi şi noapte. - Ce legătură are asta? - Nu poţi s-o învinuieşti pentru că şi-a luat un amant. - Femeile nu-şi iau un amant. Fac o pasiune, se dau în stambă. O iau razna cu totul. Un bărbat are nevoie de un loc unde să fie în siguranţă ca să poată da piept cu lumea. Nu poţi să te desfăşori dacă n-ai un punct fix, o tabără de bază. Anita e casa. E familia. Dacă ai chef să te aeriseşti nu înseamnă că n-ai chef să te întorci acasă la tine. Eu nu mă ataşez de femei. Singura care contează e următoarea. Proasta aia se culcă cu grădinarul şi vrea să plece cu el. Cum vine asta? în timp ce-1 ascultam pe Darius, vedeam cum se scurg una cîte una picăturile de la perfuzie. Mi se păreau ciudat de neregulate, eram cît pe ce s-o chem din nou pe infirmieră. Am zis, ai fi acceptat să

trăiască la fel ca tine? - Adică cum? - Să aibă şi ea aventuri lipsite de importanţă? A dat din cap. A scos din buzunar o batistă albă şi a desfăcut-o cu grijă înainte să-şi sufle nasul. Mi-am spus că gestul" ăsta nu le aparţine decît bărbaţilor la fel de speciali ca el. A zis, nu. Pentru că nu-i stă în fire. Apoi a spus pe un ton lugubru, am fost la Londra în ultimele două zile - o călătorie importantă pe care ea a reuşit să mi-o strice de tot -, la întoarcere, TGV-ul s-a oprit cîteva minute în nordul Franţei, într-o zonă de periferie. Chiar în faţa geamului meu era un mic pavilion, cărămizi roşii, ţigle roşii, gard din lemn bine întreţinut. Muşcate la ferestre. Şi alte flori agăţate de ziduri în-nişte ghivece suspendate. Ştii la ce m-am gîndit, Jean? M-am gîndit, în casa asta cineva a hotărît că trebuie să fie fericit. Am crezut că urma să continue, dar a tăcut. A lăsat privirea în jos, întunecîndu-se la faţă. Mi-am zis, e la capătul puterilor. Faptul că unul ca Darius Ardashir a ajuns să ia nişte cărămizi şi-un macrameu drept indicii ale fericirii e un semn care anunţă prăbuşirea. Pur şi simplu, mi-am spus, dar într-un mod mai îngrijorător tocmai pentru că îl priveşte pe el, faptul că se poate raporta la fericire ca la un scop în sine. Cît despre mine, trebuia să convoc de urgenţă corpul medical, căci tuburile transportau spre braţul meu bule de aer. Ştii cîţi ani are Anita? a spus Darius. - Sînt normale bulele astea? - Ce bule? Sînt picături. E produsul. - Crezi? Uită-te mai bine. A scos ochelarii şi s-a ridicat ca să examineze perfuzia. - Picături. - Eşti sigur? Bate puţin punga cu palma. - Ca să ce? -

Bate-o. Bate-o. Ajută. Darius a lovit puţin punga cu ser şi s-a întors la locul lui. Am zis, nu mai văd nimic. M-am săturat de ţevăraia asta. - Ştii cîţi ani are Anita? - Spune. - Patruzeci şi nouă de ani. Ţi se pare că e vîrsta potrivită ca să te-apuce ambiţiile de împlinire personală, amorul pasional şi alte cretinităţi? Ştii, mă gîndesc adesea la Dina, Jean. Tu ai avut o soţie care înţelegea viaţa. Dina e în ceruri. Voi, evreii, n-aveţi paradis, ce-aveţi? - N-avem nimic. - Mă rog, sigur e foarte bine acolo unde e. Ţi i-a lăsat pe fiii voştri, sînt drăguţi, au grijă de tine, la fel şi fiica, ginerele, nepoţii tăi. A ştiut să creeze un anumit mediu. Cînd eşti bătrîn, contează să ai un umăr pe care să te sprijini. Eu o să mor ca un şobolan. Anita o să-ţi spună că am meritat-o. Altă replică tembelă. Ce-are a face meritul cu asta? Am făcut o minunăţie de apartament, nişte minunăţii de case, ce cred cu toţii, că astea cad din cer? De ce mă strofoc eu, plec la opt dimineaţa, mă culc la miezul nopţii, nu-nţelege că o fac pentru ea? Şi băieţii, două nulităţi care vor să jefuiască totul, nu-nţeleg că o fac pentru ei? Nu. Critici, critici, critici. Şi-o aventură cu un cretin care plantează copăcei. Mai bine s-ar fi dus cu o femeie. Am întrebat, stai bine în fotoliul ăla? - Fparte bine. Cu o seară înainte, Ernest îl testase mai puţin de-un minut, după care a optat pentru scaunul pliant. Ascultîndu-1 pe Darius, mi-am adus aminte de o după-amiază petrecută acasă cu Dina făcând puţină ordine. Dăduserăm peste nişte lenjerie de pat de modă veche, brodată manual, pe care-o primiserăm de la mama ei, şi un frumos serviciu

de masă din Italia« Ne-am spus atunci, la ce ne mai folosesc toate astea acum? Dina întinsese o faţă de masă pe o canapea. Bine călcată, puţin îngălbenită. Aliniase ceştile de porţelan pictat. Obiecte care sînt valoroase la un moment dat şi care devin, odată cu trecerea timpului, nişte poveri inutile. Nu ştiam ce să-i spun lui Darius. Cuplul e lucrul cel mai de nepătruns. Nu poţi să-nţelegi un cuplu, nici chiar atunci cînd faci parte din el. Doctorul Chemla a intrat în cameră. Zîmbitor, simpatic, ca de obicei. Eram fericit că sosise pentru că începeam să fac o cangrenă la braţ. Am făcut prezentările, Darius Ardashir, un prieten drag, doctorul Philip Chemla, salvatorul meu. Şi am adăugat imediat, doctore, nu vi se pare că mi s-a umflat braţul? După părerea mea, perfuzia trece pe lingă venă. Chemla mi-a presat puţin degetele şi antebraţul. S-a uitat la încheietură, a întors rotiţa care controla debitul şi a spus, terminăm punga şi gata. Mîine o să fiţi acasă. Mai trec spre seară să vă văd, o să facem cîţiva paşi pe culoar. După ce-a ieşit, Darius a spus, tu ce-aveai mai exact? - O infecţie urinară. - Cîţi ani are medicul tău? - Treizeci şi şase de ani. - Prea tînăr. - Un geniu. - Prea tînăr. Am spus, ce-o să faci? S-a aplecat în faţă, şi-a desfăcut braţele ca un tip care vrea să ridice neantul şi le-a lăsat să cadă la loc. I-am văzut privirea rătăcind pe noptiera mea, a spus, ce citeşti? - *Distrugerea evreilor din Europa,* de Râul Hilberg. - Asta ai găsit tu de citit în spital. - E perfectă pentru spital. Cînd nu-ţi merge bine, trebuie să citeşti cărţi triste. Darius a luat cartea,

care era destul de voluminoasă. A răs- foit-o cu privirea stinsă. - Deci mi-o recomanzi. - Cu tărie. A zîmbit totuşi. A pus cartea la loc şi a spus, ar fi trebuit să mă prevină. Nu accept faptul că a putut să mă înşele pe-ascuns. în ciuda verificărilor lui Chemla, aveam totuşi impresia că mi se umfla braţul. Am zis, uită-te puţin la braţele mele, ţi se pare că au aceeaşi grosime? Darius s-a ridicat, şi-a pus din nou ochelarii, s-a uitat la braţele mele şi a spus, fix aceeaşi. Apoi s-a aşezat la loc. Am rămas o clipă în tăcere, ascultînd zgomotele de pe hol, căruţurile, vocile. Apoi Darius a spus, femeile au confiscat rolul de martiri. L-au teoretizat cu voce tare. Gem şi se plîng. în vreme ce, de fapt, adevăratul martir e bărbatul. Cînd am auzit asta, m-am gîndit iar la replica prietenului meu Serge, pe vremea cînd Alzheimerul lui era de-abia la început. Voia să ajungă, nu ştiu din ce motiv, pe strada Bărbatului căsătorit[11]. Nimeni nu ştia unde era strada asta, a Bărbatului căsătorit. Ne-am dat seama în cele din urmă că vorbea de strada Martirilor[12]. I-am zis povestea lui Darius, care îl cunoştea vag. M-a întrebat, el cum mai e? Am zis, e-n regulă. Nu trebuie să-l contrazici absolut deloc, aşa că îi dau mereu dreptate. Darius a dat din cap. A fixat un punct de pe podea aproape de uşă şi a spus, e minunată boala asta. *Damien Barneche*

---

11 **Rue de l'Homme-marié (fr.).**

12 **Rue des Martyrs (fr.).**

Tata îmi spunea, dacă te întreabă cineva ce face tatăl tău, tu zici consilier tehnic. De fapt, primea un fluturaş de salariu de consilier tehnic în schimbul unui parteneriat la bridge cu un tip car'e se ocupa de concesiunile de pe piaţă. Bunicul şi-a pierdut averea la curse, iar tata a avut interdicţie de a mai călca în cazinouri timp de mai mulţi ani. Loula mă ascultă ca şi cum aş spune nişte poveşti de necrezut. E chiar drăguţă. Se-aşază în fiecare dimineaţă în maşina mea, adică în maşina pe care producţia filmului o pune la dispoziţie ca s-o duc şi s-o aduc. Se aşază în faţă, lîngă mine, uşor adormită. Am ordin să nu-i vorbesc dacă nu mi se adresează ea mai întîi, trebuie să-i respect oboseala şi concentrarea. Dar Loula Moreno îmi pune întrebări, e interesată de mine, nu vorbeşte numai despre ea, aşa cum fac actriţele în general. îi spun că-mi place cinemaul, că lucrez în echipa tehnică, dar că mi-ar plăcea mai mult să fiu în cea de regie. De fapt, nu prea ştiu ce vreau să fac. Sînt primul Barneche care nu e jucător. Ea îmi spune *tu,* iar eu răspund *dumneavoastră,* chiar dacă eu am douăzeci

şi doi de ani şi ea abia treizeci (ea mi-a spus-o). Pe zi ce trece, îi povestesc viaţa mea. Loula Moreno e curioasă şi delicată. A observat numaidecît că eram interesat de Geraldine, asistenta de la garderobă, o brunetă micuţă cu ochi albaştri şi părul în toate direcţiile. Prima

impresie pe care mi-a facut-o fata asta n-a fost una clară, pentru că am vorbit despre muzică şi am aflat foarte repede că-i plăceau Black Eyed Peas şi cîntăreaţa Zaz. în mod normal, asta mă blochează instantaneu. Dar faptul că ne aflăm la Klosterneuburg, că am început filmările în Austria, m-a făcut poate să fiu mai tolerant (sau mai moale). Mai ales că ne-am descoperit rapid o pasiune comună pentru Pim’s. Ne-am amintit că, atunci cînd eram mici, se făcea un Pim’s cu ciocolată albă şi cireşe. Am căzut de-acord asupra faptului că cei de la Casino l-au reluat într-o variantă nu atît de bună. Geraldine m-a întrebat dacă eu cred că la un moment dat Pim’s o să facă un Pim’s cu caramel. Am zis, da, cu condiţia să facă un biscuit mai tare sau un caramel lichid foarte lejer pentru că nu poate să fie moale pe moale. Geraldine a spus, păi atunci n-ar mai fi un Pim’s. Eram întru totul de-acord. Nu ştia de Pim’s cu pere, care e foarte rar şi pe care puţină lume îl ştie. I-am spus, e culmea Pim’s-ului. Stratul de dulceaţă e relativ gros, spre deosebire de zmeură sau portocală, dar îţi dai seama de-abia cînd muşti. După care ţi se împrăştie în gură. Portocala se oferă pe loc, para nu se grăbeşte. Se topeşte în biscuit. Pînă şi ambalajul e perfect. Felul

în care este împachetat e superşic. Chiar n-au pus un verde din ăla jalnic, au pus o culoare un

pic movulie, vezi. Era entuziasmată. La final, am spus, primul tău Pim's cu pere trebuie să-l mănînci în timp ce te uiţi la pachet. A zis, da, da, normal! M-am îndrăgostit de ea pentru că se-ntîmplă rareori ca o fată să înţeleagă genul ăsta de lucruri. Loula e de acord. Nu reuşesc să aflu dacă am sau nu vreo şansă cu Geraldine. Cînd o fată mă atrage pe bune, nu sînt tipul care să se arunce cu capul înainte. Mie îmi trebuie o garanţie. La Klosterneuburg, aveam impresia că-i plăcea de mine. De cînd ne-am întors, se dă bine pe lingă microfonist. Un crevete uriaş care-ţi spune bună ziua cu salutul lui de cercetaş (nu sînt convins că o face ironic, dar, dacă e ironic, atunci e şi mai grav). A mai intervenit încă un obstacol, care nu exista în Austria: poartă balerini. Chiar şi cu rochie. La facultate, cînd te aplecai, vedeai o pădure de picioare în balerini. Pentru mine, balerinii înseamnă plictiseală şi adio sex. Loula mi-a cerut să fac o listă de lucruri care m-ar enerva la o fată. Am zis că s-ar întinde undeva pînă foarte aproape de infinit. - Haide. Am spus, dacă fata are o coafură cretină. Dacă analizează totul. Dacă e catolică. Dacă e militantă. Dacă are numai prietene fete. Dacă îi place Justin Timberlake. Dacă are blog. Loula a rîs. Am zis, dacă nu ştie să rîdă ca dumneavoastră. într-o seară, a fost o mică petrecere cu ocazia ultimei zile de filmare a unui

actor. Loula m-a sfătuit să nu-1 las

pe microfonist să cîştige teren. M-am trezit stînd jos, cu umerii lipiţi de ai lui Geraldine, pe scările care duc la subsolul cu decoruri. Şterpelisem o sticlă de vin roşu, beam amîndoi din nişte pahare de plastic. Mai ales eu. Am zis (cu vocea şoptită a actorilor americani din seriale cînd vine secvenţa de prefutai), dacă aş fi preşedinte, aş face imediat nişte reforme. O directivă europeană împotriva curelelor care pretind că ţin pantalonii şi-i lasă să cadă de îndată ce-ai întors spatele. O lege împotriva hîrtiei de mătase în şosete (care se cheamă hîrtie de mătase, dar care e ceva între hîrtia de mătase şi hîrtia de calc), care nu e bună decît să te facă să-ţi piezi timpul şi să-ţi spună sînt nouă. O lege prin care n-ai mai fi deranjat de prospect atunci cînd deschizi o cutie de medicamente. Bîjbîi ca să-ţi iei somniferul şi dai peste o hîrtie, aşa că arunci cît colo prospectul ăla nenorocit. Laboratoarele ar trebui condamnate pentru crimă, avînd în vedere riscurile la care te expun. Geraldine a spus, tu iei somnifere? - Nu, antihistaminice. - Ce-s alea? Nu eram suficient de alcoolizat încît să nu realizez gravitatea întrebării. Nu doar că Geraldine nu se prăbuşea încet-încet peste mine fermecată de prostiile mele, dar nici măcar nu cunoştea cuvîntul *antihista- minic.* Ca să nu mai zic de tonul dezaprobator apropo de somnifere, care trăda o personalitate rigidă cu tendinţe *new age.*

Am zis, medicamente împotriva alergiei. - Ai alergie? - Astm. - Astm? Ce tot avea de repeta atîta? Am zis, după încă un gît de vin, pe un ton lugubru, şi alergie la polen, şi tot felul de alte alergii. Şi dup-aia am sărutat-o. S-a lăsat fără împotrivire. Am răsturnat-o pe scări, i-am lipit spatele de peretele din beton al depozitului şi am început s-o mozolesc, la nimereală. Ea se zbătea zicînd o chestie pe care n-o înţelegeam, şi asta mă scotea din sărite, am zis ce, în timp ce mă excitam peste ea, ce? Ce-ai spus? A repetat, nu aici, nu aici, Damien! încerca să mă dea la o parte, cum fac fetele mereu, parcă da, parcă nu, mi-am băgat capul sub tricoul ei, n-avea sutien, i-am apucat sfîrcul cu buzele, auzeam nişte gemete neclare, îi mîngîiam coapsele, fundul, ajunsesem la marginea chiloţilor, încercam să-i conduc mîna la pulă, şi, deodată, s-a încordat de-a dreptul, m-a dat la o parte cu mîinile, lovind cu picioarele înioate părţile şi strigînd, opreşte-te, opreşte-te! M-am trezit lipit de zidul opus, văzînd o fată roşie toată şi epuizată. A zis, eşti bolnav! Am zis, dar ce-am făcut?

- Glumeşti? - Iartă-mă. Credeam că... nu păreai contra... - Nu aici. Nu aşa. - Cum adică, nu aşa?

- Nu cu atîta brutalitate. Fără preludiu. O femeie are nevoie de preludiu, nu te-a învăţat nimeni asta? încerca să-şi rearanjeze părul, făcea de zece ori acelaşi gest ca să şi-l adune la spate. îmi

spuneam *preludiu*, ce cuvînt odios. Am zis, lasă-ţi părul, e frumos cînd e alandala. - Păi tocmai că nu vreau să fie alandala. Am băut şi ce mai era pe fundul sticlei şi am zis, ce scîrboşenie şi poşirca asta. - De ce-o mai bei?

nu reuşeam să-mi dau seama ce. Am întins o mînă de cerşetor, vino. - Nu. Şi-a aranjat părul într-un coc şi s-a ridicat. Mi-am lipit capul de perete, cu corpul prăbuşit. Nu se întîmpla absolut nimic. Stătea acolo în picioare, cu braţele atîrnîndu-i pe lîngă corp. Eu, pe jos, strivind cu o mînă paharul de plastic. Asta însemna să fii tînăr, să ai toată viaţa în faţă. Adică nimic. O prăpastie adîncă. Dar nu-i o prăpastie în care să cazi. E undeva sus, în faţă. Tata are dreptate să trăiască printre cărţile lui de joc. Geraldine a venit să se ghemuiască lîngă mine. începuse să mă doară capul. A zis, eşti ok? - Da. - La ce te gîndeşti? - La nimic. - Ba da, spune-mi. - La nimic, pe bune. Am aşteptat să mă mai liniştesc puţin şi am sărutat-o fără să mă ating de nimic altceva. M-am ridicat, mi-am aranjat hainele şi am zis, mă duc acasă. S-a ridicat imediat, a spus, mă duc şi eu. Eşti supărat? - Nu. Mă enervează tergiversările astea. Vocea asta brusc miorlăită. Am urcat scările cu paşi mari, o simţeam cum se grăbeşte ca să ţină pasul cu mine. Chiar înainte să ajungem sus, a spus, Damien? - Ce? - Nimic. La parter, atmosfera era fainã, unii dansau, Loula Moreno plecase, normal. A doua zi, în maşină, i-am povestit episodul în linii mari. Loula a spus, şi cum v-aţi despărţit? - Am luat maşina şi m-am dus acasă. Loula a spus, cum v-aţi luat la revedere? - Pa, pa, un sărut pe obraz. Varză, a zis Loula. Varză, am repetat eu. De-abia se lumina, vremea era nasoală. Pornisem tot ce se poate porni într-o maşină, ştergătoarele de parbriz, antiaburul, încălzirea multidirecţionată. Am zis, în viaţa de zi

cu zi am un scuter. Loula a dat din cap. - Eram pe patine cu rotile cînd prietenii erau cu biela, cu biela cînd ei erau pe scuter, acuma pe scuter cînd ei sînt cu maşina. Sînt băiatul care-i mereu în ritmul potrivit. Am zis, e o reţetă foarte cunoscută ca să leşine femeile, toată lumea o ştie, trebuie doar să nu spui nici un cuvînt. Tipii care au succes sînt ăia tăcuţi, care fac pe supăraţii. Mie mi se pare că nu-s suficient de frumos, nici suficient de intrigant din fire ca să tac din gură. Vorbesc prea mult, bat cîmpii, vreau tot timpul să fiu amuzant. Chiar şi cu dumneavoastră vreau să fiu amuzant. De multe ori, după o serie de bancuri, mă pleoştesc puţin pentru că mi-e ciudă pe mine. Mai ales cînd se strică atmosfera, mă încăpăţînez, devin macabru vreun sfert de oră. Dup-aia băiatul de viaţă care sînt devine din nou stăpîn pe situaţie. Mă enervează de mor tot circul ăsta al seducţiei. Loula a spus, ce scuter ai? - Un Yamaha Xenter 125. Vă pricepeţi? - într-o vreme, am avut o Vespa. Roz, ca-n *Vacanţă la Roma.* Am zis, parcă vă şi văd. Probabil că eraţi foarte drăguţă. Filmul ăla nu era oare alb-negru? S-a gîndit puţin. A spus, a da, aşa e. Dar părea roz. Poate că totuşi nu era roz.*Luc Condamine*

Ieri am bătut-o pe Juliette cu lesa cîinelui, am spus. Ai cîine? a zis Lionel. Robert ne făcea spaghete la el în bucătărie. Cu sos napoletan. Aşa-mi place mie să-i văd pe cretineii mei. La masa din bucătărie. Fără femei. Pradă nouă înşine şi răului celui mai rău din noi înşine, Lionel dixit. Am lovit-o pe fata mea cu lesa cîinelui, am repetat. După o ceartă iscată din cauza obrăzniciei ei, i-am spus cînd se pregătea să iasă din cameră, şi să nu trînteşti uşa după tine! A trîntit-o şi mai abitir. Am luat lesa de pe jos, am ajuns-o din urmă pe hol şi i-am dat vreo cîteva. N-am simţit nici remuşcare, nici ruşine. Mai degrabă un soi de uşurare. Copilul ăsta ne-a adus teroarea în casă şi ţipă la noi cu o voce foarte ascuţită. Cînd a aflat că o lovisem pe fata noastră cu lesa cîinelui, lui Anne-Laure i-a căzut faţa, aşa, pe muteşte. îşi ia nişte aere de teatru idiş ca să-mi arate dispreţul ei. Asta-i o chestie nouă. A ieşit din cameră şi s-a întors după vreo cîteva minute, într-o tăcere punitivă specifică femeilor, ca să-mi arate rănile de pe braţ şi de pe o parte a spatelui. Am spus, şi-a cerut-o. Juliette m-a măsurat din priviri cu o faţă tumefiată şi înroşită şi a spus, te urăsc. Mi s-a părut drăguţă, iar vocea ei avea un registru normal. Anne-Laure a spus, ar trebui să te cauţi. Poate chiar ar trebui să mă caut? Nu-mi mai aduc aminte că aveai cîine, a spus Lionel.

- Un şobolan lunguieţ. Zi-i cîine dacă poţi. Chiar bun vinul ăsta. Brunello di Montalcino 2006. Bravo. Nu mai am nici un fel de răbdare cu femeile. Zilele trecute eram cu maică-mea la telefon, Anne-Laure stătea în faţa oglinzii (zice că are riduri), Juliette ţipa la soră-sa, mi-am zis, ei dumnezeii mă-sii! O să cer la ziar să mă trimită undeva, departe. Şi Paola? a întrebat Robert. Tot te mai vezi cu ea? - Tot. Dar o să pun punct. Nu i-ai spus nimic lui Odile? - Nu, nu. Păi, de ce-o să pui punct? Pentru că vine un moment cînd curtezana dispare şi în locul ei apare o cumătră. Tocmai eu, care nu mă dau în vînt decît după fetele din barurile de marinari şi vrăjesc intelectuale care mă invită la serate poetice. E mult mai bună decît tine, a zis Robert. - Fix asta îi reproşez şi eu. Şi, de fapt, care-i treaba cu Virginie Deruelle? Cine-i aia? a întrebat Lionel. O ţipă pe care-a cunoscut-o la clubul lui de sport şi pe care vrea să mi-o paseze mie, a răspuns Robert. - Pe care ţi-am pasat-o.

- Dacă tu zici. - Bun, deci? Robert a rîs şi a scos o spaghetă lungă, gustă, e destul de fiartă? Mai las puţin?

- E numai bună. Povesteşte-ne! - Nu. - în loc să-i dăm sfaturi preţioase legate de aventura lui, el se mulţumeşte s-o trăiască singur, i-am spus lui Lionel.

în aceeaşi clipă, am auzit o muzică urlătoare de

undeva din apartament. - Ce-i asta? E Simon, o să ne dea afară din bloc din cauza tîmpitului ăstuia, a zis Robert. A lăsat pastele şi s-a dus în fugă pe hol. Muzica s-a oprit brusc. L-am auzit parlamentînd. S-a întors cu cel mai mic dintre băieţii lui, care are o mutriţă foarte simpatică. Mi-ar fi plăcut să am un fiu. Robert a spus, dacă sună vecinii, îl las pe frate-tu să se spele pe cap cu ei. Şi-o să fiu sută la sută de partea lor. Tu ce vrei, nişte lapte? Antoine a bîiguit, nişte suc de coacăze. - Seara nu, nu după ce te-ai spălat pe dinţi. Nişte suc de coacăze, a repetat Antoine.

- De ce nu vrei mai bine lapte, ţie îţi place laptele!

- Vreau suc de coacăze. Dă-i suc de coacăze, ce mare chestie, am zis. Robert i-a dat un pahar de suc de coacăze. Hai, în pat, castoraş. Robert a scurs spaghe- tele şi le-a turnat într-o farfurie pe masă. Lionel a spus, asta mi s-a întîmplat ani în şir cu Jacob. Vecinii nu mai făceau altceva decît să sune sau să bată la uşa noastră. Şi Jacob? Tot cu stagiul ăla de la Londra? a întrebat Robert. Lionel a dat din cap aprobînd. Ce stagiu era? am întrebat. - La o casă de discuri. - Care?

- Una mai mică. - E mulţumit? - Aşa pare. Robert se tot agita încercînd să ne servească. Dădea parmezanul pe râzătoare. Tăia busuioc ca să-l presare peste sos. Punea la îndemînă condimentele, uleiul de măsline din Sicilia, un

ulei cu ardei iute. Ne umplea paharele. Ne simţeam bine împreună. Am zis, ce bine că sîntem toţi trei. Am ciocnit. Pentru prietenie.

Pentru bătrîneţe. Pentru azilul care-o să ne primească. Şi pentru rara onoare de a beneficia de prezenţa lui Lionel, a spus Robert. Lionel a vrut să protesteze. Am zis, recunoaşte că tu nu eşti niciodată disponibil, are dreptate. E mai uşor să stabileşti o întîlnire cu Nelson Mandela decît cu Lionel Hutner. Hai, hai! Puţin umor, iepuraşule! Eşti singurul care a reuşit să-şi găsească fericirea în cuplu. Eşti ocupat cu asta, normal. Uşa s-a deschis şi a apărut Simon, băiatul cel mare al lui Odile şi al lui Robert. Un trup de copil şi o şuviţă brunetă ondulată, misterios de lipicioasă, lăsată să cadă peste frunte, trădînd astfel grija de-a fi la modă. Ce mai e? a zis Robert, ne-ar plăcea să nu mai fim deranjaţi, dacă se poate. - A mai rămas suc de coacăze? Uau, ce tare, paste, pot să gust? - Pune-ţi în farfurie şi dispari. Am privit bucuria şi entuziasmul din ochii băiatului îmbrăcat într-o pijama roşie rămasă prea mică, în timp ce spaghetele, roşia şi parmezanul Construiau un deluşor în farfurie. Am aşteptat să plece cu sucul lui de coacăze în cealaltă mînă şi am zis, să fii fericit e o predispoziţie. Nu poţi fi fericit în dragoste dacă nu eşti predispus la asta. Bătrîne, o să reuşeşti să faci seara asta de-a dreptul sinistră, a spus Robert. Concentrează-te pe paste. Nici măcar un compliment? Excelent, a spus Lionel. - Cînd o să murim, eu şi cu Anne-Laure, bilanţul o să fie apocaliptic. Dar cui îi pasă de bilanţ? Mi-am distrus viaţa, ei şi, o să mă doară-n cur. Mă gîndesc să mă apuc de judo din septembrie. Vreau şi eu paste, a spus Antoine, care tocmai apăruse din nou. Ai mîncat deja, ce enervanţi mai sînteţi, întoar- ce-te în pat, s-a răstit Robert. Da’ de ce Simon are dreptul să mai mănînce o dată? - Pentru că are doişpe ani. Asta sigur o să-l convingă, am intervenit eu. Robert a luat o farfurie şi a aruncat în ea o mînă de spaghete. Fără sos, doar parmezan, a spus Antoine. - Hai, valea. Robert a desfăcut încă o sticlă de Brunello. Nu ţi se prea aude gura, i-am zis lui Lionel. Lionel avea un aer bizar. Se uita în fundul paharului pe care-1 tot

învîrtea. Apoi a anunţat, cu o voce cavernoasă, Jacob e internat. S-a lăsat tăcerea. A Spus, nu e la Londra, ci într-o clinică din Rueil-Malmaison. Pot să contez pe discreţia voastră? Nici un cuvînt lui Anne-Laure, lui Odile sau oricui altcuiva. Am zis, sigur că da, şi eu, şi Robert. Sigur că da. Robert i-a umplut paharul lui Lionel. Lionel a luat mai multe înghiţituri una după alta. - Vă amintiţi de înclinaţia lui către... de pasiunea lui pentru... pentru Celine Dion? Imediat ce-a pronunţat numele ăsta, Lionel a început să rîdă scuipînd picături mici de salivă, fără să se poată controla, cu ochii umezi şi roşii şi corpul scuturat de spasme. A încercat să mai spună şi altceva, dar aveam impresia că nu putea decît să repete numele ăsta, şi nici măcar pînă la capăt, cu o voce gîtuită, înecată de fiecare dată de un hohot tragic, îşi ştergea lacrimile de pe obraji cu toată palma, nu ştiam dacă erau lacrimi de rîs sau de plîns. După o vreme, s-a calmat. Robert l-a bătut cu palma pe umăr. Am rămas aşa. Toţi trei în jurul mesei. Fără să pricepem nimic şi fără să ştim ce să facem. Apoi Lionel s-a ridicat. A dat drumul la robinet şi s-a stropit pe faţă de mai multe ori. S-a întors spre noi şi a spus, făcînd un efort vizibil de a-şi stăpîni cuvintele, Jacob se crede Celine Dion. E convins că *este* Celine Dion. Nu îndrăzneam să mă uit la Robert. Lionel rostise cea de-a doua frază cu un aer extrem de grav şi ne fixa cu nişte ochi îngroziţi. Mi-am spus, atîta vreme cît nu mă uit la Robert, pot să păstrez o expresie empatică. Atîta vreme cît îl ignor pe Robert, pot să păstrez masca durerii de care are nevoie Lionel. Era cel mai vesel copil de pe pămînt, a spus Lionel. Cel mai inventiv. Crea peisaje în camera lui, arhipelaguri, o grădină zoo, o parcare. Organiza tot felul de spectacole. Nu doar de muzică. Avea un magazin cu bani falşi. Striga, am deschis! Nu ştiu de ce, această evocare a magazinului l-a aruncat într-o reverie neliniştită. A început să fixeze un punct de pe pardoseală. Apoi a spus, ai dreptate, a fi fericit e o

predispoziţie. Ar trebui cumva să n-o ai în copilărie? Mi-am pus întrebarea asta. Cumva a fi fericit în copilărie nu-i un lucru bun în viaţă? Privindu-1 pe Lionel în picioare în mijlocul bucătăriei, avînd cureaua ridicată prea sus şi cămaşa prost băgată în pantaloni, mi-am spus că e nevoie de o nimica toată pentru ca un bărbat să pară vulnerabil. în spatele meu, Robert a spus, vino la masă, bătrîne. Am făcut greşeala să mă întorc. Pentru o secundă, privirea mea a întîlnit-o pe a lui. Nu mai ştiu care dintre noi doi a cedat primul. Ne-am chircit peste masă, sufocîndu-ne de rîs. îmi amintesc că l-am apucat pe Robert de braţ ca să-i ordon să înceteze, mai am şi-acum în urechi sunetul pufnelilor lui incontrolabile. Ne-am spălat, continuînd să rîdem, l-am implorat pe Lionel să ne ierte. Robert l-a luat pe Lionel în braţe, eu m-am lipit de ei şi i-am strîns ca pe doi copii ruşinaţi care se-ascund pe după fusta mamei. Apoi Robert s-a desprins. Cu preţul unei concentrări, mi-am închipuit că a fost una intensă, reuşise să regăsească o expresie serioasă. A zis, ştii prea bine că nu ne batem joc de tine. Lionel era magnific, zîmbea politicos, a spus, ştiu, ştiu. Ne-am întors la masă. Robert a umplut paharele. Am ciocnit din nou. Pentru prietenie. Pentru Jacob. Am pus cîteva întrebări. Lionel a spus, Pascaline m-a impresionat. Ştiu cît e de îngrijorată, dar reuşeşte să rămînă mereu veselă, e optimistă. Să nu-i spuneţi că aţi aflat. Dacă o să vă zică ea ceva la un moment dat, nu ştiţi nimic. Am promis să nu spunem nimic. Am încercat să vorbim despre altceva. Lionel m-a întrebat de reportajele mele recente. Le-am povestit despre inaugurarea Memorialului evreilor din Skopje. Ceremonia în aer liber pe scaune de plastic. Sunetul fanfarei împrăştiindu-se departe, ca zgomotul unei jucării. Cei trei soldaţi macedoneni, un fel de skinheads raşi în cap, cu pelerine lungi, ţinîndu-şi braţele la orizontală şi purtînd o pernuţă pe care stătea o cutie de suc care era de fapt o urnă cu cenuşa victimelor de la Treblinka.

Totul absolut grotesc. La o lună după, altă fanfară în Rwanda. Comemorarea a optsprezece ani de la genocidul de pe stadionul de la Kigali. Ţîşnind pe o poartă de genul intrării leilor în *Ben Hur,* nişte ţipi în pas de marş, aruncînd beţe în aer. Am zis, de ce toate masacrele astea trebuie să se termine cu o fanfară? Da, aşa e, a comentat Lionel. Şi ne-am pus iarăşi pe rîs, toţi trei, ameţiţi de-a dreptul.

Helene Barneche

Zilele trecute, în autobuz, un bărbat bine făcut s-a aşezat pe bancheta din faţa mea, lîngă fereastră. Mi-a luat ceva timp ca să-mi stîrnească interesul. Am ridicat capul numai din pricina ochilor lui pe care i-am simţit aţintiţi asupra mea. Bărbatul mă examina, cu un aer teribil de serios, aproape divina- toriu. Fac ce se face de obicei în astfel de situaţii, cînd înfrunţi curajos privirea celuilalt ca să-ţi arăţi indiferenţa, după care-ţi întorci capul în altă parte. Dar nru eram în largul meu. Simţeam insistenţa interesului său pentru mine şi chiar m-am întrebat dacă n-ar fi fost mai bine să-i arunc vreo remarcă. Tocmai mă gîndeam la asta cînd am auzit, Helene? Helene Barneche? Am zis, ne cunoaştem? El a zis, ca şi cum ar fi fost singurul om din lume, şi, de altfel, chiar aşa era, Igor. Am recunoscut pe loc nu neapărat prenumele, cît felul de

a-1 pronunţa. Un fel de a zăbovi asupra o-ului, de a strecura o ironie pretenţioasă în aceste două silabe. Am repetat prenumele, prosteşte, după care a venit rîndul meu să-i inspectez faţa. Sînt o femeie căreia nu-i plac fotografiile (nu fac

niciodată), căreia nu-i place nici un fel de imagine, veselă ori tristă, în stare să provoace vreo emoţie. Emoţiile sînt înfricoşătoare. Aş vrea ca viaţa să meargă înainte şi totul să fie şters pe măsură ce merge înainte. N-am putut să fac legătura între acest nou Igor şi cel din trecut. Nici robusteţea sa fizică, nici vreunul dintre atributele magiei sale. Dar îmi amintesc segmentul de timp care-i purtase numele. Cînd l-am cunoscut pe Igor Lorrain, aveam douăzeci şi şase de ani, el puţin mai mult. Eram deja căsătorită cu Raoul şi lucram ca secretară la CEC. El era student la Medicină. Pe vremea aceea, Raoul îşi petrecea nopţile în cafenele jucînd cărţi. Un amic, Yorgos, îl adusese pe Igor la Darcey, în Place Clichy. Eram aproape în fiecare seară acolo, dar mă întorceam devreme acasă. Igor se oferea să mă conducă. Avea un 2CV albastru pe care-l făceam să pornească des- chizînd capota cu o manivelă, pentru că cilindrul era turtit. Igor era înalt şi suplu. Ezita între bridge şi psihiatrie. în primul rînd, era nebun. Era greu să-i reziştl. într-o seară, s-a aplecat înspre mine la un semafor şi a spus, sărmana mea H elene, ce neglijată eşti. Şi m-a sărutat. Nu era adevărat, nu mă simţeam deloc neglijată, dar, pînă să

apuc eu să mă dumiresc, eram deja în braţele lui. Nu mîncaserăm nimic, m-a dus într-un mic bistrou, la Porte de Saint-Cloud. Am înţeles foarte repede cu cine am de-a face. A comandat două porţii de pui cu fasole verde. Cînd a fost adusă mîncarea, a gustat şi a spus, uite, pune
sare. Am zis, nu, e bine aşa pentru mine. A zis, ba nu, nu-i suficient de sărat, mai pune sare. Am zis, ba e foarte bine, Igor. A spus, pune sare cînd îţi spun. Şi am pus sare. Igor Lorrain venea din nord, la fel ca mine. Era din Bethune. Tatăl lui lucra în transportul fluvial. Nu era prea multă bună-dispoziţie la mine acasă. La el, şi mai puţină. în familiile noastre ploua cu scatoalce, asta cînd nu erau lovituri mai grele sau obiecte aruncate în faţă. Multă vreme m-am luptat din nimica toată. Mi-am lovit prietenele, mi-am lovit iubiţii. La început, l-am lovit şi pe Raoul, dar el se amuza. Nu ştiam ce altceva să fac, dar reacţia lui mă contraria. Dădeam în el. Se încovoia într-un mod exagerat ca şi cum ar fi fost sub efectul unei plăgi a Egiptului sau îmi prindea încheieturile cu o singură mînă şi rîdea. N-am dat niciodată în Damien. N-am mai dat în nimeni de cînd l-am născut pe fiul meu. în 95-ul care merge de la Place Clichy la Porte de Vanves, mi-am amintit ce mă legase atît de puternic de Igor Lorrain. Nu iubirea sau oricare dintre numele pe care le dăm acestui sentiment, ci sălbăticia. S-a aplecat şi a spus, mă recunoşti? Am zis, da şi nu. A zîmbit. Atunci mi-am amintit că înainte nu reuşeam niciodată să-i răspund clar. - Te mai cheamă Helene Barneche? - Da. - Mai eşti măritată cu Raoul Barneche? - Da. Aş fi vrut să fac o frază mai lungă, dar nu eram în stare să-l tutuiesc. Avea părul lung şi cărunt, dat pe spate într-un mod ciudat, şi gîtul gros. Regăseam în ochii lui sclipirea de nebunie

întunecată care mă vrăjise pe mine. M-am evaluat în minte. Coafura, rochia şi bluza, mîinile mele. S-a aplecat iar ca să-mi spună, eşti fericită? Am zis, da, şi mi-am spus, ce tupeu. A dat din cap şi şi-a luat un aer înduioşat, eşti fericită, bravo. Mi-a venit să-l plesnesc. Treizeci de ani de linişte duşi pe apa sîmbetei în zece secunde. Am zis, şi tu, Igor? Şi-a rezemat spatele de banchetă şi a răspuns, eu, nu. - Eşti psihiatru? - Psihiatru şi psihanalist. Am făcut o faţă prin care să-i sugerez că nu mă pricep la subtilităţi de-astea. A schiţat un gest ca să-mi dea de înţeles că nu-i grav. Mi-a spus, unde mergi? Cuvintele astea două m-au dat cu totul peste cap. *Unde mergi,* ca şi cum ne-am fi văzut cu o zi înainte. Cu acelaşi ton ca altădată, ca şi cum n-am fi făcut nimic altceva în existenţa noastră decît să ne învîrtim în cerc. *Unde mergi* m-a străpuns pur şi simplu. Senzaţii confuze au ieşit la suprafaţă. în mine se află o regiune abandonată care aspiră la tiranie. Raoul nu m-a *ţinut* niciodată. Rouli al meu s-a gîndit întotdeauna la joc şi la distracţie. Nu i-a trecut niciodată prin cap să-şi ţină sub observaţie femeia aia a lui. Igor Lorrain voia să mă lege strîns. Voia să afle în detaliu unde mă duc, ce fac şi cu cine. Spunea, eşti a mea. Eu spuneam, nu. El spunea, spune că eşti a mea. Nu. Mă

strîngea de gît, strîngea tare pînă cînd spuneam, sînt a ta. Altă dată mă lovea. Trebuia să repet pentru că nu ajungea pînă la el. Mă zbăteam, îi dădeam înapoi absolut fiecare lovitură, dar întotdeauna mă domina.

Ajungeam în cele din urmă în pat ca să ne consolăm reciproc. Apoi fugeam de la el. Locuia într-o cameră minusculă de serviciu pe bulevardul Exelmans. Fugeam pe scări. Striga peste balustradă, spune că eşti a mea, iar eu spuneam, sărind cîte trei trepte odată, nu, nu, nu. Mă ajungea din urmă, mă lipea de perete sau de grilajul liftului (uneori mai treceau vecinii), spunea, unde te duci, ticăloasă mică ce eşti, ştii că eşti a mea. Făceam iarăşi dragoste pe trepte. O femeie vrea să fie dominată. O femeie vrea să fie înlănţuită. Nu poţi să-i explici asta oricui. încercam să-l recondiţionez pe bărbatul care se afla în faţa mea în autobuz. Un bătrîn frumos şi trecut. Nu recunoşteam ritmul corpului. însă privirea, da. La fel şi vocea. - Unde te duci? - La Pasteur. - Ce faci la Pasteur? - Sari calul. - Ai copii? - Un băiat. - Cîţi ani are? - Douăzeci şi doi de ani. Şi tu ai copii? - Cum îl cheamă? - Pe băiatul meu? Damien. Şi tu ai copii? Igor Lorrain a dat din cap. A privit pe geam o reclamă la centrale termice. Putea să aibă copii? Evident. Oricine poate să aibă copii. Mi-aş fi dorit să ştiu cu ce fel de femeie. Am vrut să-l întreb dacă e căsătorit, dar n-am făcut-o. Mi-a părut rău pentru el, şi pentru mine. Doi aproape bătrîni, trambalaţi prin Paris, ducîndu-şi viaţa cu ei. îşi pusese lîngă el o geantă ponosită din piele, gen ghiozdan. Minerul era decolorat. Mi s-a părut foarte singur. Atitudinea lui, hainele. Se vede cînd n-are nimeni grijă de tine. Poate că are pe cineva, dar nu pe cineva care să aibă grijă de el. Eu îl răsfăţ pe Rouli al meu. S-ar putea spune chiar că-1 pisălogesc. îi aleg hainele, îi vopsesc sprîncenele, nu-1 las să bea sau să mănînce din castronul cu mix sărat. Şi eu sînt singură în felul meu. Raoul e blînd şi afectuos (în afară de momentele în care sîntem parteneri la bridge şi se metamorfozează complet), dar ştiu că se plictiseşte cu mine (nu şi cînd mergem la cinema). E fericit cu prietenii lui, şi-a inventat o existenţă în afara lucrurilor reale şi a îndatoririlor pe care le are restul lumii.

Prietena mea Chantal spune că Raoul seamănă cu oamenii politici. Nişte inşi mereu absenţi chiar şi-atunci cînd sînt acolo. Damien a plecat. M-am forţat chiar să-l dau puţin afară. Cînd făceam curăţenie la el în cameră, am găsit vestigii din toate perioadele. într-o seară, m-am aşezat pe patul lui şi am plîns în timp ce deschideam o cutie plină de castane pictate. Copiii pleacă, trebuie, e firesc. Igor Lorrain a spus, eu cobor aici, vino cu mine. M-am uitat la numele staţiei, era Rennes-Saint-Placide. Am spus, eu cobor la Pasteur-Docteur-Roux. A ridicat din umeri ca şi cum ar fi fost ultima destinaţie care i-ar fi putut trece cuiva prin minte. S-a ridicat. A spus, vino, Helene. *Vino*, *Helene.* Şi a întins mîna. Mi-am spus, e sărit de pe fix. Mi-am spus, încă sîntem vii. Mi-am pus mîna într-a lui. M-a tras printre ceilalţi pasageri spre ieşire şi am coborît din autobuz. Era frumos afară. Se făceau reparaţii pe trotuar. Ne-am strecurat printr-un labirint de prefabricate şi de panduri ca să traversăm strada Rennes. Oamenii mergeau în ambele sensuri şi se împingeau. Era mult zgomot. Igor mă ţinea strîns de mînă. Am ajuns pe bulevardul Raspail. îi eram enorm de recunoscătoare că nu-mi dă drumul. Soarele mă orbea. Distingeam, ca şi cum ar fi fost prima dată, rîndurile de copaci din mijloc, mănunchiurile de plante în ţarcul lor din fier forjat albastru-verzui. N-aveam nici cea mai mică idee unde ne duceam. Oare el ştia? într-o zi, Igor Lorrain îmi spusese, e o greşeală c-am fost aşezat în societatea oamenilor. Dumnezeu ar fi trebuit să mă pună în savană şi să mă facă tigru. Aş fi domnit cu mînă de fier peste teritoriul meu. Urcam spre Denfert. Mi-a spus, ai rămas la fel de mică. El era tot aşa de înalt ca înainte, dar şi mai masiv. Alergam un pic ca să pot ţine pasul.

Jeannette Blot

Sînt groaznică, groaznică, groaznică. Nici măcar nu vreau să ies din cabină ca să apar în faţa lui Marguerite. Nu mai pot să port nici o haină mulată. Nu mai am talie. Pieptul mi s-a mărit. Nu pot să-mi arăt decolteul. Odinioară, da. Acuma, nu. Marguerite asta nu-i deloc realistă. De altfel, ea însăşi umblă mereu numai cu bluze pe gît sau cu cîte un şal. Fata şi cumnata mea şi-au pus în cap să mă îmbrace ele cu nu ştiu ce scopuri psihologice. Cînd mi-am sărbătorit cei şaptezeci de ani, acum cîteva seri, Odile mi-a spus, tu nu te îmbraci, mamă, tu te-acoperi cu textile. - Ei şi? Cine se uită la mine? Sigur nu Ernest. Taică-tu nici nu mai ştie că am şi eu un corp. A doua zi, m-a sunat să-mi spună că, trecînd prin faţă pe la Franck et Fils, văzuse o rochiţă maro cu bordură portocalie. Care ţi-ar veni de minune, mamă, a spus ea. Adevărul e că pe manechinul din vitrină arăta bine. îţi vine? întreabă Marguerite din spatele perdelei. - Nu, nu, absolut deloc! - Arată-mi. - Nu, nu, n-are nici un rost! încerc să-mi scot rochia. Fermoarul s-a blocat. Sînt pe punctul de a sfîşia totul. Ies din

cabina care e ca un cavou sufocant, ajută-mă s-o scot, Marguerite! - Ia să te văd. îţi stă foarte bine! Ce nu-ţi place? - Nu-mi place nimic. Totul e oribil. Reuşeşti?

- Si bluza? - Detest fru-fru-urile. - N-are. - Ba da.

>

- De ce eşti aşa de nervoasă, Jeannette? - Pentru că tu şi cu Odile mă obligaţi să fac lucruri împotriva naturii. Cumpărăturile astea sînt un calvar. - S-a prins fermoarul în furou. Nu te mai agita atîta. M-apucă plînsul. îmi vine aşa dintr-odată. Marguerite îşi dă toată silinţa în spatele meu. Nu vreau să observe. E ridicol. Ani în şir îţi înghiţi lacrimile şi uite că plîngi fără motiv într-un salon de probă de la Franck et Fils. Eşti bine? spune Marguerite. Are auzul fin. Mă enervează, vede tot. Pînă la urmă, prefer oamenii care nu observă nimic. învеţi să fii singură. Te organizezi foarte bine. Nu trebuie să dai explicaţii. Marguerite spune, nu te mişca, aproape c-am reuşit, într-o carte de Gilbert Cesbron, pare-mi-se, o femeie îl întreba pe confesorul ei, trebuie să cedezi în faţa amărăciunii sau să lupţi şi s-o potoleşti? Confesorul a răspuns, nu foloseşte la nimic să-ţi stăpîneşti plînsul. Amărăciunea rămîne cuibărită undeva. Gata, zice mîndră Marguerite. Mă duc în cabină ca să mă eliberez. Mă îmbrac la loc, încerc să-mi reîmprospătez faţa. Rochia alunecă de pe umeraş şi cade, o

ridic şi-o pun ca pe-o cîrpă pe taburet. Pe stradă, o tot încurajez pe Marguerite să abandoneze planul de a mă reîntoarce la cochetărie. Cumnata mea se opreşte în faţa fiecărei vitrine. De haine, de pantofi, de marochinărie şi chiar de lenjerie pentru casă. Trebuie să spun că locuieşte la Rouen, sărăcuţa de ea. Din cînd în cînd, încearcă iarăşi să mă motiveze, dar e clar că ea e cea care are chef să intre, să atingă o geantă, să probeze o haină, îi spun, ţie ţi-ar sta bine. Hai să intrăm. Răspunde, a, nu, nu, am prea multe lucruri inutile, nu ştiu ce să mai fac cu ele. Insist, e chiar drăguţ sacouaşul ăsta, merge la orice. Marguerite dă din cap. Mi-e teamă că o face din prea multă delicateţe. Mi se pare absolut sfîşietor, două femei care merg printr-un şir de magazine fără să vrea cu adevărat ceva. Nu îndrăznesc s-o întreb pe Marguerite dacă are şi ea un bărbat (ce expresie prostească, cum adică să ai un bărbat? Eu, care am un bărbat pe hîrtie, de fapt n-am pe nimeni). Cînd ai un bărbat, îţi pui o mie de întrebări idioate, cît ţine rujul, ce formă are sutienul, ce culoare are părul. Asta te ţine ocupată. E chiar amuzant. Poate că Marguerite are genul ăsta de preocupări. Aş putea s-o întreb, dar mi-e teamă de o dezvăluire care m-ar face să sufăr. Au trecut atîţia ani de cînd nu-mi mai doresc nici o schimbare. Cînd ajunsese în culmea carierei

sale, Ernest verifica mereu felul în care arăt. Nu era nimic grijuliu în asta. Ieşeam des. Eram un element de decor. Zilele trecute, l-am dus pe nepoţelul meu Simon la Luvru ca să vadă picturile Renaşterii italiene. E lumina ochilor mei micuţul ăsta. îl interesează arta, la doisprezece ani. Remarcînd în tablouri nişte personaje ce se strecurau pe lîngă ziduri în veşminte întunecate, fiinţele crude şi răufăcătoare ale vremurilor de demult, mergînd aplecate, ducîn- du-se cine ştie unde, mi-am spus, ce se întîmplă cu sufletele astea rele? Au dispărut din toate cărţile, au dispărut fără nici o pedeapsă? M-am gîndit la Ernest. Ernest Blot, soţul meu, e asemenea acestor umbre ale serii. Prefăcut, mincinos, nemilos. Probabil că nici eu nu-s sănătoasă la cap dacă am vrut să fiu iubită de acest bărbat. Femeile sînt seduse de bărbaţi înspăimîntători, pentru că bărbaţii înspăimîntători apar mascaţi ca la bal. Sosesc cu mandoline şi costume de sărbătoare. Eram frumuşică. Ernest era posesiv, eu luam gelozia drept iubire. Am lăsat să treacă patruzeci şi opt de ani. Trăim în iluzia repetiţiei, ca soarele care se trezeşte şi se duce la culcare. Ne trezim şi ne ducem la culcare, crezînd că repetăm acelaşi gest, dar nu-i adevărat. Marguerite nu seamănă cu fratele ei. E prietenoasă, are scrupule. Spune, Jeannette, tot mai vrei să-ncerci să conduci? Spun, tu ce zici?

Nu crezi că-i o nebunie? Pufnim în rîs. Ne-am însufleţit dintr-odată. Au trecut treizeci de ani de cînd n-am mai pus mîna pe un volan. Marguerite spune, o să găsim un loc fără prea multă lume în Bois de Boulogne. - Bine. Bine. Căutăm maşina. Marguerite a uitat unde a parcat-o, iar eu am uitat pînă şi ce maşină e. îi arăt vreo două-trei înainte să dăm peste cea bună. Pune cheia în contact şi porneşte. îi observ gesturile. întreabă, ţi-ai luat permisul cu tine? - Da. Crezi că mai e valabil? Nici nu mai există tipul ăsta de permis. Marguerite aruncă o privire şi spune, şi al meu e la fel. - Ce maşină ai? -Un Peugeot 207 cu cutie automată. - Automată! Nu ştiu să conduc aşa ceva! - E foarte uşor! Mult mai uşor decît cu aia manuală. N-ai nimic de făcut.

- Aoleu. Automată! Marguerite spune, să nu-i zici nimic lui Odile, îmi promiţi, da? Nu vreau să mă-ncon- deieze fiică-ta. - Nimic. Mă enervează că vrea să mă protejeze atîta. Doar nu-s din porţelan. Ne învîrtim puţin prin Boulogne în căutarea unui colţ liniştit. Descoperim în cele din urmă o mică alee întreruptă de un gard alb lung de cinci metri. Marguerite parchează. Scoate cheia din contact. Coborîm amîndouă ca să schimbăm locurile. Rîdem puţin. Spun, nu mai ştiu cum se face, Marguerite. Ea spune, ai două pedale. Frîna şi acceleraţia. Se folosesc cu un singur picior. Piciorul tău stîng n-are nimic de

făcut. Bagă cheia în contact. Bag cheia. Motorul toarce. Mă întorc spre Marguerite, entuziasmată c-am pornit atît de uşor. E bine, spune Marguerite cu vocea ei de profesoară (predă spaniola). Ai putut să faci contactul pentru că erai pe P, adică pe parcare. Pune-ţi centura. - Zici?

- Da, da. Marguerite se apleacă şi-mi pune centura, care mă striveşte. Spun, mă simt prizonieră. - Te obişnuieşti. Acuma pune maneta pe D adică pe *drive,* poziţia de condus. Unde e piciorul tău drept? - Nicăieri.

- Pune-1 pe frînă. - De ce? - Pentru că, odată ce eşti pe D, trebuie doar să iei piciorul şi maşina porneşte.

- Crezi? - Da? - Gata. - Pune-te pe D. Trag aer în piept şi mă pun pe D. Nu se-ntîmplă nimic. Marguerite spune, ia încet-încet piciorul. Hai, hai, ia-1 de tot. îl iau de tot. Sînt încordată la maximum. Maşina înaintează. Spun, merge! - Acuma pui piciorul pe acceleraţie. - Unde e? - Chiar lîngă frînă, chiar lîngă. Piciorul meu bîjbîie, simt o pedală, apăs. Maşina se opreşte violent, aruncîndu-ne în faţă. Centura îmi secţionează pieptul. Ce se-ntîmplă? Te-ai pus din nou pe frînă, spune Marguerite. Ne-am oprit. O luăm de la capăt. Pune-te pe P. Contact. Bravo. Acum, pune-te pe N. - N ce mai e? - Neutru. E punctul mort. - A, punctul mort! Da, da. O luăm de la

capăt. Frînă. Drive. Lasă-ţi piciorul sting să se odihnească, n-are nimic de făcut. - Nu ştiu să conduc o automată! - O să ştii. Uite. Maneta pe D şi dai drumul. Bravo. Acum deplasează-ţi uşor piciorul spre dreapta ca să găseşti pedala de acceleraţie şi apeşi. Mă concentrez. Maşina merge. îmi ţin răsuflarea. Gardul e încă departe, dar mă îndrept spre el fără să pot controla nimic. Intru în panică. Cum frînez? Cum mă opresc? - Pui frînă. - Rămîn pe... pe... cum se cheamă? - Da, rămîi pe D. Şi, în momentul în care maşina se opreşte, revii pe N. Pe N, nu pe R! R e marşarierul. Nu folosi piciorul stîng! Apeşi pe cele două pedale în acelaşi timp, Jeannette! Ne oprim cu chiu, cu vai într-un zgomot bizar. Sînt lac de transpiraţie. Spun, sper că ai mai multă răbdare cu elevii tăi. - Elevii mei sînt mai dezgheţaţi. - Tu mi-ai propus să mă reapuc de condus. *- Te plictiseşti de moarte în apartamentul ăla al tău, ai nevoie de libertate.
Porneşte iar. Pune-te pe P. Ce faci cu piciorul drept?

- Nu ştiu. - Pune-1 pe acceleraţie fără să apeşi. Aşa. Pune-te pe D. Şi dă-i drumul. Accelerează încetişor. Indicaţiile cumnatei mele dispar într-o parte îndepărtată a creierului meu. Răspund mecanic. Micul nod de amărăciune s-a întors din nou la mine în gît. încerc să scap de el. înaintăm. Unde mergi? întreabă Marguerite. - Nu

ştiu. - Te duci drept în gard. - Da.
- Poţi să întorci înainte pe iarbă. înconjuri copacul şi vii înapoi în celălalt sens. îmi arată un loc pe care nu-1 văd pentru că nu sînt în stare să mă uit în altă parte decît în faţă. încetineşte, spune Marguerite, încetineşte. Mă stresează. Nu mai ştiu cum se încetineşte. Braţele mele sînt înşurubate pe volan ca două bare din fier. întoarce, întoarce, Jeannette! strigă Marguerite. Nu mai ştiu unde sînt. Marguerite a înşfăcat volanul. Gardul e la doi metri. - Lasă volanul, Jeannette! Ia piciorul! Trage frîna de mînă şi mişcă schimbătorul de viteze. Maşina se ridică pe roţile din spate, se loveşte de gardul alb şi-l rade. Apoi rămîne nemişcată. Marguerite nu scoate o vorbă. Brusc, mi-au dat lacrimile şi mi s-a înceţoşat privirea. Marguerite iese. Dă un ocol maşinii prin spate şi se duce să constate pagubele. îmi deschide portiera. Spune, pe un ton blînd (ceea ce e mai îngrozitor decît orice), coboară, o să dau în marşarier. Mă ajută să-mi scot centura. Se aşază în locul meu şi dă repede în marşarier ca să scoată Peugeotul din gard. Iese din nou. în stînga, partea din faţă e un pic turtită, un far e spart şi toată aripa stingă e zgîriată. Spun în şoaptă, îmi pare rău, iartă-mă. Marguerite zice, mi-ai aranjat-o bine. - îmi pare rău, Marguerite, o să plătesc eu toate reparaţiile. Se uită la mine, Jeannette, doar n-o

să plîngi din cauza asta? Jeannette, draga mea, e o prostie, ce ne pasă nouă de-o maşină turtită? Dac-ai şti cîte chestii am buşit eu la viaţa mea; într-o zi, în faţa liceului, era chiar cît pe ce să dau peste un elev dintr-a cincea. Spun, iartă-mă, iartă-mă, am stricat toată ziua. Haide, urcă, spune Marguerite, hai să mîncăm o îngheţată la Bagatelle. De luni bune tot vreau să mă-ntorc la Bagatelle. Am urcat în maşină şi ne-am reluat locurile iniţiale. Demarează fără probleme. Dă în marşarier pe iarbă cu o îndemînare care mă întristează. îi înţeleg pe oamenii cărora le place vremea urîtă. Lor nu le poate trece prin cap să se ducă să vadă o grădină cu flori. Revino-ţi, Jeannette, spunfe Marguerite. Trebuie să recunosc că ne cam aştepta cu braţele deschise gardul ăla. Ca să-ţi spun drept, am ştiut de la început c-o să intri în el. Zîmbesc fără să vreau. Spun, să nu-i povesteşti niciodată lui Ernest. - Ha, te am la mînă! rîde Marguerite. O ador pe Marguerite. Mai bine m-aş fi măritat cu ea, şi nu cu fratele ei. Aud telefonul mobil sunînd în geantă. Odile mi-a pus o sonerie stridentă pentru că ea crede că sînt surdă. în afară de Odile, de Ernest sau de ginerele meu Robert, nimeni nu mă sună pe ăsta. Alo?

- Mamă? - Da? - Unde eşti? - La Bois de Boulogne.

- Bine. Să nu te îngrijorezi, dar tata lua prînzul

cu prietenii lui de la Al treilea cerc şi i s-a făcut rău. Restaurantul a chemat Salvarea. L-au dus la Pitie.

- I s-a făcut rău?... - Mai eşti cu Marguerite? - Da...

Aţi găsit chestii drăguţe? Spun, ce fel de rău? Unde eşti, Odile? Vocea lui Odile e înăbuşită, uşor cavernoasă. - La Pitie-Salpetriere. O să-i facă o coronarografie, să vadă dacă pontajele sînt înfundate. - Dacă ce? Ce-i face? - Aşteptăm analizele. Nu-ţi face griji. Şi ia zi, mamă, ai încercat rochia de la Franck et Fils?

Robert Toscano

Deodată, la ieşirea de la morgă, căreia i se spune Amfiteatru, pe strada Bruant, în clipa în care băieţii bagă sicriul lui Ernest în portbagaj, soacră-mea, Jeannette, cuprinsă de o groază de neînţeles, refuză să urce în limuzina mortuară. Ar trebui să se aşeze alături de Marguerite şi de maestrul de ceremonii funerare, iar eu ar trebui să-i urmez cu Volkswagenul, împreună cu Odile şi mama, pînă la crematoriul din Pere-Lachaise. Soacră-mea, în mod neaşteptat pe tocurf, face cîţiva paşi înapoi (cît pe ce să cadă) pînă la perete, ca un animal care urmează să fie dus la abator. Cu spatele lipit de piatră, în lumina orbitoare, biciuind frenetic aerul, îi face semn Mercedesului break să plece fără ea, sub privirea speriată a lui Marguerite, care se urcase deja în spate. Mamă, mamă, spune Odile, dacă nu vrei să te urci cu tata, mă duc eu. Tu rămîi cu Robert şi Zozo. O ia încetişor de braţ ca s-o

conducă la Volkswagenul în faţa căruia mama, topită de căldură (vara a venit neanunţată), aşteaptă. Maestrul de ceremonii se repede să deschidă portiera din spate, dar Jeannette bîiguie ceva

care se dovedeşte a fi: vreau în faţă. Odile îi spune în şoaptă, mamă, te rog, nu contează. - Vreau să-l urmăresc pe Ernest. Acolo e soţul meu! Vrei să rămîn cu tine, mamă? Marguerite poate să se ducă singură în maşina cu sicriul, spune Odile aruncîndu-mi o privire cu sensul de mut-o pe maică-ta. Cum probabil n-am reacţia potrivită, Odile şi-a şi băgat capul în maşină: Zozo, eşti drăguţă să treci în spate? Pe mama o apucă angoasa la ideea de-a urca în Mercedes. Mama se uită la mine cu expresia cuiva pe care nu-1 mai miră nimic. în tăcere, cu încetinitorul, îşi scoate centura de siguranţă, culege geanta de pe jos şi se ridică din scaun subliniind disconfortul artritic al mişcării. Mulţumesc, Zozo, spune Odile, e foarte frumos din partea ta. Tot fără nici un cuvînt şi cu aceeaşi greutate a gesturilor, facîndu-şi vînt cu mîna, mama se urcă în spate. Jeannette se aşază în faţă fără vreo urmă de recunoştinţă, cu aerul cuiva care, oricum, nu-şi mai găseşte locul în lume. Odile urcă în Mercedes cu mătuşa ei şi maestrul de ceremonii. Eu mă sui la volan ca să-i urmăresc pînă la Pere-Lachaise. După o vreme, Jeannette spune, cu faţa ţintuită de parbriz şi, dincolo de el, de portbagajul negru al Mercedesului, soţul tău a fost crematizat, Zozo? Crematizat, repetă mama, ce

cuvînt ciudat! Aşa se spune, zice Jeannette, a incinera e pentru gunoiul menajer. N-am auzit niciodată, spune mama. Tata e înmormîntat în cimitirul din Bagneux, intervin eu. Jeannette pare să

mediteze asupra informaţiei apoi se întoarce şi spune, o să cereţi să fiţi îngropată alături de el? Bună întrebare, spune mama. Dacă ar fi după mine, niciodată în vecii vecilor. Detest locul ăla, Bagneux. Nimeni nu vine niciodată să te vadă. E foarte rural. în faţa noastră, Mercedesul înaintează cu o încetineală exasperantă. Face cumva parte din ceremonial? Stăm la un semafor. Un val de tăcere se lasă peste noi. Mi-e cald. Cravata mă strînge. Mi-am luat un costum prea gros. Jeannette caută ceva în geantă. Nu suport zgomotul ăsta pe jumate înfundat de zornăit şi de piele frecată pe care-1 produc scormonelile. Cu atît mai mult cu cît soacră-mea oftează, iar eu nu suport nici oamenii care oftează. Ce cauţi, Jeannette? zic după o vreme. - Pagina din *Le Monde*, n-am avut nici măcar timp s-o citesc. Bag mîna dreaptă în geanta ei şi o ajut să scoată articolul împăturit şi şifonat. - Poţf să-l citeşti cu voce tare? Jeannette îşi pune ochelarii şi rosteşte cu o voce monotonă: „Dispariţia lui Ernest Blot. Un bancher pe cît de influent, pe atît de discret. Născut în 1939, Ernest Blot s-a stins din viaţă în noaptea de 23 iunie, la vîrsta de şaptezeci şi trei de ani. Odată cu el dispare una dintre acele figuri ale elitei bancare franceze venite din funcţia publică, a cărei abilitate de

a socializa nu-şi găsea egal decît în discreţie. După ce a ieşit şef de promoţie la ENA[13]

în 1965“... şef, vezi tu, nu-mi mai aduc aminte de asta... „a intrat la Inspecţia financiară. Va fi membru al mai multor cabinete ministeriale între 1969 şi 1978, consilier tehnic"... etc., ştim toate astea... „în 1979, este angajat de Banca Wurmster, fondată după terminarea Primului Război Mondial, căzută între timp în desuetudine, unde devine director şi apoi, în 1985, preşedinte-director general. O va transforma treptat într-una dintre instituţiile franceze de vîrf alături de Lazard Freres sau de Rothschild 8c Co“... etc... „Este autorul unei biografii despre Achille Fould, ministru al Finanţelor în timpul celei de-a Il-a Republici (Editura Perrin, 1997). Ernest Blot era mare ofiţer al Ordinului naţional al meritului şi comandor al Legiunii de onoare"... Nici un cuvînt despre nevasta lui. E normal? Cartea despre Achille Fould n-am deschis-o niciodată. A vîndut trei exemplare din ea. Mă apuca greaţa înainte s-o deschid. Mama spune, ne sufocăm în maşina asta, vrei să dai drumul la aer, dragul meu? Fără aer! strigă Jeannette, fără aer, îmi intră pînă-n creier. Arunc o privire în retrovizor. Mama s-a setat astfel încît să n-o contrazică pe văduva zilei. S-a

---

13 **ficole naţionale d’administration, una dintre cele mai prestigioase instituţii de învăţămînt din Franţa, pepinieră ntru viitorii funcţionari publici şi oameni politici francezi.**

mulţumit să dea capul pe spate şi a deschis gura ca un crap. Jeannette scoate din geantă un ventilator de buzunar cu palete transparente. - Poftim, Zozo,

răcoreşte-te. îl porneşte. Face un zgomot de viespe nebună. îl roteşte de două ori în jurul feţei, după care i-1 întinde mamei. Nu-i nevoie, gîfîie mama. - încearcă-1, Zozo, pe cuvînt. - Nu, mulţumesc. - Ia-1, mamă, ţi-e cald. - Mi-e foarte bine, mai lasă-mă în pace. Jeannette îşi face vînt cu ventilatorul de-o parte şi de alta a gîtului. Maică-mea spune cu o voce cavernoasă, chiar în spatele urechii mele, încă-1 mai învinuiesc pe taică-tu că n-a vîndut concesiunea asta blestemată. Cînd o să mor eu, Robert, să ne muţi. Adu-ne la oraş. Paulette mi-a spus că încă sînt locuri în zona evreiască din Montparnasse. Mercedesul o ia la stînga, făcînd un fel de cerc uriaş, lăsînd să se vadă în treacăt profilurile mute ale lui Odile şi Marguerite. Jeannette spune, nu simt nimic. Pare pierdută. Cu braţele lăsate de-a lungul corpului, cu geanta deschisă aşezată pe genunchi, cu ventilatorul zumzăind într-o mînă inertă. Simt c-ar trebui să răspund, să emit o părere, dar nu-mi vine nimic. Ernest ocupa un loc important în viaţa mea. Era interesat de munca mea (îi citeam unele articole înainte de a le trimite la ziar), îmi punea întrebări, polemiza aşa cum mi-ar fi plăcut s-o facă tatăl meu (tatăl meu era binevoitor şi afectuos, dar nu ştia să fie tatăl unui bărbat adult). Ne sunam aproape în fiecare dimineaţă ca să dezbatem problema Siriei, a Iranului,

să criticăm candoarea occidentalilor şi pretenţia europeană. Ăsta era calul lui de bătaie. Faptul că am trecut în

categoria celor care dau lecţii după o mie de ani de masacre. Am pierdut un prieten care avea o viziune asupra existenţei. E un lucru destul de rar. Oamenii nu au viziuni asupra existenţei. Au numai păreri. Să vorbesc cu Ernest însemna pentru mine să nu mai fiu atît de singur. Ştiu că probabil n-a fost mereu foarte amuzant pentru Jeannette. într-o zi (el se ducea să ţină o conferinţă despre monedă), ea i-a aruncat o ceaşcă plină cu cafea direct în faţă. Eşti un tip abject, mi-ai călcat în picioare viaţa mea de femeie. Ernest a zis, ştergîndu-se pe sacou, viaţa ta de femeie? Ce-i aia o viaţă de femeie? Cînd am cunoscut-o pe Odile, îmi spusese, vezi că e o pacoste, te previn, mulţumesc că mă scapi de ea. Şi, mai tîrziu, nu-ţi face griji, micuţule, primul mariaj e întotdeauna greu. îl întrebasem atunci, dumneavoastră aţi fost căsătorit de mai multe ori? - Păi nu, tocmai. Maică-mea vorbeşte în spate. Am nevoie de o clipă ca să-mi las deoparte gîndurile şi să pricep ce spune. Ea zice, de-abia după aceea simţi ceva. Cînd toată agitaţia din jurul morţii a trecut. După ce o să treacă agitaţia, n-o să simt decît ranchiună, spune Jeannette. Exagerezi, spun eu. Ea scutură din cap, Zozo, aţi avut un soţ bun? Uhhh..., spune maică-mea. - Ce vrei să zici, mamă? Doar erai fericită cu tata, nu? -Nu eram nefericită. Asta nu. Dar, ştii tu, un soţ

bun nu se găseşte pe toate drumurile. Urcăm în tăcere pe bulevardul Gambetta. Copacii împrăştie o

umbră mişcătoare. Jeanette s-a apucat iar să cotrobăie prin geantă. Cineva claxonează din stingă. Sînt cit pe ce să răspund cu o înjurătură cînd zăresc, la înălţimea privirii noastre, chipurile zîmbitoare (la modul de înmormîntare) ale soţilor Hutner. Lionel conduce, Pascaline s-a aplecat peste geam ca să-i facă un semn cu mîna lui Jeannette. Arunc o privire scurtă în spate. înainte să accelerez, am timp să-l văd pe fiul lor Jacob, stă în spate, drept şi pătruns, cu un fel de şal indian înfăşurat în jurul gîtului. Aţi invitat familia Hutner? spune Jeannette cu o voce depăşită de situaţie. - I-am invitat pe prietenii noştri apropiaţi. Soţii Hutneri ţineau mult la Ernest. - O, Dumnezeule mare, mă termină, trebuie să-i salut pe toţi oamenii ăştia. Mă termină toate astea. Mondenităţile astea. Pentru căcatul ăsta de crema- tizare* De cremaţiune, o corectez. - Naiba ştie ce, mă enervează cioclul ăsta cu cuvintele lui imposibile! Coboară oglinda şi-şi examinează faţa. în timp ce se dă cu ruj, spune, ştii pe cine-am invitat eu? Pe Raoul Barneche. - Cine-i? - E ceva ce nici unul dintre voi nu ştie, nici măcar Odile, şi nimeni n-o să spună asta în nici un ziar, ceva ce-am îndurat eu singură. Cînd s-a întors de la pontajele lui, în 2002, Ernest a picat într-o depresie. Depresie dintr-aia neagră, de dimineaţă pînă seara, prăbuşit în fotoliul de sub tabloul cu inorog, ciugulind din farfurie,

refuzînd recuperarea. Credea că e un om terminat. Lui Albert,

şoferul lui, i-a venit ideea de a i-1 prezenta pe fratele lui, care e campion la jocuri de cărţi. Tipul ăsta, Raoul Barneche, un bărbat frumos, o să vezi, un fel de Robert Mitchum, a venit aproape în fiecare zi ca să joace cu el gin remi. Jucau pe bani. Sume din ce în ce mai mari. Asta l-a trezit din nou la viaţă. A trebuit să spun stop înainte să fie jecmănit de tot. Dar asta l-a salvat. Intrăm în cimitir, pe partea cu capela funerară, pe rue des Rondeaux. Mercedesul se opreşte în faţa bazilicii. E lume pe scări şi între coloane, împărtăşesc anxietatea lui Jeannette. Odile şi Marguerite sînt deja afară. Un om în negru îmi arată o parcare la stînga. Le spun femeilor, vreţi să coborîţi? Nici una dintre ele nu vrea să coboare şi le înţeleg foarte bine. Parchez. Mergeam pe lîngă clădire. Odile vine în întîmpinarea mamei ei. Spune, sînt peste o sută de persoane, uşile sălii încă nu s-au deschis. îi zăresc pe Paola Suares, pe soţii Condamine, pe soţii Hutner, pe copiii lui Marguerite, pe doctorul Ayoun, la care am fost de mai multe ori cu Ernest. îl văd pe Jean Ehrenfried cum urcă treptele una cîte una, ajutat de Darius Ardashir care îi duce cîrja. Oarecum ferit de restul lumii, lîngă un tufiş, îl recunosc pe Albert, şoferul socrului meu. E cu un bărbat cu ochelari de mafiot căruia Jeannette îi zîmbeşte. Vin înspre noi. Albert o strînge în braţe pe soacră-mea. Cînd îi dă drumul, are ochii în lacrimi, iar

faţa pare să-i fi intrat la apă. Spune, douăzeci şi şapte de ani. Jeannette
repetă cifra. Mă întreb dacă Jeannette e conştientă de tot ce-a putut el să vadă şi i-a ascuns în toţi aceşti douăzeci şi şapte de ani. Se întoarce spre bărbatul brunet în sacou de catifea peticit la coate şi îl ia de mînă, ce drăguţ din partea ta că ai venit, Raoul. Bărbatul îşi scoate ochelarii şi spune, sînt emoţionat, sincer vă spun. Jeannette nu-i dă drumul. îi scutură mîna cu smucituri scurte. El nu se împotriveşte, e puţin stînjenit. Ea spune, Raoul Barneche. Juca gin remi cu Ernest. într-adevăr, are ceva din Robert Mitchum. O gropiţă în bărbie, ochii umflaţi şi şuviţa rebelă. Jeannette s-a îmbujorat. El zîmbeşte. Pe platforma crematoriului, sub cerul complet albastru, deşi e aşteptată de familie, prieteni, oficialităţi, soacră-mea rămîne agăţată de acest bărbat de a cărui existenţă nici nu ştiam pînă atunci. Simt o oarecare rumoare în jurul nostru. Uşile sălii se deschid printre coloane. O cadt pe maică-mea, care parcă a intrat în pămînt. O reperez lîngă soţii Hutner în josul scărilor. Odile ni se alătură. îl sărută pe Jacob cu căldură, de cînd nu te-am mai văzut, parcă ai mai crescut puţin. Cu o voce subţire, înceată, cu un pronunţat accent de Quebec, Jacob spune, Odile, ştii, şi eu l-am pierdut pe tatăl meu, a fost foarte greu, fireşte, dar i-am păstrat mereu un loc în inima mea. îşi pune mîinile una peste alta pe piept şi adaugă, ştiu că e aici cu mine. Odile îmi aruncă o privire năucă. Clipesc o dată încercînd s-o liniştesc. Pe buzele mele apare un fel de „îţi explic eu“. îl iau de braţ pe Lionel, care

rămăsese înmărmurit, şi o duc pe maică-mea în partea cealaltă. Tocmai se pregăteşte să facă un comentariu în timp ce urcăm scările din piatră şi îi impun, strîn- gînd-o tare, să se abţină. Tăcerea se lasă peste toată sala. O instalez pe mama şi pe soţii Hutner şi mă duc să-mi îndeplinesc rolul meu de stăpîn al casei prin travee. Salut membrii familiei, verii bretoni ai lui Ernest, pe Andre Taneux, un fost coleg de-al lui Ernest de la ENA, care a fost primul preşedinte al Curţii de conturi, patronul trustului meu de presă (căruia Odile îi apreciază ridicola barbă de trei zile), necunoscuţi, directorul de cabinet al ministrului de Finanţe, şeful corpului de la Inspecţia financiară, foşti colegi de la Inspecţie care se recomandă din instinct. Darius Ardashir mi-1 prezintă pe preşedintele consiliului de administraţie al celui de-al Treilea cerc. Dau din nou peste Odile printre membrii ştaifului Băncii Wurmster. Iar şi-a făcut coafura ei de doamna avocat Toscano. E vitează. îmi şopteşte la ureche, Jacob?!... N-am timp să răspund pentru că maestrul de ceremonii ne roagă să mergem în primul rînd, acolo unde se află deja Marguerite, copiii ei şi Jeannette. Oamenii se ridică. Sicriul lui Ernest a intrat în naos. Cei care-1 cară îl aşază pe estradă, în josul scărilor care duc spre catafalc. Maestrul de ceremonii s-a dus la

pupitru. în spatele lui, deasupra şirului dublu de trepte, cuprinzînd estrada, un oraş pictat, jumătate Ierusalim, jumătate Babei, presărat cu plopi biblici, scăldat de un asfinţit albastru înstelat foarte kitsch.

Maestrul de ceremonii cere cîteva clipe de reculegere. Mi-1 imaginez pe Ernest întins în costumul său Lanvin cambrat din anii şaizeci pe care l-a ales Jeannette. Şi eu, îmi spun, o să mă sufoc într-o zi în cufărul morţii, cu totul şi cu totul singur. La fel şi Odile. Şi copiii. Şi toţi cei care sînt aici, cu sau fără grade, mai mult sau mai puţin bătrîni, mai mult sau mai puţin fericiţi, ocupaţi să-şi păstreze rangul lor de vii. Cu toţii, cu totul şi cu totul singuri-singuri. Ernest a purtat costumul ăla ani la rînd. Chiar şi după ce se demodase, chiar şi după ce burta nu i-ar fi permis un costum cambrat. Întorcîndu-se într-o zi de la Bruxelles şi conducînd cu o sută optzeci la oră, Ernest mîncase un pachet de chipsuri cu aromă de barbecue, un sendviş cu pui şi un baton de nuga. După mai puţin de cinci minute, devenise un broscoi-bivol asfixiat de costumul său Lanvin şi de centura de siguranţă. Avea un Peugeot decapotabil, şi, după ce a intrat în Paris, un porumbel s-a căcat pe el. îi caut pe Hutneri. S-au deplasat spre capătul rîndului, chiar în faţa soţilor Condamine. Jacob e la margine. Umil şi rezervat, îmi spun, ca o persoană care nu vrea să atragă atenţia asupra sa. Andre Taneux i-a luat locul maestrului de ceremonii în spatele pupitrului. Părul pieptănat în spate, bine fixat şi puţin ridicat şi o nuanţă radicală de maro (un pic violet în lumina difuză a vitra- liilor). A ţinut să vorbească în ciuda reticenţelor lui Odile şi ale lui Jeannette. îşi despătureşte încet foaia şi reglează inutil microfonul. „O siluetă impunătoare se îndepărtează brutal, lăsînd în urma ei un parfum de Gauloise şi de aristocraţie. Ernest Blot ne părăseşte. Dacă am ales să intervin astăzi ca să-mi fac vocea auzită, Jeannette, îţi mulţumesc, e pentru că pierdem în persoana lui Ernest nu doar o fiinţă dragă. Pierdem un moment fericit din istoria noastră. în Franţa, a avut loc, după încheierea războiului, în faţa dărîmă- turilor, apariţia unuia dintre acele partide neaşteptate, capabil să adune la un loc oameni din toate colţurile şi de

toate convingerile, credincioşi şi atei, de dreapta şi de stînga: Partidul modernizării. Trebuia, cu o singură mînă, să reconstruim statul şi ansamblul de întreprinderi, să reconstituim rezerva de economii şi să o punem în slujba creşterii economice. Prietenul nostru Ernest Blot a fost una dintre figurile emblematice ale acestui partid. ENA, Inspecţia financiară, cabinete ministeriale, elita bancară: o linie de viaţă neîntreruptă, într-o vreme care, din păcate, s-a dus, în care absolvenţii ENA nu erau tehnocraţi, ci constructori, în care statul nu însemna conservatorism, ci progres, în care banca nu însemna averea colosală a unui cazino mondializat, ci finanţarea perseverentă a păturii producătoare. O vreme în care oamenii de valoare nu făceau nici carieră, nici avere, ci îşi serveau patria, atît în public, cît şi în particular, fără venalitate şi fără vanitate. Tristeţea mea provocată de pierderea lui Ernest e mare, dar mă consolez la gîndul că un stăpîn părăseşte lumea în care nu se mai regăseşte. Odihneşte-te în pace, prietene, departe de-o eră care nu te merită." Iar tu, fuga repede la vopsit, îi strecor la ureche lui Odile. Taneux îşi împătureşte foaia ţuguindu-şi buzele a părere de rău şi se întoarce la locul lui. Maestrul de ceremonii aşteaptă ca paşii lui să se stingă pe marmură. Lasă să treacă o clipă, după care anunţă, domnul Jean Ehrenfried, administrator, fost preşedinte-director general la Safranz- Ulm Electric. Darius Ardashir s-a aplecat deasupra lui Jean ca să-l ajute să se ridice şi să se sprijine în cîrjă. Jean înaintează cu paşi ezitanţi, şontîncăind, spre pupitru. E slab, palid, îmbrăcat cu un costum cadrilat bej şi o cravată cu picăţele galbene. Pune mîna liberă pe pupitru ca să-şi asigure echilibrul. Lemnul scrîşneşte şi răsună. Jean se uită la sicriu, apoi în faţa lui, spre fundul sălii. Nu scoate nici o hîrtie, şi nici ochelarii. „Ernest... îmi spuneai, ce-o să zic eu despre tine la înmormîntarea ta? Iar eu răspundeam, o să faci elogiul unui bătrîn evreu apatrid, încearcă să fii şi tu puţin

profund măcar o dată. Eram mai în vîrstă decît tine, mai bolnav, nu pre- văzuserăm situaţia inversă... Ne dădeam telefon mai mereu. întrebarea care tot revenea: Unde eşti? Unde eşti? Eram mai mereu în stînga şi-n dreapta din cauza slujbelor noastre, dar tu aveai Plou-Gouzan L'Ic, casa din apropiere de Saint-Brieuc. Aveai casa ta şi pomii tăi, într-o mică vîlcea. Cînd îţi spuneam, unde eşti, iar tu răspundeai, la Plou-Gouzan L'Ic, te invidiam. Erai cu adevărat undeva. Aveai patruzeci de pomi. Făceai o sută douăzeci de litri pe an dintr-un cidru îngrozitor care, în cele din urmă, a ajuns să-mi placă..." Se întrerupe. Se clatină şi se sprijină de pupitru. Maestrul de ceremonii pare c-ar vrea să intervină, dar bătrînul îl opreşte. „Un cidru dur, aspru, după cum spuneai chiar tu, în nişte sticle de plastic cu capac de detergent, foarte departe de cidrul şampanizat şi sfîrîitor al burghezilor. Era cidrul tău. Făcut din merele tale, din pămîntul tău... Unde eşti acum? Unde eşti? Ştiu că trupul tău e în coşciugul ăsta de doi metri. Dar tu, tu unde eşti? N-a trecut mult timp de cînd, în sala de aşteptare a medicului meu, o pacientă a rostit această frază: pînă şi viaţa, de la un punct încolo, devine o valoare stupidă. E adevărat că la finalul cursei ezităm între tentaţia de a-i da morţii un răspuns energic (recent am cumpărat o bicicletă de apartament) şi dorinţa de a aluneca spre cine ştie ce loc întunecat... Mă aştepţi pe undeva, Ernest?... Unde?" Ultimul cuvînt s-ar putea să nu fie ăsta. De-abia se-aude şi ar putea la fel de bine să fie doar prima silabă a unei fraze abandonate. Jean tace. S-a întors aproape de tot înspre sicriu. în mai multe etape, puţin cîte puţin, străduindu-se să nu lase să i se vadă corpul slăbit. Buzele i se întredeschid şi se închid ca ciocul unei păsări înfometate. Braţul drept ţine strîns cîrja şi-o face să tremure. Rămîne multă vreme în această postură fragilă, şoptind parcă la urechea mortului. Apoi se uită în sală în direcţia lui Darius, care vine imediat după el ca să-l ajute să se întoarcă la

locul lui. îi strîng mîna lui Odile şi văd că plînge. Maestrul de ceremonii a luat iar microfonul şi anunţă că sicriul lui Ernest Blot va fi dus la incinerare, potrivit dorinţei pe care a exprimat-o el însuşi. Băieţii ridică sicriul. Asistenţa se ridică. Urcă treptele în tăcere pînă la catafalc care pare ridicol de sus şi de departe. Se pune în mişcare un mecanism. Ernest dispare.

Odile Toscano

În ultimul an de viaţă, bunică-ta îşi cam pierduse minţile, spune Marguerite. Voia să se ducă să-şi caute copiii în sat. Eu ziceam, mamă, tu nu mai ai copii. Ba da, ba da, trebuie să-i aduc înapoi acasă. Ne duceam după copiii ei în Petit-Quevilly. Profitam de ocazie ca s-o pun să meargă. Era amuzant să ne ducem în căutarea lui Ernest şi a mea cu şaizeci de ani mai înainte. Am lăsat în urmă Rennes. Marguerite stă la geam, lîngă Robert. De la începutul călătoriei, doar vocea ei se aude, ca să zic aşa. Nu mi se adresează decît mie, cu accese sporadice (ceilalţi doi s-au retras într-o intimitate opacă), dezgropînd diverse anotimpuri din trecutul morţilor. Sîntem într-unul dintre noile compartimente moderne deschise spre culoar. Mama stă în faţa lui Marguerite. A proptit geanta Go Sport între noi. N-a vrut s-o pună sus, la bagaje. Robert face

pe supăratul de cînd a aflat că schimbăm la Guingamp. E o greşeală a secretarei mele. A luat bilete dus-întors Paris - Guernonze cu schimbare la dus. Cînd şi-a dat seama, la gara Montparnasse, Robert ne-a acuzat că vrem mereu să complicăm totul, în vreme ce-ar fi fost atît de simplu să mergem cu maşina. A luat-o înainte pe peron, ca un nesuferit, ducînd geanta Go Sport model zebră negru cu roz în care se află urna. Nu înţeleg deloc de ce mama a ales geanta asta. Nici Marguerite. Mi-a spus pe ascuns, de ce l-a pus mama ta pe Ernest în chestia aia? N-aveau o geantă de voiaj mai elegantă? De la geam se văd depozite, zone industriale împrăştiate şi mohorîte. în depărtare, terenuri parcelate, cîmpuri de pămînt răscolit. Nu reuşesc să-mi reglez spătarul. Am impresia că mă.aruncă în faţă. Robert mă întreabă ce încerc să fac. îi bruiez lectura, o biografie a lui Hannibal. Pe copertă, scoasă în relief, fraza lui Juvenal: „Cîntăreşte cenuşa lui Hannibal: cîte livre o să găseşti din acest ilustru general?". Mama a închis ochii. Cu mîinile pe coapse, se lasă legănată de mişcarea trenului. Fusta îi urcă prea sus peste bluza băgată complet aiurea'înăuntru. De mult n-am mai privit-o cu ade-vărat. O doamnă căreia nu-i dă nimeni nici o atenţie, durdulie şi obosită. La Cabourg, cînd eram mică, apărea pe promenadă într-o rochie de muselină strînsă pe talie. Materialul de culoare deschisă, pală, plutea, iar ea îşi legăna în vînt coşul din pînză. Trenul trece fără să se oprească în Lamballe. Avem timp să zărim parcarea, casa roşie a medicului (Marguerite ne atrage atenţia aproape ţipînd), clădirile de la gară, biserica fortificată. Toate contururile estompate de o ceaţă perfidă. Mă gîndesc la tata, care trece pentru ultima oară în viaţă prin oraşul copilăriei lui, măcinat

într-o geantă sport. Aş vrea să-l văd pe Remi. Aş vrea să mă distrez. Şi dacă aş încerca clemele pentru sîni de care mi-a spus Paola? Săraca Paola. O tot tîrîie Luc după el (mă întreb dacă Robert ştie). Dacă aş fi o prietenă generoasă, i-aş prezenta-o lui Remi Grobe. S-ar plăcea. Dar vreau să-l păstrez pe Remi pentru mine. Remi mă salvează de Robert, de timp şi de tot felul de melancolii. Noaptea trecută, Robert şi cu mine am rămas multă vreme pe întuneric fără să ne vorbim. La un moment dat, am spus, acum cine mai e Lionel pentru Jacob? Am simţit că Robert se gîndeşte şi că nu ştie. Oprire la Saint-Brieuc. Panglică lungă de case albe, uniforme. Un vagon de cooperativă *Starleta din Plouaret-Bretagne* eşuat dincolo de peron. Sărmanii soţi Hutner. De altfel, cui altcuiva i s-ar fi putut întîmpla una ca asta? Trenul porneşte din nou. Marguerite spune, următoarea e Guingamp. Cînd veneam la Plou-Gouzan L'Ic, coboram la Saint-Brieuc. N-am mers niciodată mai departe. Tata nu m-a dus niciodată dincolo de Plou-Gouzan Llc, capătul de lume unde cumpărase casa aia putrezită pe care o adora şi pe care mama şi cu mine n-o puteam suferi. Luc a adus cătuşele şi clemele pentru sîni, mi-a spus Paola. Lui Remi nu i-ar trece prin cap aşa ceva. Doar n-o să le cumpăr eu. De pe internet? Şi unde să

vină coletul? Guingamp, ţipă Marguerite. Ne ridicăm ca şi cum trenul nu s-ar opri decît cinci secunde şi jumătate. Robert ia geanta Go Sport. Marguerite şi mama se reped spre ieşire. Coborîre la Guingamp.

Un panou agăţat de un adăpost din sticlă arată Brest. Marguerite spune, rămînem aici. Un suflu umed îmi alunecă pe gît. Spun, e răcoare. Marguerite sare imediat. Nu vrea să criticăm Bretania. Poartă un taior mov-închis pînă la bărbie. O eşarfa din mătase îi acoperă umerii. Şi-a pregătit ţinuta ca pentru o întîl- nire amoroasă. în mijlocul peronului, în cuşca de sticlă, nişte oameni stau aliniaţi pe o singură bancă. Călători palizi, înghesuiţi unii într-alţii în faţa unei grămezi de genţi. Spun, mamă, vrei să stai? - în chestia aia? în nici un caz. îşi pune pe ea pardesiul. Robert o ajută. Şi-a luat pantofi cu talpă joasă, care se potriveau în această situaţie. Se uită în direcţia vechiului ceas şi apoi spre cer, la norii care se duc undeva într-un ritm lent. Spune, ştii la ce mă gîn- desc? La pinul meu micuţ de Austria. Mi-ar plăcea să văd cum mai arată acuma. Mama plantase un pin de Austria printre pomii de la Plou-Gouzan LTc. Tata spusese, maică-ta se crede veşnică. A cumpărat un puiet de cinsprezece centimetri pentru că nu-i aşa de scump; crede c-o să mai fie prin preajmă ca să se plimbe în jurul lui cu

strănepotul lui Simon. Robert spune, cred că-ţi ajunge pînă la umăr, Jeannette, cu puţin noroc, dacă între timp nu 1-a smuls nimeni odată cu buruienile. Rîdem. Mi se pare că-1 aud şi pe tata cum rîde din geantă. Mama zice pînă la urmă, poate că era totuşi prea înghesuit ca să poată creşte' printre pomi. Robert se duce să se dezmorţească spre capătul peronului. La spate haina lui e boţită. Merge de-a lungul şinelor, continuînd să ţină strîns obiectul călătoriei, legănîndu-se de pe un picior pe celălalt, ducîndu-se să caute nu ştiu ce panoramă pe platforma pustie. Trenul pe care-1 luăm ca să mergem de la Guingamp la Guernonze scoate nişte zgomote de şine de altădată. Geamurile sînt murdare. Trecem prin faţa unor barăci, silozuri de cereale, apoi vederea e blocată de parapet şi tufişuri. Nici unul nu spune cine ştie ce. Robert l-a pus la loc pe Hannibal (acum cîteva zile, mi-a spus despre el: ce fiinţă minunată) şi-şi găseşte de lucru pe Blackberry. Guernonze. Cerul s-a înseninat. Ieşim din gară într-o parcare, înconjurată de clădiri albe cu acoperişuri gri. De partea cealaltă a pieţei, un hotel Ibis. Marguerite spune, nu era absolut deloc aşa. Cîteva maşini sînt parcate în mijlocul unei puzderii de borne, de stîlpi de iluminat şi de copaci tineri întemniţaţi în gărdu- leţe de lemn. Pe vremuri, nimic din toate astea nu exista,

spune Marguerite. Nici Ibisul, toate-s foarte recente. O ia pe mama de braţ. Traversăm rondul. Mergem pe un trotuar îngust, mărginit de case părăsite cu storurile trase. Strada e în curbă. Maşinile care vin din cele două sensuri trec foarte aproape de noi. Uite podul, spune Marguerite. - Podul? - Podul peste Braive. Sînt uimită că e atît de aproape de gară. Nu mă aşteptam ca procesiunea noastră să dureze atît de puţin. Marguerite arată un bloc de pe partea cealaltă şi spune, casa bunicilor era chiar în spate. E pe jumătate demolată. S-a transformat în curăţătorie.

Vreţi s-o vedeţi? - N-are rost. - în locul blocului, era o grădină cu o spălătorie în Braive. Acolo ne jucam noi. Spun, vă petreceaţi toate vacanţele la Guernonze? - Verile. Şi de Paşti. Dar de Paşti era trist. Podul e încadrat de o balustradă neagră din fier. Cîteva flori sînt agăţate în jardiniere. Trec maşini fără întrerupere. în depărtare, un deal mai mult sau mai puţin plin de construcţii o face pe Marguerite să spună, acolo sus era numai verdeaţă. Aici aruncăm cenuşa? întreabă mama. Dacă vreţi, spune Marguerite. Eu nu vreau nimic, spune mama. - Aici am împrăştiat cenuşa tatei. - De ce nu de partea cealaltă? E mai frumos. Pentru că apa curge în sensul ăsta, spune Robert. Agenţia imobiliară cred că a apărut de curînd, spune Marguerite, arătînd cu degetul spre strada care merge de-a lungul malului opus. Marguerite, te rog, nu ne mai zice ce era şi ce nu era în oraşul ăsta, nu-i pasă nimănui, nu interesează pe nimeni, spune mama. Marguerite se bosumflă. Nu-mi vine nici o frază care s-o poată îmbuna, pentru că sînt de acord cu mama. Robert a deschis sacul Go Sport. Scoate din el urna de metal. Mama se uită în toate părţile, e îngrozitor să faci asta în miezul zilei, în plină circulaţie. - N-avem de-ales, mamă. - N-are nici un chichirez. Robert întreabă, cine-o face? Tu, Robert, tu, spune mama. De ce nu Odile? spune Marguerite. - Robert o s-o facă mai bine. Robert îmi întinde urna. Nu pot să mă ating de urna asta. De cînd ne-au dat-o la crematoriu, mi-a fost imposibil să

pun mîna pe obiectul ăsta. Spun, are dreptate, fa-o tu. Robert deschide primul capac, pe care mi-1 dă mie. îl arunc în geantă. Desface al doilea capac fără să-l ridice. îşi trece braţuj peste balustradă. Femeile se lipesc una de cealaltă ca două păsări speriate. Robert ridică cel de-al doilea capac şi întoarce urna. Dinăuntru iese o pilitură gri, se împrăştie în aer şi cade în Braive. Robert mă strînge în braţe. Ne uităm la rîul calm, striat de valuri mici, peste care copacii de pe margine îşi întind petele negre. în spatele nostru trec maşini, din ce în ce mai zgomotoase. Marguerite rupe o floare albă dintr-o jardinieră şi o aruncă. Floarea e prea uşoară. Zboară spre stînga şi, de-abia ajunsă în apă, rămîne blocată într-o grămadă de pietre. Dincolo de-o pasarelă, nişte copii se pregătesc pentru o plimbare în caiac canoe. Ce facem cu urna? spune mama. O aruncăm, spune Robert, băgînd-o la loc în geantă. - Unde? - într-un coş de gunoi. E unul lîngă zidul de-acolo. Propun să urcăm înapoi spre gară. Vă fac cinste cu un pahar cît aşteptăm trenul. Plecăm de pe pod. Mă uit la apă, la linia de geamanduri galbene. îi spun tatei la revedere. Schiţez din buze un mic sărut. Ajuns la zidul de la colţ, Robert încearcă să pună geanta Go Sport în coşul de gunoi. Ce faci, Robert? De ce arunci geanta? - E hidoasă. Nu-ţi mai trebuie, la nimic Jeannette. - Ba da, ba da. îmi trebuie, ca să transport diverse lucruri. N-o arunca. Mamă, intervin eu, în geanta asta a fost cenuşa tatei, de-acum nu mai are altă întrebuinţare. E

complet stupid, spune mama, geanta asta a dus un vas, şi gata. Robert, te rog, scoate porcăria aia de urnă, arunc-o şi dă-mi geanta înapoi. - Geanta asta face zece euro, mamă! - Vreau să-mi recuperez geanta! - De ce? - Uite-aşa! Şi-aşa am fost destul de proastă că am venit pînă aici, de data asta aş vrea să iau şi eu hotărîri. Tatăl tău e în rîu, totul e perfect, şi eu mă întorc la Paris cu geanta mea. Dă-mi geanta aia, Robert. Robert a golit geanta şi i-o întinde mamei. I-o smulg din mîini, mamă, te rog, e grotesc. Ea apucă toarta gemînd, e geanta mea, Odile! Ţip, căcatul ăsta rămîne la Guernonze! O înfund turtind-o în coşul de gunoi de pe zid. Se aude un plînset violent şi sfîşietor. Marguerite a ridicat mîinile şi faţa spre cer asemenea unei pietâ. Izbucnesc şi eu în plîns. Uite rezultatul, bravo, spune mama. Robert încearcă s-o liniştească şi s-o îndepărteze de coşul de gunoi. Ea se zbate puţin, apoi, agăţată de braţul lui, acceptă să se întoarcă pe trotuarul strimt, aproape clătinîndu-se, trecînd razant pe lîngă zidul de piatră. Mă uit la ei cum merg, el cu părul prea lung, cu spatele hainei boţit, Hannibal ieşindu-i din buzunar, ea cu pantofii cei joşi, cu fusta ieşindu-i de sub pardesiu, şi-mi trece prin cap că Robert e cel mai orfan dintre ei doi. Marguerite îşi suflă nasul. E una dintre acele femei care încă îşi pun la îndemînă în mînecă o batistă de pînză. O sărut. O iau de mînă. Degetele ei calde îmi cuprind palma şi o strîng tare. Ne întoarcem pe trotuar, la cîţiva metri de mama şi de Robert. La capătul

străzii, vizavi de parcarea de la gară, Marguerite se opreşte în faţa unei case joase cu uşa şi ferestrele încadrate de cărămizi roşii. Spune, Ernest a jucat în *Bătălia şinelor*[14] chiar în locul ăsta. - Aici? - Da. Mi-au povestit bunicii mei, eu nu mă născusem încă. S-a aşezat acolo, printre figuranţi, în faţa unui bistrou care nu mai există acum. Filmau o căruţă cu fin. Ernest era chiar în spate, se gîndea că o să i se vadă măcar picioarele. I-am ajuns din urmă pe Robert şi pe mama la intersecţie. A văzut filmul de vreo cinci sau şase ori. Chiar şi cînd era bătrîn, eşti martoră, Jeannette, se uita ori de cîte ori îl dădeau la televizor, în speranţa că o să-şi vadă picioarele de pe vremea cînd avea şapte ani.*Jean Ehrenfried*

„Acum cîţiva ani, eu şi cu tine, Ernest, îţi mai aduci aminte, înainte să vinzi Plou-Gouzan L'Ic, ne-am dus la pescuit. Cumpăraseşi un echipament pentru pescuitul cu undiţa pe care nu-l folosiseşi niciodată, aşa că ne-am dus să pescuim păstrăvi, crapi sau mai ştiu eu ce alţi peşti de apă dulce, într-un rîu din apropierea casei tale. Şi, cum mergeam noi pe cărare, eram

14 *La Bataille du rail,* **regia Rene Clement, 1946. Filmul spune povestea unor muncitori de la Căile ferate franceze care făceau parte din Rezistenţă în timpul ocupaţiei din cel de-al Doilea Război Mondial.**

absurd de fericiţi. Eu nu mai pescuisem niciodată, şi nici tu, în afara cîtorva crustacee la malul mării. După vreo jumătate de oră, sau poate chiar mai puţin, a muşcat. Te-ai apucat să tragi, bucuros din cale-afară - cred chiar că te-am ajutat -, şi am văzut zbătîndu-se la capătul firului un peştişor speriat. Iar asta ne-a speriat şi pe noi, Ernest, mi-ai spus, ce facem noi aici, ce facem? Am strigat, dă-i drumul, dă-i drumul! Ai reuşit să-l eliberezi şi să-l pui înapoi în apă. Am şters-o urgent. Pe drumul de întoarcere, nici un cuvînt, eram mai mult sau mai puţin copleşiţi. Dintr-odată, te-ai oprit şi mi-ai spus: doi titani."

Cuprins

Robert Toscano.....9

Marguerite Blot.....18
Odile Toscano.....25
Vincent Zawada.....32
Pascaline Hutner.....40
Paola Suares.....48
Ernest Blot.....57
Philip Chemla.....64
Loula Moreno.....71
Raoul Barneche.....78
Virginie Deruelle.....86
Remi Grobe.....93
Chantal Audouin.....101

Jean Erhenfried.....109
Damien Barn&che.....117
Luc Condamine.....124
Heltne Barn&che.....132
Jeannette Blot.....139
Robert Toscano.....148
Odile Toscano.....163
Jean Ehrenfried 17

Unul dintre cei mai de succes dramaturgi contemporani, deopotrivă actriţă, scenaristă şi romancieră, YASMINA REZA (n. 1959, Paris) este multiplă laureată a Premiilor Moliere şi Tony, piesele ei fiind traduse în peste 35 de limbi şi jucate pe cele mai faimoase scene ale lumii - Royal Shakespeare Theatre din Londra, Berliner Ensemble şi Schaubuhne din Berlin, Dramaten din Stockholm etc. *Art,* piesa sa din 1987, îi aduce recunoaşterea internaţională. *Le Dieu du carnage,* piesa din 2007, a fost ecranizată de Roman Polanski subtitlul *Carnage,* cu Kate Winslet, Jodie Foster, Christoph Waltz şi John C. Reilly în rolurile principale. Primul său roman, *Hammerklavier,* a fost publicat în 1997, fiind urmat de *Une desolation* (2001), *Nulle part* şi *Dans la luge d'Arthur Schopenhauer* (2005). în 2007 apare *L'Aube le soir ou la nuit, o* investigare a campaniei viitorului preşedinte Nicolas Sarkozy care a stîrnit senzaţie în Franţa.

Coperta seriei: Radu Răileanu Pe copertă: © iStockphoto.com/iEverest„«Pînă şi viaţa, de la un punct încolo, e o valoare prostească.» Frumos roman al maturităţii - unul dintre primele sale romane «adevărate», de altfel -, ultima carte a autoarei de piese de teatru şi cineastei Yasmina Reza înfricoşează într-un fel aparte prin ironia implacabilă, prin umorul ei peste poate de negru."

T&lerama

„Yasmina Reza orchestrează cu multă agilitate această răsucire de clişee antropologice. Ne-ar plăcea ca uneori o pasiune, o adevărată nebunie, o ardere mai completă să transcendă vodevilul existenţei. Yasmina Reza este un adevărat Beckett cu bigudiuri."

Le Figaro

FERICITI CEI FERICITI
0 008903 971359
Pret: 22.96 1:13.9

ISBN 978-973-46-3787-4
9 789734 637874
www.polirom.ro